
**KERTOMUS
ASIANAJAJIEN
VALVONNASTA
2006**

Suomen Asianajajaliiton julkaisuja 2/2007

ISBN-10 / 952-5552-08-X

ISBN-13 / 978-952-5552-08-9

ISSN 0781-5840

Paino: Edita Prima Oy

Taitto: Vitale / Taina Leino

SISÄLLYS

Puheenjohtajan vuosikatsaus	5
Pesänselvittäjän ja pesänjakajan oikeudesta nostaa palkkiota kuolinpesästä	7
Malttia, diplomatiaa ja joutuisuutta – asianajajakuntaan kuulumattoman jäsenen ajatuksia matkan varrelta	9
Tapaohjeuudistuksesta valvontalautakunnan näkökannalta	11
1 JOHDANTO	13
1.1 Valvontalautakunta ja sen toiminta	13
1.1.1 Valvontalautakunnan kokoonpano	14
1.2 Valvonta-asioiden käsittely	15
1.2.1 Vireilletulo	15
1.2.2 Tutkittavaksiottamiskynnys	15
1.2.3 Asian valmistelu	16
1.2.4 Asian käsittely valvontalautakunnassa	16
1.2.5 Seuraamukset	17
1.3 Palkkioriiita-asiat ja niiden käsittely	18
1.4 Julkisuus	19
1.4.1 Asiakirjojen julkisuus	19
1.4.2 Julkinen päiväkirja	19
1.4.3 Julkinen ratkaisuseloste	20
1.5 Muutoksenhaku	20
2 TAPAUSSÉLOSTUKSIA	22
2.1 Asianajajan laskutus	22
2.2 Asianajajan velvollisuuksista valvontamenettelyssä	25
2.2.1 Asianajajan velvollisuus alistua valvontamenettelyyn (AAL 6 § 1 ja tapaohjeet 2 § 2)	25
2.2.2 Asianajajan vastaus- ja totuudessapysymisvelvollisuus (AAL 6 § 1 ja TO 50 §)	25
2.3 Asianajajan esteellisyys (TO 2 § 2 ja 11–17 §§)	26
2.3.1 Tapaohjeiden varsinaista esteellisyyttä koskevat säännöt (TO 11–17 §)	26
2.3.2 Tapaohjeiden 2 § 2	27
2.4 Asianajajan huolellisuusvelvollisuus	32
2.5 Pesänselvittäjän ja -jakajan yms. toiminta	35
2.6 Asianajajan velvollisuus vastata kirjeisiin (TO 4 §) ja yhteydenpitovelvollisuus päämieheensä (TO 21 §)	36
2.7 Suhtautuminen tuomioistuimeen, vastapuoleen ja kollegoihin	38
2.7.1 Suhtautuminen tuomioistuimeen	38
2.7.2 Suhtautuminen vastapuoleen	39
2.7.3 Suhtautuminen kollegaan	41

2.8	Muita tapauksia	43
2.8.1	Sijaisten käyttämistä koskeva ratkaisu	43
2.8.2	Asianajajakunnan arvon alentaminen	44
2.8.3	Toimiston järjestäminen	46
2.8.4	Tosiasioita vastaamaton markkinointi	47
2.8.5	Muita ratkaisuja	47
3	TILASTOTIETOJA VALVONNASTA	50
3.1	Hallituksen yleisvalvonta	50
3.2	Ratkaistut valvonta-asiat	50
3.3	Ratkaistut palkkioriiita-asiat	53
3.4	Vireille tulleet asiat	53
4	LIITON TOIMISTO	54
5	SAMMANFATTNING	55

Puheenjohtajan vuosikatsaus

“Asianajajyhdistyksen hallituksen on valvottava, että asianajajat esiintyessään tuomioistuimessa tai muun viranomaisen luona sekä muussakin toiminnassaan täyttävät velvollisuutensa.” Edellä oleva asianajajalain 6 §:n 1 momentti luo pohjan sille asianajajien valvonnalle, jota valvontalautakunta lain, hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden sekä lukuisien asianajajaa velvoittavien muiden ohjeiden ja määräyksien perusteella toteuttaa.

Valvontalautakunnan jäsenet toimivat tehtävässään tuomarin vastuulla ja heitä sitoo ehdoton salassapitovelvollisuus valvonta- ja palkkio-riita-asioiden käsittelyssä tietoonsa saamiensa tietojen osalta. Kyse on vakavasta tehtävästä, jota valvontalautakunta, sen jaostot ja jäsenet pyrkivät oikeudenmukaisesti säädöksiä tulkitsemalla toteuttamaan.

Suomen Asianajajaliiton toimesta toteutettava valvonta on oleellinen osa sitä järjestelyä, jolla turvataan oikeusvaltioon kuuluva itsenäinen ja riippumaton asianajajakunta. Valvonnan merkitys sekä sen järjestäminen tulevaisuudessa tulevat valotetuksi Suomen Asianajajaliiton julkaisussa ”Asianajotoiminnan sääntelyn vaihtoehdot”, joka julkistettiin viime asianajajapäivillä. Sen tulevaisuuden vaihtoehtoina on esitetty joko keskeisten asianajotehtävien luvanvarais- tamista siten, että lupa- ja valvontatahona olisi Suomen Asianajajaliitto tai Suomen Asianajajaliiton jäsenyyden edellyttämistä kaikilta keskeisten oikeudellisten palveluiden tarjoajilta. Toivon jäsenkunnalta laajaa keskustelua edellä mainitun julkaisun sisällöstä. Korostan samalla ammatti-

kunnan oman eettisen valvonnan merkitystä sen riippumattomuuden takeena.

Käytännön valvonta-asioissa on aika ajoin esiintynyt kollegoiden vastauksia, joista on pääteltävissä, että asianomainen ei tunne valvontamenettelyä ja meille asianajajille asetettua velvollisuutta myötävaikuttaa valvonta-asian selvittämiseen antamalla vastauksensa häneen kohdistettuihin moitteisiin. On syytä muistuttaa siitä, että olemme asianajajina sitoutuneet alistumaan ammatilliseen valvontaan.

Huolestumiseni olen tuomassa esiin siitä, että asianajajien vastauksissa on esiintynyt kantelijaan kohdistettuja vaatimuksia valvonnan aiheuttamista kuluista, joka on lakiin perustumaton vaatimus ja jo sellaisen esittäminen saattaa tulla tulkituksi menettelyksi, joka saattaa alentaa asianajajakunnan arvoa.

Eräät kollegat ovat asianajotehtävässään kytkeneet heistä tehdyn kantelun peruuttamisen jonkin toimenpiteen, esimerkiksi sovinnon ehdoksi hoidettavanaan olevassa toimeksiannossa. Valvontaratkaisuisa tällainen toiminta on katsottu asianajajakunnan arvoa alentavaksi.

Asianajajan vastausenantovelvollisuuden osalta muistutan erityisesti siitä, että annettu määräaikoja tulisi noudattaa. Pyytämällä niihin saa luonnollisesti pidennystä, mutta niiden laiminlyöminen osoittaa välinpitämättömyyttä ja joutaa yleensä seuraamukseen.

Onneksi edellä kuvatun kaltaiset ongelmat ovat poikkeuksia, mutta kertovat kuitenkin siitä valitettavasta tosiasia, että itsenäisen ammatillisen valvonnan merkitystä eivät kaikki kollegamme ole ymmärtäneet.

Valvonta- ja palkkioriiha-asioiden vuotuinen määrä on kasvanut, mutta liiton toimistossa tapahtuneet järjestelyt ja rekrytoinnit ovat merkinneet sitä, että valvontalautakunnan jäsenten työmäärä on saatu kohtuulliselle tasolle. Toimiston henkilökunta valmistelelee käsittelyyn tulevat asiat varsin hyvin ja voin hyvällä mielellä todeta, että valvontatoiminta on saatu sujumaan kaikkien siihen osallistuvien toimesta kiitettävällä

tavalla. Erityisen kiitoksen lausun liiton puheenjohtajalle ja hallitukselle niistä toimenpiteistä, jotka ovat edellä kuvaamani tehokkaan työskentelyn mahdollistaneet.

Aarno Arvela

asianajaja
valvontalautakunnan puheenjohtaja

Pesänselvittäjän ja pesänjakajan oikeudesta nostaa palkkiota kuolinpesästä

Suomen Asianajajaliiton valvontalautakunnan käsiteltävänä on viimeisen vuoden aikana ollut useampia valvonta-asioita, joissa kysymyksessä on ollut pesänselvittäjän tai pesänjakajan oikeus nostaa kuolinpesästä varoja palkkionsa suorittamiseksi. Näissä asioissa on ilmennyt huojuvia käytäntöjä. Tämän johdosta on syytä lyhyesti kerrata asiaa koskevia säännöksiä.

Perussäännökset pesänselvittäjän ja -jakajan palkkiosta ovat perintökaareissa, mutta asianajajien kohdalla tulevat noudatettaviksi myös hyvää asianajajatapaa koskevat ohjeet ja erityisesti asiakasvarojen hoitoa koskeva ohjesääntö sekä edelleen ohjesääntöä koskeva soveltamisohje.

Pesänselvittäjän oikeudesta palkkioon säädetään perintökaaren 19 luvun 20 §:ssä, jonka mukaan pesänselvittäjällä on oikeus saada pesän varoista pesän laatuun ja laajuuteen sekä tehtävän suorittamiseen käytettyyn työhön katsoen kohtuullinen palkkio sekä korvaus kuluistaan. Pesänjakajaa koskeva samansisältöinen määräys on perintökaaren 23 luvun 4 §:n 4 momentissa.

Säännösten tulkinnassa on erityisesti kiinnitettävä huomiota laissa käytettyyn sanontaan ”käytettyyn työhön katsoen”. Tämä tarkoittaa, että palkkiota voi saada vain siitä työstä, joka on jo tehty. Palkkio-ennakko, eli siis palkkio tulevaisuudessa tehtävästä työstä, on siis laissa kielletty. Jos pesänselvittäjä tai -jakaja haluaa saada ennakkopalkkiota, voidaan tästä laissa olevasta kiellosta huolimatta tietysti sopia kuolinpesän kaikkien osakkaiden kanssa. Perintökaari ei aseta

estettä sille, että tehdystä työstä palkkio maksetaan useissa erissä toimeksiannon jatkuessa. Laki ei siis edellytä, että palkkio laskutetaan vasta koko toimeksiannon päätyttyä.

Valvontalautakunnassa esillä olleissa tapauksissa on usein ollut kysymys siitä, voiko pesänselvittäjä tai -jakaja maksaa hallussaan olevilla pesän varoilla palkkiota itselleen kuulematta pesän osakkaita tai saamatta heiltä tähän suostumusta. Pesänselvittäjän osalta perintökaaren säännökset antavat kysymykseen selvän vastauksen. Pesänselvittäjän on toimensa aloittaessaan otettava pesän omaisuus haltuunsa ja hänen toimivaltaansa kuuluu pesän velkojen selvittäminen ja niiden maksaminen. Pesänselvittäjän palkkio ja kustannukset ovat pesän velkaa. Ne suoritetaan PK 21:1n mukaan sitä mukaa, kuin ne erääntyvät. Pesänselvittäjällä näyttäisi olevan oikeus maksaa myös palkkio pesän osakkaita kuulematta ja heiltä suostumusta saamatta. Asiakasvarojen hoitoa koskevan ohjesäännön mukaisesti varojen nostosta on viipymättä tehtävä osakkaille selvitys.

Pesänjakajan osalta perintökaaren säännökset eivät anna kysymykseen selvää vastausta. Pesänjakajalla ei ole oikeutta maksaa pesän velkoja ilman osakkaitten lupaa eikä hänellä ole myöskään oikeutta pitää pesän varoja hallussaan elleivät osakkaat ole tähän häntä valtuuttaneet. Käytännössä tilanne on kuitenkin useimmiten sellainen, että pesänjakajalla on hallussaan kuolinpesän rahavaroja asiakasvaraintilillään tai kuolinpesän nimelle avatulla tilillä, jotta hän jakopäätöksen annettuaan voi suorittaa rahassa maksettavat jako-osuudet. Jakajan on osoitettava palkkio-

laskunsa kuolinpesälle (ellei jaossa ole sovittu jotain muuta menettelyä) ja jos jakajalla on hallussaan kuolinpesän varoja, hän voi kuitata laskunsa näistä varoista jäljempänä kerrottavalla tavalla. Jos jakajalla ei ole hallussaan pesän varoja, hän joutuu odottamaan, että kuolinpesä maksaa sille osoitetun laskun.

Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 23 §:n perusteella asianajajan laskun tulee olla kohtuullinen sekä vahvistettujen palkkionmääräytymisperusteiden mukainen. Oikeus palkkioennakon saamiseen määräytyy tapaohjeiden 27 §:n mukaan, mutta tämä säännös ei tule sovellettavaksi, koska pesänselvittäjällä tai -jakajalla ei ole oikeutta saada palkkioennakkoa muutoin kuin sopimalla tästä kaikkien pesän osakkaiden kanssa.

Asiakasvarojen hoitoa koskevan ohjesäännön ja sitä koskevan soveltamisohjeen mukaan asiakasvaroja ovat ne varat, jotka asianajaja on saanut asiakkaaltaan joko tallettavaksi tai tietyssä toimeksiantoon liittyvässä tarkoituksessa asiakkaansa puolesta joko kolmannelle suoritettavaksi tai muulla tavoin käytettäväksi. Asiakasvaroja varten asianajajalla on oltava erityinen asiakasvaraintili. Tämä tili on tarkoitettu kuitenkin vain lyhytaikaiseen varojen säilyttämiseen. Mikäli asiakkaalle kuuluvat varat ovat asianajajan hallussa pitempään, varoja varten on avattava asiakkaan nimellä oleva tili, jolle varat on siirrettävä.

Asiakasvarojen hoitoa koskevan ohjesäännön mukaan kulujaan tai palkkiotaan varten asianajajalla on oikeus käyttää asiakasvaroja, joihin

siis kuuluu myös asiakkaan omalla nimellä oleva tili, ainoastaan sikäli, kun hän on jo tehdyntöön tai suoritettujen maksujen perusteella asiakkaalta saamassa. Varojen nostosta on annettava tilitys laskun tai muun kirjallisen selvityksen muodossa viivytyksettä asiakkaalle, eli pesänselvittäjän tai jakajan ollessa varojen nostajana, kaikille kuolinpesän osakkaille. Ohjesäännössä ei edellytetä, että asianajaja tarvitsisi palkkionsa kuittaamiseen hallussaan olevista kuolinpesän varoista pesän osakkaiden suostumuksen tai että hänen olisi kuultava osakkaita.

YHTEENVETONA

- pesänselvittäjä ja -jakaja voivat laskuttaa palkkionsa osissa mutta vain jo tehtyä työtä vastaan
- palkkioennakkoa (palkkio tulevasta työn tekemisestä) voi nostaa vain pesän kaikkien osakkaiden kanssa tehdyllä sopimuksella
- pesänselvittäjällä oikeus osakkailta suostumusta saamatta tai heitä kuulematta maksaa palkkio pesän varoilla, mutta tästä tulee informoida osakkaita
- pesänjakajalla oikeus osakkailta suostumusta saamatta tai heitä kuulematta kuitata palkkionsa hallussaan olevista kuolinpesän varoista
- varojen nostosta palkkion suorittamiseksi tehtävä viipymättä tilitys kuolinpesän osakkaille.

Markku Ylönen

Suomen Asianajajaliiton pääsihteeri

Malttia, diplomatiaa ja joutuisuutta

– asianajajakuntaan kuulumattoman jäsenen ajatuksia matkan varrelta

Kolmivuotiskauteni valvontalautakunnan jäsenenä on päättymässä kesällä 2007. Aloittaessani vuonna 2004 silloisen kurinpitolautakunnan jäsenenä kaikki kurinpitoasiat käsiteltiin kurinpitolautakunnan täysistunnossa. Asianajalain 1.11.2004 voimaan saatetulla muutoksella mahdollistettiin kantelujen käsitteleminen myös kolmen jäsenen jaostoissa. Merkittävä muutos oli myös se, että palkkioritojen käsitteleminen välimiesmenettelyssä lakkautettiin ja valvontalautakunnalle säädettiin toimivalta antaa palkkioritoja koskevia suosituksia. Palkkiorita-asioiden vuoksi lautakunnan työ määrä kasvoi niin paljon, että jaostotyöskentelyn mahdollistaminen olikin välttämätöntä. Lukumääräisesti lautakunta käsittelee vuosittain yli 400 asiaa, mikä alkaa olla jo kapasiteetin kipurajoilla.

Valvontalautakunnan jäsenen näkökulmasta työläimmiksi jutuiksi ovat selkeästi erottautuneet pesänselvitystä ja perinnönjakoa koskevat kantelut. Toisen sijan saavat palkkioriidat, jotka usein liittyvät myös pesänselvitystä ja perinnönjakoa koskeviin kanteluihin. Useimmiten siis perinnönjakoon tyytymätön osakas saattaa käsiteltäväksemme kaksi juttua, kantelun pesänselvittäjän/-jakajan toimista sekä riidan laskutuksesta. Työläys johtuu siitä, että ne ovat luonteeltaan asioita, joissa esitetään tavanomaista enemmän eri väitteitä ja perusteita, joihin kaikkiin on tietenkin vastattava.

Usein kanteluun johtaneissa perinnönjaossa yksi perillisistä on jo varsin varhaisessa vaiheessa riitautunut muiden osakkaiden kanssa. Erimielisyydet ja riitautuminen jo ennen pesänselvittäjän/-

-jakajan hakemista on lähtökohtaisesti merkki myös siitä, että osakkaat ovat jo yrittäneet neuvotella pesään ja jakoon liittyvistä kysymyksistä siinä onnistumatta. Saattaakseen asian ripeästi päätökseen joku osakkaista hakee pesänselvittäjän/-jakajan määräämistä. Tällaisissa tapauksissa valvontalautakuntaan saatetuista kanteluista usein ilmenee, että asianajajat ovat liian pitkään pyrkineet löytämään asiassa sovinnollisen ratkaisun, mikä sitten on johtanut kanteluun ja seuraamukseen viivyttelystä. Sovinnollisen ratkaisun etsiminen ja siihen pyrkiminen on tietenkin yksi keskeisistä periaatteista niin perinnönjaossa kuin muissakin riita-asioissa. Perintökaarenkin mukaan pesänjakajan on, jos kaikki osakkaat ovat tulleet perinnönjakotoimitukseen paikalle, koetettava saada heidät sopimaan jaosta.

Pesänselvittäjää ja -jakajaa on kuitenkin haettu pesän selvittämiseksi jakokuntaan ja jaon toteuttamiseksi, mikä tehtävä tulee hoitaa myös viivytyksettä ja joutuisasti. Jo tapaohjeet edellyttävät tarpeellista joutuisuutta ja myös perintökaaren säännöksistä on luettavissa se periaate, että pesänselvitys ja perinnönjako on toimitettava viivyttelämättä, jos pesään on määrätty pesänselvittäjä ja -jakaja. Sovintomahdollisuuksien etsiminen, osakkaiden erimielisyys, riitelemisen ja mahdollinen pyrkimys pitkittää toimitusta eivät saa olla sen esteenä. Hyviä välineitä tehokkaan etenemisen turvaamiseksi voisivat olla esimerkiksi osakkaille asetetut selkeät määräajat esiin nousseiden kysymysten selvittämisessä ja näiden määräaikaisten jatkaminen vain perustellusta syystä. Alkuvaiheessa voisi myös asianosaisten kanssa keskustella kohtuullisesta aikataulusta.

Perintöasioihin liittyvissä kanteluissa esitetään usein väitteitä myös perinnönjaon aineellisista virheistä ja puidaan niitä koskevia selvityksiä hyvinkin laajalti. Valvontalautakunta ei kuitenkaan voi ottaa niitä ratkaistavakseen, sillä toimivalta aineellisissa kysymyksissä on yleisellä alioikeudella. Näin ollen täyttäessään säädettyä selvitysvelvollisuuttaan kantelun johdosta ja vastatessaan kantelukirjoitukseen asianajajan on tarpeen vastata vain ammattieettisiin moitteisiin eikä lainkaan aineellisia virheitä koskeviin väitteisiin, sillä kantelut tullaan näiden väitteiden osalta jättämään tutkimatta. Toki ymmärrettävää on, että vastauksenantaja ei voi mieltänsä malttaa ja lyhyesti ottaa kantaa myös näihin kysymyksiin, mutta pitkät selvitykset aiheuttavat vain ajanhukkaa ja turhaa työtä niin asianajajalle kuin valvontalautakunnalle.

Pesänselvityksessä ja perinnönjaossa tarvitaan tavanomaista enemmän malttia, tilannetajua ja ihmissuhdetaitoja. Nimittäin hyvin helposti muiden osakkaiden kanssa riitautunut osakas kokee itsensä kaltoin kohdelluksi ja moittii kantelussaan asianajajaa myös epäasiallisesta käyttäytymisestä, vähättelemisestä ja puolueellisuudesta. Kun lähtökohtatilanne pesässä on edellä kerrotuin tavoin usein jo valmiiksi riitaisa ja arka, kannattaa erityistä huomiota kiinnittää kärsivällisyyteen ja diplomatiaan. Nämä hyveet säästävät valvontalautakunnan työtä ja myös asianajajan aikaa ja vaivaa vastata kantelijan väitteisiin.

Marianne Wagner-Prenner

valvontalautakunnan jäsen
hovioikeudenneuvos
oikeustieteen tohtori

Tapaohjeuudistuksesta valvontalautakunnan näkökannalta

Suomen Asianajajaliiton hallitus perusti työryhmän keväällä 2006 selvittämään hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden uudistamistarpeita. Tapaohjeet ovat vuodelta 1972 ja vaikkakin ne ovat kestäneet aikaa varsin hyvin, joidenkin säännösten ajantasalle saattaminen ja asianajajien toimintaympäristön muuttuminen ja sen huomioiminen myös tapaohjeissa katsottiin aiheelliseksi.

Tapaohjetyöryhmän tarkoituksena on järjestää lausuntokierros ehdotettavista tapaohjeiden uudistuksesta. Työryhmä antoi ennen virallista lausuntokierrosta valvontalautakunnalle tilaisuuden esittää havaintojaan ja huomioitaan tapaohjeiden sisällöstä ja niiden toimivuudesta valvontalautakunnan työssä. Valvontalautakunnan täysistunto nosti esille seuraavia, myös valvontalautakunnan puheenjohtajan aikaisemmin eri asiayhteyksissä esiin tuomia havaintoja ja huomioita.

Vaikkakin tapaohjeet olivat valvontalautakunnan kokemuksen mukaan toimineet valvontalautakunnan ratkaisutoiminnan kannalta varsin hyvin eikä suurempia ongelmia niiden soveltamisessa ole ollut, oli jo pidemmän aikaa esiintynyt tilanteita, joissa olisi kaivattu mahdollisuutta seuraamuksen määräämättä jättämiseen, vaikka hyvää asianajajatapaa koskevia ohjeita sinällään olikin rikottu. Tilanteissa oli usein kysymys erittäin vähäisiksi katsottavista rikkeistä, jotka oli joko lähes välittömästi korjattu tai niihin liittyi muutoin piirteitä, joissa esimerkiksi syyttäjä tai tuomioistuin vastaavassa tilanteessa omassa ratkaisutoiminnassaan olisi voinut tehdä päätöksen jättää syyte nostamatta tai rangaistus

tuomitsematta. Nykyisellään valvontalautakunta voi kiinnittää asianajajan huomiota vastaisuuden varalle tilanteissa, joissa ehkä on menetelty moitittavasti, mutta jota menettelyä ei ole kuitenkaan katsottu hyvän asianajajatavan vastaiseksi. Valvontalautakunnan käyttöön kaivattaisiin vähäisyys-, anteeksianto- tai kohtuuttomuusharkintamahdollisuutta tilanteissa, joissa asianajajalle määrättävä seuraamus olisi kohtuutonta olosuhteet tai rikkomuksen vähäisyys huomioon ottaen tai joitakin anteeksiantoperusteita olisi käsillä. Nyt tällaista mahdollisuutta ei ole, vaan valvontalautakunnan on määrättävä seuraamus aina, kun hyvää asianajajatapaa on rikottu. Tilanne vaatisi lain muutoksen.

Ongelmallisena on myös koettu se, ettei valvontalautakunnalla ole lain mukaan mahdollisuutta velvoittaa asianajajaa saapumaan valvontalautakunnan suulliseen käsittelyyn. Valvontalautakunnalla on velvollisuus huolehtia siitä, että asia tulee riittävästi selvitettyksi. Suullinen käsittely järjestetään jaoston kokouksessa yleensä siinä tarkoituksessa, että asianosaisille voidaan tarvittaessa esittää kysymyksiä sellaisista seikoista, jotka syystä tai toisesta ovat jääneet kirjallisessa valmistelussa epäselviksi. Täysistunnossa suullinen on järjestettävä, mikäli kurinpidollisena seuraamuksena harkitaan seuraamusmaksua tai erottamista liitosta. Suulliset käsitelyt ovat erityisesti asian selvittämisen suhteen olleet erittäin hyödyllisiä ja vastauksia kysymyksiin on saatu. Asianajajalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta osallistua suulliseen käsittelyyn kummassakaan tilanteessa eikä suullisesta käsittelystä

poisjäämistä voida katsoa hyvän asianajajata-
van vastaiseksi menettelyksi. Mikäli asianaja-
jaa ei voida velvoittaa saapumaan suulliseen kä-
sittelyyn, putoaa pohja koko suullisen kuulemi-
sen tarkoitukselta.

Valvontalautakunnassa on useassa tapauk-
sessa myös jouduttu käsittelemään tapaohjei-
den 4 §:ssä säänneltyä kirjeisiin tai yhteydenot-
topyyntöihin vastaamatta jättämistä koskevia
kanteluita. Vaikka osa kanteluista onkin ollut
aiheellisia, on joukossa myös niitä, joissa asian-
ajajalle on lähetetty kymmeniä yhteydenottoja
päivien, viikkojen tai jopa vuosien ajan. Yleensä
näissä tapauksissa asianajaja on vastannut kan-
telijalle, mutta jossain vaiheessa lopettanut. Mi-
käli kantelijan yhteydenottopyyntöissä on ollut
kysymys uudesta asiasta, tulee asianajajan tapa-
ohjeiden kategorisen tulkinnan mukaan vastata
jokaiseen uuteen tiedusteluun tai ylipäänsä saa-
maansa yhteydenottoon tai kirjeeseen. Valvon-
talautakunta on yrittänyt luovia tapaohjeen ja
kohtuulliseen lopputulokseen johtavan ratkai-
sun välillä, mutta kirjaimellisesti tulkittuna sään-
nös on asianajajaa kohtaan hyvin ankara. Tapa-
ohjetyöryhmän pohdittavaksi on haluttu saat-
taa tulisiko säännöstä rajoittaa koskemaan esi-
merkiksi asiallisia asianajotoimintaan liittyviä yh-
teydenottoja ja riittäkö, jos tiedusteluun vasta-
taan esimerkiksi kerran ja todetaan, ettei samaa
asiaa koskevaan tiedusteluun enää vastata.

Esteellisyysskysymykset ovat usein hyvin moni-
mutkaisia ja vaikeita ja päätellen niitä koskevista
tiedusteluista, säännökset ovat usein epäselviä

myös asianajajille. Säännöksiä soveltavan val-
vontalautakunnan kannalta on toivottavaa, että
esteellisyyttä koskevat säännökset laaditaan
mahdollisimman selkeiksi ja ymmärrettäviksi.

Valvontalautakunnan havaintojen mukaan
mm. TO 27 §:n ennakkolaskutusta koskeva
säännös on epäselvä ja asiasta joudutaan sään-
nöllisesti keskustelemaan. Tapaohjeisiin olisi tär-
keä ottaa selkeä säännös siitä, milloin asianaja-
jalla on oikeus palkkioennakkoon. Myös asian-
ajajien laskut ovat usein kantelijoiden mielestä
yksilöimättömiä ja puutteellisesti eriteltyjä, kun
taas asianajaja itse on saattanut katsoa laskunsa
olleen riittävästi eritellyn. Selkeä säännös siitä,
millä tavalla lasku tulee yksilöidä, vähentäisi
huomattavasti näitä asioita koskevien kantelui-
den määrää ja parantaisi asianajajan oikeus-
turvaa.

Tapaohjeet on aikoinaan laadittu hyvin eikä
valvontalautakunnalla ole ollut suurempia so-
veltamis- tai tulkintaongelmia. On kuitenkin tul-
lut aika käydä ohjeet läpi ja saattaa ne vastaa-
maan nykypäivän asianajotoiminnan tarpeita ja
vaatimuksia. Valvontalautakunta jää seuraa-
maan valmisteilla olevaa uudistusta erittäin
suurella mielenkiinnolla ja tulee jatkossakin
saattamaan havaintonsa tapaohjeiden sovelta-
misiin liittyvistä kysymyksistä tapaohjetyöryhmän
tietoon.

Minna Melender

Suomen Asianajajaliitto

Valvonta-asioista vastaava lakimies

Asianajajien valvontamenettely ja palkkio-riitojen käsittely uudistettiin 1.11.2004 voimaan tulleella asianajajista annetun lain muutoksella (697/2004) ja oikeusministeriön päätöksellä yleisen asianajajayhdistyksen sääntöjen muuttamisesta (934/2004). Asianajajaliiton aloitteesta toteutetun uudistuksen tavoitteina oli ammatillisen valvonnan ja palkkio-riitojen julkisuuden ja luotettavuuden lisääminen, asianajajan ja kantelijan oikeusturvan parantaminen sekä ammatilliseen valvontaan käytettävissä olevien voimavarojen tehokkaampi hyödyntäminen.

1.1 VALVONTALAUTAKUNTA JA SEN TOIMINTA

Uudistuksessa asianajajien toimintaa koskevien kanteluiden käsittely keskitettiin valvontalautakunnalle, joka korvasi aikaisemman kurinpitolautakunnan. Asianajajaliiton hallitus ei enää käsittele kantelusta vireille tulevia asioita. Hallitukselle jäi kuitenkin edelleen velvollisuus asianajajalain 6 §:ssä säädettyyn tavoin valvoa asianajajien toimintaa. Jos hallitus tätä valvontaa suorittaessaan saa aiheen epäillä asianajajan menetelleen velvollisuuksien vastaisesti, sen tulee saattaa asia valvontalautakunnan käsiteltäväksi.

Aikaisempi palkkioriiita-asioiden välimiesmenettely korvattiin laskutuksesta syntynyttä riitaa koskevalla suositusmenettelyllä. Palkkioriiita-asioissa asianosaisina ovat asianajaja ja asianajajayhtiö, jonka lukuun asianajaja on toiminut

ja asianajajan päämies tai muu asiakas. Syynä välimiesmenettelystä luopumiselle oli, että se oli koettu joissakin suhteissa ongelmalliseksi. Esimerkiksi asianajajien toimiminen välimiehinä oli silloin tällöin julkisuudessa herättänyt epäilyjä välimiesten puolueettomuudesta. Samoin välimiesmenettelyssä annettavan päätöksen lopullisuus oli joskus yllättänyt asianajajan asiakkaan.

Palkkioriiita-asioiden ratkaisemisesta Asianajajaliiton omassa toimielimessä ei kuitenkaan haluttu kokonaan luopua. Syitä suositusmenettelyn käyttöönottamiseen oli välimiesmenettelyn mahdollistama asianajosalaisuuden säilyminen ja tilaisuus tarjota asiakkaille jatkossakin maksuton palvelumuoto palkkioriidan ratkaisuksi menettelyssä, jossa asiakas ei ole asian hävittäjänsä velvollinen korvaamaan asianajajan tai asianajoyhtiön oikeudenkäyntikuluja.

Vanhahtavasta kurinpitolautakunta-nimestä luovuttiin, koska nimen valvontalautakunta katsottiin kuvaavan lautakunnan toimintaa paremmin. Nimenmuutosta puolsi myös se, että lautakunnan tehtäväksi tuli valvonta-asioiden käsittelyn lisäksi antaa suosituksia palkkioriiita-asioissa.

Valvontalautakuntaan kuuluvat puheenjohtaja sekä kahdeksan muuta jäsentä ja viimeksi mainittujen henkilökohtaiset varajäsenet. Puheenjohtajan ja viiden muun jäsenen ja heidän varajäsenensä tulee olla asianajajia ja heidät valitsee tehtävänsä Asianajajaliiton valtuuskunta. Kolmen jäsenen ja heidän varajäsentensä tulee olla asianajajakuntaan kuulumattomia oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneita henkilöitä, jotka ovat perehtyneitä asianajotoimintaan sekä lisäksi tuomarin tehtäviin

taikka oikeustieteen yliopistolaiseen koulutukseen ja tutkimukseen. Asianajajakuntaan kuulumattomat jäsenet ja heidän varajäsenensä nimitetään valtioneuvosto oikeusministeriön esityksestä, kun ministeriö on saanut Asianajajaliiton puoltavan lausunnon ehdokkaiden kelpoisuudesta tehtävään. Jäsenten toimikausi on kolme vuotta.

Valvontalautakunnassa on kurinpitolautakunnan kokoonpanoon verrattuna asianajajakuntaan kuulumattomien jäsenten lukumäärä lisääntynyt yhdellä ja vastaavasti asianajajajäsenten lukumäärä on vähentynyt yhdellä. Tämän muutoksen katsottiin säilyttävän hyväksyttävällä tavalla tasapainon asianajajakunnan riippumattomuuden ja päätöksenteon uskottavuuden välillä ja samalla mahdollistavan, valvontalautakunnan toimiessa kolmeen jaostoon jakaantuneena, että jokaisessa jaostossa olisi jäsenenä asianajajakuntaan kuulumaton jäsen.

Valvontalautakunnan toiminnan tehostamiseksi on mahdollistettu valvontalautakunnan toimiminen kolmena jaostona. Tarkoituksena on, että valtaosa käsiteltävistä valvonta-asioista ja kaikki palkkioriiita-asiat käsitellään ja ratkaistaan lautakunnan jaostoissa. Jaostojen kokoonpanot määrää valvontalautakunta siten, että kuhunkin jaostoon kuuluu kaksi asianajajajäsentä ja yksi asianajajakuntaan kuulumaton jäsen.

Jaostojen puheenjohtajina toimivat valvontalautakunnan puheenjohtaja ja valvontalautakunnan keskuudestaan vuosittain valitsevat kaksi varapuheenjohtajaa. Varapuheenjohtajien valinta lautakunnan jäsenten keskuudesta mahdollistaa asianajajakuntaan kuulumattoman jäsenen valinnan varapuheenjohtajaksi ja tämän toimimisen jaoston puheenjohtajana. Palkkioriiita-asioiden käsittelyn uskottavuuden kannalta uudistuksessa pidettiin tarkoituksenmukaisena, että jaoston puheenjohtajana palkkiosuositusta annettaessa toimii aina jaoston asianajajakuntaan kuulumaton jäsen. Palkkioriiita-asioiden katsottiin poikkeavan valvonta-asioista siinä suhteessa, että asian vireille saattanut hakija on asianajajan tai asianajajayhtiön lisäksi asianosaisena palkkioriiita-asiassa, kun taas valvonta-asioissa kantelija ei ole asianosainen.

Lautakunnan täysistunto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai jompikumpi varapuheenjohtajista sekä vähintään kuusi muuta jäsentä on saapuvilla. Koska lautakuntaan kuuluu

kuusi asianajajajäsentä ja kolme asianajajakuntaan kuulumatonta jäsentä, päätösvaltaisuutta koskeva vaatimus seitsemän jäsenen, mukaan luettuna puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja, saapuvilla olosta tarkoittaa, että päätösvaltaisuus edellyttää aina vähintään yhden asianajajakuntaan kuulumattoman jäsenen saapuvilla oloa. Lautakunnan jaosto on päätösvaltainen, kun jaoston kaikki jäsenet ovat saapuvilla.

1.1.2 Valvontalautakunnan kokoonpano

Valvontalautakunnan puheenjohtajana toimivat kertomusvuonna asianajaja Aarno Arvela ja varapuheenjohtajina asianajajat Harri Tuure ja Jyrki Isotalo (31.7.2006 saakka) ja Bernt Juthström 31.7.2006 alkaen. Jaostojen kokoonpanot ja niiden käsittelemien valvonta-asioiden valmistelijoina toimivat sihteerit liiton toimistossa ovat:

Varsinaiset jäsenet

Henkilökohtaiset varajäsenet

1. jaosto

Asianajaja Aarno Arvela (puheenjohtaja)
Asianajaja Ilkka Salonen
Asianajaja Jouko Ylisuvanto
Oikeusneuvos Hannu Rajalahti
Professori Ahti Saarenpää
Sihteerit: Lakimies Martti Ojala
(17.11.2006 saakka)

2. jaosto

Asianajaja Harri Tuure (puheenjohtaja)
Asianajaja Jari Kääriäinen (31.7.2006 saakka)
Asianajaja Pekka Moilanen (1.8.2006 alkaen)
Asianajaja Markku Sinivaara
Asianajaja Jukka Holopainen
Professori Eero Backman
Oikeustieteen tohtori Pia Letto-Vanamo
Sihteerit: Valvonta-assistentti Päivikki Hartikainen

3. jaosto

Asianajaja Jyrki Isotalo
(puheenjohtaja, 30.6.2006 saakka)
Asianajaja Rainer Åkerberg (30.6.2006 saakka)
Asianajaja Bernt Juthström
(puheenjohtaja 1.8.2006 alkaen)
Asianajaja Olof Rehn
Hovioikeudenneuvos Marianne Wagner-Prenner
Laamanni Antti Ruotsalainen (18.8.2006 saakka)
Käräjätuomari Helena Männikkö (28.9.2006 alkaen)
Sihteerit: lakimies Minna Melender

Asianajaja Jyrki Isotalon toimikausi päättyi 30.6.2006 ja tämän jälkeen 3. jaoston puheenjohtajana ja lautakunnan toisena varapuheenjohtajana toimi asianajaja Bernt Juthström.

Kuvassa yläriivi vasemmalta: Harri Tuure, Eero Backman, Markku Sinivaara, Aarno Arvela, Bernt Juthström, Ilkka Salonen ja Hannu Rajalahti. Edessä alarivi vasemmalta: Pirkko Kivikari, Minna Melender, Hilikka Huiskala ja Marianne Wagner-Prenner.

1.2 VALVONTA-ASIOIDEN KÄSITTELY

1.2.1 Vireilletulo

Yleisimmin asianajajaan kohdistuva kantelu tulee vireille asianajajan oman päämiehen tai päämiehen vastapuolen tekemästä kantelusta tai kantelu liittyy asianajajan toimintaan jossakin määräyksenvaraisessa tehtävässä, kuten kuolinpesän pesänselvittäjänä tai -jakajana tai konkurssipesän hoitajana. Lain 6 §:n 3 momentin nojalla valtioneuvoston oikeuskanslerilla on oikeus saattaa vireille valvonta-asia, jos hän katsoo, että asianajaja laiminlyö velvollisuutensa. Oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 10 a §:n perusteella tuomioistuimen on ilmoitettava Asianajajaliitolle asianajajalle määrätystä esiintymiskiellosta.

Valvonta-asia tulee lain 7 c §:n mukaan vireille, kun asianajajaan kohdistuva kantelu, valtioneuvoston oikeuskanslerin tai tuomioistuimen

ilmoitus saapuu Asianajajaliiton toimistoon. Asianajajaliiton hallituksen tietoonsa saama valvonta-asia tulee vireille, kun hallitus päättää siirtää asian valvontalautakunnan käsiteltäväksi.

Valvonta-asiassa ei edellytetä asianosaisasemaa, vaan kuka tahansa voi kannella asianajajan menettelystä. Palkkiorita-asian vireilletulon edellytyksenä on, että hakija on joko asianajajan päämies tai muu asiakas.

1.2.2 Tutkittavaksi ottamiskynnys

Lain 7 c §:n 2 momentissa säädetään tutkittavaksi ottamiskynnyksestä. Asianajajaan kohdistuvilta moitteilta on edellytettävä riittävää yksilöintiä sen vuoksi, että asianajajalta vaaditaan moitteiden johdosta vastaus, jonka hän on 7 d §:n 3 momentin mukaisesti velvollinen avoimesti ja totuudenmukaisesti antamaan. Jos kantelu on niin puutteellinen, ettei asiaa voida puutteellisuuden johdosta ottaa ratkaistavaksi eikä kantelija kehotuksesta huolimatta korjaa puutteita, valvontalautakunta voi jättää kantelun tutkitta-

vaksi ottamatta. Aikaisemmin ratkaistua asiaa koskevaa kantelua ei oteta tutkittavaksi, ellei kantelussa ole esitetty asiaan vaikuttavaa uutta selvitystä.

Pykälän 3 momentin nojalla kantelu voidaan jättää tutkittavaksi ottamatta, jos tapahtumista, joista kantelussa on kysymys, on kulunut enemmän kuin viisi vuotta. Vanhentumista ei ole säädetty ehdottomaksi, vaan valvontalautakunnalle on jätetty mahdollisuus ottaa käsiteltäväksi myös viittä vuotta vanhempia tapahtumia koskevat kantelut, jos tähän on aihetta. Säännös vastaa viranomaisvalvontaa suorittavien valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen toiminnassa omaksuttua sääntelyä. Vanhentumista puoltaa se, että selvityksen saaminen vanhoista tapahtumista saattaa olla ylivoimaista eikä vanhojen asioiden selvittäminen ole välttämättä oikeudellisesti perusteltua. Vanhentumissäännös ei kuitenkaan koske asioita, jotka oikeuskansleri vaatii käsiteltäväksi.

1.2.3 Asian valmistelu

Valvonta-asioiden valmistelu tapahtuu Asianajajaliiton toimistossa. Vireille tulleet valvonta-asiat jaetaan liiton toimistossa eri jaostojen käsiteltäväksi siten, että kunkin jaoston työmäärä olisi mahdollisimman tasainen. Jos kantelussa on kysymys niin vakavasta asiasta, että asia tulee ratkaistavaksi valvontalautakunnan täysistunnossa, valvontalautakunnan puheenjohtaja voi päättää, että asia siirretään suoraan täysistuntoon.

Kaikista vireille tulleista valvonta-asioista on liiton sääntöjen 44 §:n mukaan ilmoitettava välittömästi sille asianajajalle, jota kantelu koskee.

Tutkittavaksi otetuissa asioissa kantelu tai muu asian perusteena oleva asiakirja annetaan asianajajalle tiedoksi. Tiedoksiintoon liitetään jaoston sihteerin käsitys siitä, mistä asiassa on kyse ja asianajajalle eritellään ne eettiset moitteet, jotka häneen on kohdistettu. Asianajajalta vaaditaan vastaus kohtuullisessa, tavallisesti kahdenkolmen viikon määräajassa. Valvontamenetellyssä ei asian selvittämiseksi ole riittävää, että asianajajalle pelkästään varataan tilaisuus antaa vastineensa häneen kohdistettujen moitteiden johdosta, vaan lain 7 d §:n 3 momentin mukaan

asianajajan on annettava häneltä pyydetty tiedot ja selvitykset avoimesti ja totuudenmukaisesti. Asianajaja ei voi jättää vastaamatta tai antamatta riittävän yksityiskohtaista vastausta vetoamalla siihen, että vastaamalla hän paljastaisi hänelle uskottuja asianajosalaisuuksia. Jos asianajaja vastatessaan joutuu kertomaan jotakin sellaista, joka on asianajosalaisuuden piiriin kuuluvaa, selityksen tämä osa tulee laatia eri asiakirjaksi ja pyytää se pidettäväksi salassa kantelijalta.

Asianajajan antama vastaus toimitetaan kantelijalle, jolle on varattava tilaisuus lausua asianajajan antaman vastauksen johdosta. Jos kantelija käyttää tätä tilaisuutta hyväkseen, toimitetaan kantelijan lausuma tiedoksi asianajajalle mahdollista lausumaa varten.

Kirjeenvaihdon päätyttyä jaoston sihteerinä toimiva liiton toimiston työntekijä laatii asiasta muistion, jossa kerrotaan, mistä asiassa on kysymys ja mitä kantelija ja asianajaja ovat asiassa lausuneet. Tämän jälkeen muistio ja kanteluun liittyvät asiakirjat toimitetaan valvontalautakunnan esittelevälle jäsenelle, jonka tehtävänä on laatia asiasta päätösehdotus ja julkinen ratkaisuseloste.

Vaikka kantelu myöhemmin peruutettaisiin, asia tästä huolimatta käsitellään valvontalautakunnassa. Taustalla on se lähtökohta, että valvonta-asioissa on kysymys Suomen Asianajajaliiton valvontalautakunnan suorittamasta asianajajiin kohdistuvasta valvonnasta, jossa asianosaisina ovat liitto ja asianajaja. Liitolla on oikeus tutkia asianajajan menettelyä koskeva asia vaikka taho, joka on saattanut asian liiton tietoon, ei katsoisi kirjoitustaan kanteluksi tai on sen peruuttanut. Näin ollen se, että kantelija myöhemmin peruuttaa kantelunsa, ei estä valvontalautakuntaa tutkimasta asiaa. Palkkiorita-asioissa, joissa sovinto katsotaan sallituksi, hakemuksen peruuttaminen on mahdollista.

1.2.4 Asioiden käsittely valvontalautakunnassa

Valvonta-asiat ratkaistaan valvontalautakunnassa ja sen jaostossa esittelevän jäsenen esittelystä. Esittelevä jäsen tekee asiassa päätösehdotuksen ja julkisen ratkaisuselosteen. Valvontalautakunnan jäsenet toimivat tuomarin vastuulla.

Valvontamenettelyn uudistuksen eräänä tarkoituksena oli, että valtaosa valvonta-asioista ja kaikki palkkiorita-asiat ratkaistaan valvontalautakunnan kolmessa jaostossa. Jaosto voi kuitenkin aina siirtää harkitsemansa, esimerkiksi periaatteellisesti tärkeän, valvonta-asian ratkaistavaksi valvontalautakunnan täysistunnossa. Myös valvontalautakunnan puheenjohtajalla on oikeus siirtää asian käsittely tapahtuvaksi valvontalautakunnan täysistunnossa. Jaoston toimivalta ratkaista valvonta-asioita on rajoitettu siten, että jos jaoston käsittelemässä valvonta-asiaa harkitaan seuraamukseksi Asianajajaliitosta erottamista tai seuraamusmaksua, on asia aina käsiteltävä valvontalautakunnan täysistunnossa.

Asian käsittely tapahtuu pääsääntöisesti kirjallisesti. Koska valvontalautakunnan on huolehdittava siitä, että asia tulee riittävästi selvityksi, voi valvontalautakunta tai sen jaosto järjestää suullisen käsittelyn, jos se katsotaan asian selvittämiseksi tarpeelliseksi. Kuulemisperiaatteen mukaisesti sekä asianajaja että kantelija on kutsuttava suulliseen käsittelyyn, jolloin heillä on mahdollisuus lausua käsityksensä suullisessa käsittelyssä esille tulleista seikoista.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa säädetään oikeudesta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin. Sen mukaan jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa silloin, kun päätetään hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytännön mukaan oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin periaatteita, joihin kuuluu muun muassa suullinen käsittely, sovelletaan myös asianajajajärjestöjen kurinpidolliseen menettelyyn silloin, kun mahdollisena seuraamuksena on asianajajajärjestöstä erottaminen eli mahdollisuus elinkeinon menettämiseen. Tämän vuoksi lain 7 d §:n 2 momentissa on säädetty, että asianajajayhdistyksestä voidaan erottaa tai seuraamusmaksu määrätä vain, jos asiassa on järjestetty suullinen käsittely. Tällainen asia on siis aina käsiteltävä täysistunnossa. Liiton sääntöjen 47 §:n mukaan asianosaisten poissaolo suullisesta käsittelystä ei estä asian ratkaisemista.

1.2.5 Seuraamukset

Asianajajista annetun lain 5 §:n 1 momentin mukaan asianajajan tulee rehellisesti ja tunnollisesti täyttää hänelle uskotut tehtävät sekä kaikessa toiminnassaan noudattaa hyvää asianajajatapaa. Velvollisuuksien rikkomisesta säädetään seuraamukset lain 7 §:ssä. Jos asianajajan todetaan valvonta-asian käsittelyssä ilmitulleiden seikkojen johdosta menettelleen 5 §:n vastaisesti, on valvontalautakunnan määrättävä hänelle kurinpidollinen seuraamus, joita ovat asianajajayhdistyksen jäsenyydestä erottaminen, seuraamusmaksun määrääminen, varoitus tai huomautus. Lain sanamuodon mukaan seuraamus on pakko määrätä, jos asianajajan havaitaan menettelleen lain 5 §:n vastaisesti. Valvontamenettelyssä ei voida jättää seuraamusta määräämättä velvollisuuksien vastaisen menettelyn vähäisyyden tai anteeksiannettavuuden perusteella. Asianajajan menettelyä ohjaavasti on kurinpitolautakunnan ratkaisukäytännössä kuitenkin seuraamusta määräämättä katsottu mahdolliseksi kiinnittää asianajajan huomiota johonkin hänen menettelyynsä. Tähän käytäntöön ei ole tarkoitettu tehdä muutosta.

Uudistuksen mukana seuraamusjärjestelmästä poistui julkinen varoitus, joka korvattiin seuraamusmaksulla. Koska kaikki asianajajille määrätty kurinpidolliset seuraamukset tulivat julkisiksi, ei enää ollut tarvetta liittää yhteen seuraamustyyppiin erityistä julkisuutta. Toisaalta julkisen varoituksen poistamisen jälkeen seuraamusasteikossa tarvittiin erottamisen ja varoituksen väliin seuraamus, jota voidaan soveltaa tilanteissa, joissa varoitusta ei enää voida pitää riittävänä seuraamuksena, mutta joissa yhdistyksen jäsenyydestä erottamiselle ei vielä ole perusteita.

Seuraamusmaksun suuruus, määrältään vähintään 500 ja enintään 15 000 euroa, on tarkoitettu määräytymään kokonaisvaltaisen arvioinnin perusteella, jossa otetaan huomioon muun muassa asianajajan menettelyn moitittavuus, kokemus asianajotehtävistä sekä asianajajan taloudelliset olot, jotka vaihtelevat toimiston koon ja sijainnin sekä toimeksiantojen laadun mukaan. Taloudellisten olojen huomioimisella on pyritty päiväsakkojärjestelmän mukaisesti siihen, että seuraamusmaksu olisi

oikeudenmukaisessa suhteessa maksajan maksukykyyn.

Seuraamusmaksu suoritetaan Asianajajaliitolle. Maksua koskee liiton sääntöjen 39 §:n määräys, jonka mukaan, jos jäsen jättää suorittamatta yhdistykselle tulevan maksun, hallituksella on oikeus poistaa hänet asianajajaluettelosta. Maksu ei ole valvontalautakunnan määräämänä seuraamuksena täytäntöönpanokelpoinen. Jos seuraamusmaksun määrää muutoksenhakuasteena toimiva Helsingin hovioikeus tai korkein oikeus, se on myös täytäntöönpanokelpoinen.

Eri seuraamusten käyttämisestä säädetään lain 7 §:n 2 ja 3 momenteissa. Jos asianajaja menettelee epärehellisesti tai muulla tavalla tahallisesti loukkaa toisen oikeutta, on hänet kurinpidollisena seuraamuksena erotettava asianajajayhdistyksen jäsenyydestä. Jos epärehelliseen menettelyyn tai toisen oikeuden tahalliseen loukkaamiseen liittyy lieventäviä seikkoja, voidaan seuraamuksena käyttää seuraamusmaksua tai varoitusta.

Jos asianajaja menettelee muulla kuin edellä kerrotulla tavalla hyvän asianajajatavan vastaisesti tai tekee teon, joka on omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa, hänelle on annettava varoitus tai huomautus. Jos asianajajan moitittava käyttäytyminen on toistuvaa tai menettelyyn muuten liittyy raskauttavia seikkoja, seuraamuksena tulee kysymykseen hänen erottamisensa asianajajayhdistyksestä tai seuraamusmaksun määrääminen. Menettelyn toistuvuutta harkittaessa otettaisiin huomioon mikä tahansa pykälässä tarkoitettu asianajajan teko tai laiminlyönti.

Moitittavan käyttäytymisen toistumisen sääntämisellä mahdolliseksi perusteeksi erottamiselle asianajajayhdistyksestä tai seuraamusmaksun määräämiselle on vahvistettu jo ennen uudistusta noudatettu käytäntö. Asianajajayhdistyksestä oli 1990-luvun jälkipuoliskolla erotettu kaksi asianajajaa, joille oli määrätty useampia kurinpidollisia seuraamuksia. Vaikka viimeisenä käsitellyssä asiassa ei ollut kysymys sellaisesta asianajajan menettelystä, jonka perusteella hänet olisi voitu erottaa, menettelyn yhdessä asianajajan saamien aikaisempien seuraamusten kanssa katsottiin osoittavan hänet sopimattomaksi toimimaan asianajajana.

Valvontalautakunta voi määrätä erottamis päätöksen noudatettavaksi mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

1.3 PALKKIORIITA-ASIAT JA NIIDEN KÄSITELY

Palkkioriiita-asioissa annettavan suosituksen kohteena on palkkio ja kulujen korvaus, jonka asianajaja tai yhtiö, jonka lukuun hän on toiminut, on asianajotehtävästä veloittanut. Suositusta ei voida hakea asianajajaan tai asianajajayhtiöön kohdistetusta muusta, esimerkiksi vahingonkorvausta koskevasta vaatimuksesta.

Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 23 §:n 2 momentin mukaan mikäli asianajajan päämies ei pidä laskua hyväksyttävänä, on asianajajan annettava päämiehelleen tieto siitä, miten tämä voi saattaa palkkioita koskevan erimielisyyden asianajajaliiton palkkioriiitamenettelyssä ratkaistavaksi.

Suosituksen antamista voi hakea asianajajan päämies tai muu asiakas. Asianajajan päämiehellä tarkoitetaan sitä tahoa, joka on antanut asianajajalle tai asianajoyhtiölle toimeksiannon. Muulla asiakkaalla tarkoitetaan esimerkiksi kuolinpesän osakasta, minkä kuolinpesän asianajaja on pesänjakajana jakanut tuomioistuimen antaman määräyksen perusteella. Asianajajan päämiehen vastapuoli ei ole oikeutettu vaatimaan palkkiosuosituksen antamista, koska hän ei ole toimeksiantosuhteessa asianajajaan tai siihen asianajajayhtiöön, jonka lukuun asianajaja on toiminut. Asianajolaskuun perustuva maksuvelvollisuus saattaa kuitenkin siirtyä velallisen vaihdoksen vuoksi toimeksiantosuhteen ulkopuoliselle. Näin voi tapahtua esimerkiksi riitaa koskevan sovinnon yhteydessä, jossa asianajajan päämiehen vastapuoli sitoutuu sovinnon ehtona suorittamaan asianajajan laskun.

Suosituksen antamista koskevassa asiassa hakijan vastapuolena on asiaa hoitanut asianajaja ja se asianajajayhtiö, jonka lukuun asianajaja on toiminut. Yhtiön asianosaisasema perustuu siihen, että käytännössä asianajajan toimenpiteistä laskuttaa se asianajajayhtiö, jonka lukuun asianajaja toimii. Suosituksen hakija voi

kohdistaa hakemuksen suosituksen antamisesta joko asianajajaan tai yhtiöön tai molempiin. Suositusta palkkioriiitaan voi pyytää aina siihen saakka, kunnes hakijan oikeus vaatia palkkion alentamista on vanhentunut tai palkkiota koskeva asia on tuomioistuimessa ratkaistu. Vanhentuminen määräytyy muualla laissa olevien säännösten nojalla. Vanhentumiseen vetoaminen on hakemuksen tutkimisen tahdonvaltainen edellytys eikä vanhentumista tutkita viran puolesta.

Välimiesmenettelyssä noudatettavien periaatteiden mukaan suositusta ei anneta sellaisissa tapauksissa, joissa erikoislainsäädännössä on säännöksiä tiettytyyppisten palkkioriiitojen ratkaisemisesta. Konkursisipesän pesänhoitajan palkkiota koskeva riita on ratkaistava konkurssisäännön mukaisesti moittimalla palkkion vahvistaneen velkojainkokouksen päätöstä kanne- teitse yleisessä tuomioistuimessa. Myös yrityksen saneerauksesta annetussa laissa ja yksityis- henkilön velkajärjestelystä annetussa laissa on erityissäännöksiä siitä, missä järjestyksessä selvittäjän palkkiota ja kulukorvausta koskeva erimielisyys on käsiteltävä.

Palkkioriiita-asiat valmistellaan liiton toimistossa samaan tapaan kuin valvonta-asiatkin. Kun kirjeenvaihto asiassa on päättynyt, asiakirjat toimitetaan valvontalautakunnan sille jäsenelle, jonka tehtävänä on laatia asiassa ratkaisuehdotus ja esitellä asia jaoston kokouksessa.

Suosituksen antamista koskeva asia käsitellään aina valvontalautakunnan jaostossa ja jaoston puheenjohtajana toimii tällöin aina jaoston asianajajakuntaan kuulumaton jäsen. Käsitely on pääsääntöisesti kirjallista, mutta jaosto voi tarvittaessa järjestää suullisen käsittelyn, johon asianosaiset on kutsuttava.

Lain 7 f §:ssä säädetään suositusmenettelyn ja tuomioistuinmenettelyn välisestä suhteesta. Jos asianajolaskua koskeva velkomus on saatettu vireille tuomioistuimessa, asianajajan päämies tai muu asiakas voi estää asian käsittelyn tuomioistuimessa saattamalla palkkioriiitaa koskevan suosituksen vireille asianajajayhdistykseen toimitetulla hakemuksella ja tekemällä väitteen palkkioriidan saattamisesta vireille ennen vastaamistaan pääasiaan tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa. Tuomioistuimessa vireillä olevaa asiaa ei kuitenkaan jätetä tutkittavaksi

ottamatta, vaan asian käsittely keskeytetään, kunnes valvontalautakunnan suositus on annettu. Suosituksen antamisen jälkeen jää asianajajan tai asianajajayhtiön ratkaistavaksi, halutaanko tuomioistuimessa vireillä olevaa asiaa jatkaa.

Mikäli suositus annetaan, asianajajaa pyydetään ilmoittamaan liittoon tiettyyn päivämäärään mennessä onko hän noudattanut suositusta. Tieto suosituksen noudattamisesta merkitään julkiseen päiväkirjaan.

1.4 JULKISUUS

1.4.1 Asiakirjojen julkisuus

Valvonta-asiakirjojen julkisuuteen sovelletaan mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja asianajajalaissa on säädetty. Asianajajalain 7 j §:n 2 momentin mukaan asiakirjat ovat ehdottomasti salassa pidettäviä aina siihen saakka kuin valvontalautakunnan ratkaisu on annettu tai kun se on asiaan osallisen saatavissa.

Valvontalautakunnan ratkaisun jälkeen asiakirjat ovat salassa pidettäviä asianajajalain 5 c §:n perusteella siltä osin, kuin ne sisältävät asianajajan salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja tai ne ovat julkisuuslain 24 §:ssä säädettyillä perusteilla salassa pidettäviä. Julkisuuslain esitöissä (HE 30/1998 vp) on nimenomaisesti todettu, että Suomen Asianajajaliiton hallussa olevat valvonta-asiaa koskevat asiakirjat, joista ilmenee asianajajan asiakasta koskevia tietoja, ovat salassa pidettäviä

Liiton sääntöjen 48 §:n 2 momentin mukaan valvonta- tai palkkioriiita-asiaan liittyvien tietojen antamisesta päättää valvontalautakunta. Valvontalautakunnan tietojen antamista koskevasta päätöksestä on mahdollisuus valittaa Helsingin hallinto-oikeuteen.

1.4.2 Julkinen päiväkirja

Asianajajaliiton velvollisuutena on pitää julkista päiväkirjaa käsiteltäväksi tulevista valvonta-asioista ja palkkioriiita-asioista. Julkisen päiväkirjan tarkoituksena on mahdollistaa nykyistä

laajemman tiedon antaminen asianajajan palveluita tarvitsevalle siitä, onko asianajaja, jonka puoleen hän on kääntymässä, ollut valvontamenettelyn kohteena tai asianosaisena palkkio-riidassa. Julkiseen päiväkirjaan merkityt tiedot ovat julkisia siitä riippumatta, että ne muutoin saattaisivat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain perusteella tai asianajajan salassapitovelvollisuudesta johtuen olla salassa pidettäviä.

Julkiseen päiväkirjaan on merkittävät tiedot kantelijasta tai hakijasta, asianajajasta ja tarvittaessa asianajajayhtiöstä, asianimikkeestä, ratkaisun antamispäivästä ja ratkaisun lopputuloksesta. Päiväkirjasta on myös käytävä ilmi asian käsittelyn vaihe. Palkkioriiata koskevissa asioissa päiväkirjaan merkitään myös tieto siitä, onko asianajaja noudattanut valvontalautakunnan antamaa suositusta.

Julkisen päiväkirjan valvonta-asiaa tai palkkioriiita-asiaa koskevat merkinnät poistetaan määräjän kuluttua valvonta-asian ratkaisemisesta tai palkkiota koskevan suosituksen antamisesta. Erottamista tai seuraamusmaksun määräämistä koskeva tieto poistetaan kymmenen vuoden, varoitusta koskeva tieto kuuden vuoden, huomautusta koskeva tieto ja tieto siitä, ettei seuraamusta ole määrätty, kolmen vuoden kuluttua valvontalautakunnan ratkaisun antamisesta. Palkkioriiita-asiaa koskeva tieto poistetaan kolmen vuoden kuluttua suosituksen antamisesta.

Julkisesta päiväkirjasta ei kuitenkaan poisteta tietoja edellä todetun määräjän kuluttua, jos asianajajasta on päiväkirjassa uudempi tieto, jota ei vielä voitaisi poistaa. Päiväkirjassa olevalla tiedolla sellaisesta valvonta-asiasta, jossa asianajajalle ei ole määrätty kurinpidollista seuraamusta, ei ole tiedon poistamista estävää vaikutusta. Myöskään palkkioriiita-asian ratkaisulla, jolla ei ole suositettu palkkion alentamista, ei ole tiedon poistamisen estävää vaikutusta.

1.4.3 Julkinen ratkaisuseloste

Valvontalautakunnan on laadittava jokaisesta valvonta-asian ratkaisusta ja palkkioriiita-asiasa annetusta ratkaisusta lyhyt seloste, joka on julkinen asiakirja ja pyynnöstä jokaisen saatavilla Asianajajaliitosta. Asianajajaliitolla on myös

mahdollisuus tarvittaessa saattaa seloste julkisuuteen. Selosteen on tarkoitus olla lyhyt kuvaus asiasta ja siinä annetuista ratkaisusta. Se laaditaan siten, ettei siitä ilmene viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain tai asianajajan salassapitovelvollisuuden perusteella salassa pidettäviä tietoja.

Selosteesta on käytävä ilmi asianimike, ratkaisun antamispäivä, sen asianajajan ja palkkioriiita-asioissa myös asianajajayhtiön nimi, jota asia koskee, pääpiirteittäinen selostus asiasta ja ratkaisun perusteluista, lainkohdat, asianajajayhdistyksen sääntöjen kohdat ja ne hyvää asianajajatapaa koskevat ohjeet, joita asiassa on sovellettu, lopputulos ja ratkaisukokoonpanoon kuuluneiden nimet ja asema. Lisäksi selosteesta on ilmentävä, onko asiassa äänestetty, ja selosteeseen on myös liitettävä eri mieltä olleiden jäsenten kannattama lopputulos. Julkinen ratkaisuseloste on luonteeltaan informatiivinen eikä sitä säilytetä kauempaa kuin ratkaisua koskeva tieto on merkittynä julkiseen päiväkirjaan.

1.5 MUUTOKSENHAKU

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan mukaiseen oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin kuuluu, että valvontamenettelyssä annettu ratkaisu on voitava saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi. Euroopan neuvoston lokakuussa 2000 antaman suosituksen (Recommendation No. R(2000)21) mukaan asianajajajärjestöjen kurinpidollisen menettelyn tulee täyttää Euroopan ihmisoikeussopimuksen määräykset ja periaatteet.

Oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan vaatimuksen mukaisesti lain 10 §:n 1 momenttia muutettiin siten, että asianajajalla on aina, kun hänelle on määrätty kurinpidollinen seuraamus, oikeus valittaa valvontalautakunnan tai sen jaoston päätöksestä Helsingin hovioikeuteen. Julkisella oikeusavustajalla, joka ei ole asianajajayhdistyksen jäsen on, ilman nimenomaista säännöstäkin, samanlainen muutoksenhakuoikeus.

Oikeuskanslerilla on oikeus hakea muutosta valvonta-asioissa annettuihin valvontalauta-

kunnan tai sen jaoston päätöksiin. Muutoksenhakuoikeuden toteuttamiseksi kaikki valvonta-asioissa annettavat päätökset toimitetaan tiedoksi oikeuskanslerille.

Kantelijalla ei ole valitusoikeutta, koska valvonta-asian käsittelyn tarkoituksena on selvittää, onko asianajaja kantelussa tarkoitettussa tilanteessa toiminut häntä velvoittavien ammattieettisten normien mukaisesti. Käsittelyssä ei tutkita kantelijan asianajajaan kohdistamia vahingonkorvaus- tai muita vaatimuksia, kuten esimerkiksi rangaistusvaatimusta. Koska kantelijan oikeusasemaan kohdistuvat vaatimukset on ratkaistava yleisessä tuomioistuimessa, ei

kantelija ole asianosainen valvontalautakunnan käsitellessä valvonta-asiaa.

Helsingin hovioikeudelle osoitettu valituskirjelmä on toimitettava Asianajajaliitolle. Liiton hallituksen on annettava lausuntonsa valituksen johdosta hovioikeudelle sekä oikeuskanslerin että kurinpidollisen seuraamuksen saaneen asianajajan ollessa valittajana. Hovioikeuden on valitusta käsiteltäessä varattava oikeuskanslerille, asianajajayhdistykselle ja kantelijalle tilaisuus tulla kuulluksi valituksen johdosta ja tarvittaessa esittää sellaista todistelua ja muuta selvitystä, jonka voidaan olettaa vaikuttavan valituksen ratkaisemiseen.

2

Tapausselostuksia

Oikeusministeriön vahvistamien Asianajajaliiton sääntöjen 52 §:n 1 momentin mukaan valvontalautakunnan on annettava vuosittain kertomus, jossa on tilastotietojen lisäksi lyhyesti selostettava periaatteellisesti merkittävien valvonta-asioiden vaiheet ja ratkaisun perusteet tarpeellisin osin. Kertomukseen voidaan ottaa muitakin tietoja lautakunnan käsittelemistä asioista ja hallituksen toimenpiteistä asianajajien valvonnassa.

Valvontalautakunnalla on mahdollisuus tarvittaessa saattaa valvonta- tai palkkioriiita-asiasa tehtyä ratkaisua koskeva seloste julkisuuteen myös muulla tavalla (HE 54/2004 s. 39). Käytännössä lautakunta on määrännyt periaatteellisesti merkittävistä ja yleiseltä kannalta mielenkiintoisista tapauksista laatimansa referaatin julkaistavaksi Defensor Legis -lehdessä ja internetissä liiton jäsensivuilla. Tässä valvontakertomuksessa on referoitu periaatteellisesti merkittäviä ja muutoin mielenkiintoisia kertomusvuoden aikana tehtyjä päätöksiä.

2.1 ASIANAJAJAN LASKUTUS

Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 23 § 1 momentissa on määrätty, että asianajajan palkkion tulee olla määrältään kohtuullinen. Asianajajan tulee säännöksen 2 momentin mukaan oma-aloitteisesti ilmoittaa asiakkaalle mahdollisuudesta saada palkkioerimielisyys ratkaistavaksi asianajajalain mukaisessa palkkio-riitamenettelyssä.

Viime vuosina asianajajan laskutusta koskevat kantelut ovat lisääntyneet. Niissä on moitittu asianajajaa kohtuuttoman korkeasta laskutuksesta tai muista laskutusmenettelyyn liittyvistä seikoista. Vuonna 2006 tuli vireille 97 palkkioriiita-asiaa (vuonna 2005: 54) ja valvontalautakunta ratkaisi kertomusvuonna yhteensä 59 asiaa, joista 17 (29 %) asiassa annettiin suositus palkkion alentamisesta. Välimiesmenettelystä luopuminen ja siirtyminen suositusmenettelyyn ei näyttänyt ratkaisevasti alentaneen vireille tulleiden palkkioriiita-asioiden lukumäärää. Liiton hallitus oli jo muutaman edellisen vuoden aikana oma-aloitteisesti saattanut vireille kurinpitomenettelyn välimiesoikeudessa vastaajana ollutta asianajajaa kohtaan, mikäli välimiesoikeus oli katsonut hänen laskunsa huomattavan suureksi, vaikka asiassa kantajana/kantelijana esiintynyt taho ei olisi itse vaatinutkaan selvitettäväksi asianajajan laskutusmenettelyn hyvän asianajajatavan mukaisuutta. Valvontalautakunta on omaksunut käytännön, jonka mukaan kaikki palkkioriiita-asioissa tehdyt päätökset, joissa palkkiota on suositettu alennettavaksi, saatetaan liiton hallituksen tietoon sen arvioimiseksi, tuleeko hallituksen yleisvalvontavelvollisuutensa nojalla saattaa annetun suosituksen johdosta vireille myös valvonta-asia.

Asianajajan voidaan katsoa menettelleen normaalia korkeamman laskutuksensa vuoksi hyvän asianajajatavan vastaisesti. Kohtuuton laskutusmenettely on omiaan vähentämään yleistä luottamusta ja arvostusta koko asianajajakuntaa kohtaan (TO 2 § 2).

Mikäli asianajajan on havaittu menetelleen hyvän asianajajataivan vastaisesti selvästi kohtuuttoman korkealla laskutuksellaan, lautakunta on pääsääntöisesti määrännyt hänelle kurinpidolliseksi seuraamukseksi varoituksen.

Seuraavassa käsitellään muutamia vuonna 2006 tehtyjä ylilaskutusta ja laskutusmenettelyä koskeneita valvontalautakunnan ratkaisuja.

Oikeus ennakkoon

Asianajajaa, joka toimii käräjäoikeuden määräämänä pesänselvittäjänä ja -jakajana kuolinpesässä, moitittiin siitä, että tämä oli ilman kuolinpesän osakkaiden antamaa valtuutusta nostanut pesän tililtä pesänselvitys- ja jakokuluja. Asianajajan mukaan hänellä oli lain mukaan ollut oikeus nostaa pesänselvitys- ja jakokuluihin varoja pankkitililtä. Valvontalautakunta katsoi, että ilman etukäteen tapahtuvaa kuolinpesän osakkaiden suostumusta palkkioennakkoa ei voi nostaa pesän varoista. Pesänselvittäjällä oli oikeus laskuttaa pesää tekemistään toimenpiteistä ja nostaa palkkionsa pesästä ilman osakkaiden suostumustakin. Pesänselvittäjän oli kuitenkin informoitava osakkaita tekemästään työstä nostamastaan palkkiosta. Varoitus.

Oikeus laskuttaa asiakirjoihin tutustumisesta

Kantelija kääntyi asianajajan puoleen selvittääkseen voitaisiinko erästä tuomioistuimen antamaa ratkaisua muuttaa. Asianajaja oli perehtynyt asiaan ja palauttanut kantelijalle asiakirjat ja lähettänyt asian tutkimisesta laskun. Kantelija moitti asianajajaa siitä, ettei tämä ollut etukäteen ilmoittanut laskuttavansa pelkästään asiakirjoihin tutustumisesta. Asianajaja kertoi käyttäneensä useita tunteja asiakirjoihin tutustumiseen, minkä jälkeen oli todennut, että uuden hakemuksen tekemiselle ei ollut perusteita. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajalla on oikeus laskuttaa asiakastaan toimeksiantoon liittyviin asiakirjoihin perehtymisestä. Asianajaja ei ollut nimenomaisesti ilmoittanut kantelijalle, että hän suorittaa asiakirjojen tutkimistyön veloituksetta. Valvontalautakunta katsoi, että yleisen elämäkokemuksen mukaan elinkeinonharjoittajan asiakkaalleen toimeksiannon perusteella tekemä työ oli vastikkeellista, ellei asiasta ollut muuta sovittu. Ei seuraamusta.

Debitering för onödigt arbete som själv orsakat

Advokat hade av tingsrätt förordnats till boutrednings- och skiftesman i ett dödsbo. Vägledande regler om god advokatsed bestämmer, att uppdrag skall utföras med omsorg, noggrannhet och tillbörlig skyndsamhet samt med beaktande av att huvudmannen inte åsamkas onödiga kostnader. Tillsynsämnden konstaterade, att advokat hade tillämpat som skiftesman vid beräkandet av arvslotten fel lagrum och orsakat därigenom onödiga kostnader som skiftesman. Tillsynsämnden ansåg att advokat hade handlat i strid med god advokatsed genom att debitera för onödigt arbete som han har själv orsakat. Varning.

Palkkion kohtuullisuus, pesänselvittäjän ja -jakajan lasku

Asianajaja oli toiminut pesänselvittäjänä ja -jakajana eräessä kuolinpesässä. Lisäksi asianajajan tehtävänä oli purkaa yhteisomistussuhde pesän omaisuuteen realisoimalla omaisuus. Hakijat olivat vaatineet, että asianajajan laskua oli kohtuullistettava lähes puoleen alkuperäisestä määrästä. Pesänselvitys oli ollut yksinkertainen ja helppo ja omaisuuden myynnin oli hoitanut kiinteistönlvittäjä ja huutokauppakamari. Asianajaja katsoi laskutuksen olleen kohtuullista. Laskutus oli perustunut toimiston hinnankumukaiseen aikaveloitukseen ja toimenpiteet oli eritelty laskuissa. Hakijoiden asiamies oli hyväksynyt laskut eikä hakijoilla asianajajan mielestä ollut enää puhevaltaa. Asianajaja oli joutunut neuvottelemaan välittäjän kanssa standardisopimuksista poikkeavat välityssopimukset sekä aktiivisesti valvomaan välittäjän toimintaa ja osallistumaan myyntineuvotteluihin. Valvontalautakunta piti toimiin käytettyjä tunteja suurina ja suositti laskun tuntimäärää alennettavaksi. Edelleen, koska realisointitoimenpiteet kiinteistön, asunnon ja irtaimiston osalta oli suoritettu tunnettujen myyntitoimistojen toimesta ja näistä oli laskutettu erikseen, valvontalautakunta katsoi olevan kohtuutonta, että asianajaja olisi oikeutettu vielä omaan prosenttiperusteeseen palkkioon sen jälkeen kun realisointitoimenpiteistä oli jo laskutettu myyntitoimistojen toimesta. Lisäksi prosenttiperusteisesta laskutuksesta ei ollut sovittu ennakolta. Valvontalautakunta suositti palkkiota alennettavaksi.

Oikeusturvavakuutus

Hakija moitti asianajajaa siitä, että tämä oli laskuttanut häneltä vakuutusyhtiön riitauttaman osuuden laskusta. Valvontalautakunta totesi, että vakuutusyhtiö ei ollut maksanut alioikeusvaiheen jälkeen lähetettyä laskua kokonaisuudessaan eikä hakija ollut suostunut maksamaan erotusta. Mainitunlaisissa tilanteissa asianajajalla on lähtökohtaisesti oikeus vaatia erotus päämiehen maksettavaksi myös siltä osin, kuin erotus ylittää päämiehen omavastuuosuuden ja laskun arvonlisäveron. Kysymys oli kahdesta eri oikeussuhteesta. Vaikka vakuutussuhteessa oli rajoituksia siitä, mitä vakuutusyhtiö korvaa, voi toimeksiantosuhteen päämies olla velvollinen korvaamaan vakuutuksen ulkopuolelle jääviä kuluja ja/tai palkkioita, jos niitä voidaan pitää perusteltuina ja asianajopalkkioiden määräämisperusteiden mukaisina. Ei suositusta.

Väite siitä, että toimeksiannon hoitamisesta ei laskuteta ja että palkkio sidottu asian lopputulokseen

Hakijan mukaan hän oli sopinut asianajajan kanssa, että asianajaja hoitaa toimeksiannon siten, ettei hakijalle aiheudu kuluja ja että asianajaja saa palkkionsa vastapuolen maksettavista oikeudenkäyntikuluista. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan kertomus ja asiassa esitetty asiakirjaselvitys tukivat sitä, ettei asianajaja ollut hakijan kanssa sopinut, että toimeksiannon hoitamisesta ei aiheutuisi kuluja tai, että palkkio suoritettusta työstä olisi sidottu asian lopputulokseen. Koska mainitunlainen palkkiosopimus oli harvinainen, valvontalautakunta katsoi, että hakijalla oli todistustaakka väitteestään. Valvontalautakunta ei havainnut, että palkkiosta olisi sovittu hakijan kertomalla tavalla. Ei suositusta.

Palkkion alentaminen kokonaan

Asianajaja oli toiminut hakijan avustajana testamentin tiedoksiantoa ja perinnönjakoa koskevassa asiassa. Hakija oli antanut asianajajalle toimeksiannon alussa oikeusaputoimiston antaman oikeusapupäätöksen, joka koski testamentin tiedoksiantoa ja jossa avustajaksi oli määrätty julkinen oikeusavustaja. Asianosaiset pääsivät perinnönjakoasiassa sopimukseen, ja asianajaja lähetti oikeusapupäätöksen ja asianajajal-

kunsa oikeusaputoimistoon. Oikeusaputoimisto ei myöntänyt hakijalle oikeusapua asianajajan hoitamaan asiaan, koska kyseinen oikeusapupäätös koski jo julkisen oikeusavustajan toimesta hoidettua testamentin tiedoksiantoa ja koska asian käsittely oli päättynyt sopimukseen ennen oikeusavun hakemista. Hakija katsoi, että asianajajan palkkiolaskua tuli kohtuullistaa, koska hakija ei asianajajan menettelyn vuoksi saanut julkista oikeusapua. Asianajaja ei ollut ilmoittanut hakijalle, ettei tämä ollut oikeutettu julkiseen oikeusapuun, koska asia ei ollut oikeudenkäyntiasia. Asianajaja ei myöskään ilmoittanut hakijalle valitusmahdollisuudesta oikeusaputoimiston päätökseen, minkä vuoksi hakija menetti mahdollisuuden valittaa oikeusapupäätöksestä. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli menetellyt huolimattomasti, kun hän ei ollut perehtynyt oikeusapupäätökseen. Lisäksi valvontalautakunta katsoi asianajajan menettelyn virheellisesti olettaessaan, että oikeusaputoimistoa voisi laskuttaa muista kuin oikeudenkäyntiasioista ja jättäessään asianmukaisesti ilmoittamatta kantelijalle oikeusaputoimiston tekemästä päätöksestä. Valvontalautakunta suositti palkkion poistamista kokonaisuudessaan. Valvonta-asiassa asianajajalle annettiin seuraamuksena huomautus.

Palkkio ja useita päämiehiä

Asianajaja oli toiminut kantelijayhtiön kahdeksan entisen työntekijän avustajana eräässä riita-asiassa. Käräjäoikeus käsitteli asiat samassa oikeudenkäynnissä ja antoi kussakin asiassa erillisen tuomion. Asianajaja vaati kantelijayhtiön velvoittamista korvaamaan päämiesten oikeudenkäyntikulut kunkin päämiehen osalta 7 234,98 eurolla. Käräjäoikeus katsoi laskennallisesti kohtuulliseksi, että ensimmäisen kantajan oikeudenkäyntikulut olivat vaaditut 7 234,98 euroa ja muiden kantajien 5 000 euroa huomioon ottaen kanneperusteiden samankaltaisuus. Kantelijayhtiö katsoi, että asianajajan laskuttamat palkkiot olivat kohtuuttomia eivätkä perustuneet totuudenmukaisiin seikkoihin. Asianajaja oli laskuttanut kaikki asiassa suorittamansa toimenpiteet kahdeksaan kertaan. Valvontalautakunta havaitsi, että asianajaja oli laatinut kunkin päämiehen osalta erilliset laskut, joissa päämiehen vastapuolelta vaadittiin 50 %

normaalitaksasta ja joissa asianajajan suorittamat toimenpiteet oli riittävästi yksilöity. Oikeudenkäyntikuluasiaa oli käsitelty myös tuomioistuimessa, joka oli tehnyt sen osalta oman ratkaisunsa. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajalla oli oikeus laskuttaa kohtuullinen palkkio jokaisen päämiehensä osalta erikseen. Ei seuraamusta.

2.2 ASIANAJAJAN VELVOLLISUUKSISTA VALVONTAMENETTELYSSÄ

2.2.1 Asianajajan velvollisuus alistua valvontamenettelyyn (AAL 6 § 1 ja tapaohjeet 2 § 2)

Asianajajakunnan autonomian perustakeena on toimiva ja ulospäin uskottava asianajajien valvontajärjestelmä.

Jokainen asianajaja on sitoutunut ammatilliseen valvontaan. Asianajaja ei ole oikeutettu saamaan korvausta valvonnan hänelle aiheuttamista kuluista valvontatoimet käynnistäneeltä henkilöltä tai muultakaan taholta. Liiton sääntöjen 43 § 3 momentissa on määrätty, ettei käsittelyyn osallisia voida velvoittaa korvaamaan toiselle osalliselle menettelystä johtuneita kustannuksia. Kulujen vaatiminen moitteisiin vastaamisen aiheuttamasta työstä antaisi kantelijalle väärän kuvan asianajajien valvontajärjestelmästä ja saattaisi siten alentaa luottamusta asianajajakuntaan ja sen eettiseen valvontaan.

2.2.2 Asianajajan vastaus- ja totuudessapysymisvelvollisuus (AAL 6 § 1 ja TO 50 §)

Asianajajan tulee itse myötävaikuttaa valvontasian selvittämiseen. Hän on velvollinen AAL 6 § 1 momentin, 7d § 3 momentin ja TO 50 §:n perusteella antamaan valvonta-asioissa vastauksen kantelijan häneen kohdistamiin moitteisiin. Tämä koskee jokaista esitettyä moitetta ammattieettisesti virheelliseksi koetusta menettelystä.

Asianajajan vastauksenantovelvollisuus koskee myös tilanteita, joissa valvontalautakunta, sen asiaa esittelevä jäsen, liiton pääsihteeri tai asiaa valmistelevalle lakimies pyytävät häneltä tietoja tai selvitystä asian valmistelun, käsittelyn tai toimiston tarkastuksen yhteydessä.

Asianajaja ei voi kieltäytyä vastausvelvollisuutensa täyttämistä vetoamalla salassapitovelvollisuuteensa. Asianajajista annetun lain 7a § 2 momentin mukaan salassapitovelvollisuus päämiehen asioiden suhteen koskee sekä valvontalautakunnan jäseniä että liiton toimiston henkilökuntaa. Mikäli kantelija ei ole asianajajan oma päämies, selvityksen salassa pidettäväksi ilmoitettuja osia ei toimiteta kantelijan tietoon.

Asianajajan vastausvelvollisuuteen kuuluu myös, että hän on velvollinen noudattamaan selvityksen antamiselle asetettua määräaikaa.

Valvonta-asiaa ei ole kysymys rikosoikeudellisesta tuomitsemistoiminnasta vaan asianajajakunnan eettisten sääntöjen noudattamisen valvonnasta. Tästä seuraa, että asianajaja on valvonta-asioissa velvollinen noudattamaan totuutta. Asianajajan tulee antaa totuudenmukaisesti vastaus jokaiseen kantelijan esittämään hyvän asianajajatavan rikkomista koskevaan moitteeseen. Totuudessapysymisvelvollisuus koskee myös jokaista lautakunnan tai liiton toimiston esittämää kysymystä sekä asian selvittämistä suullisessa käsittelyssä.

Valvontalautakunta kiinnittää huomiota siihen, että vaikka asianajajan vastaus- ja totuudessapysymisvelvollisuus koskee myös tekoja ja laiminlyöntejä, jotka saattavat aiheuttaa kurinpidollisia seuraamuksia, tämän velvollisuuden noudattamatta jättäminen on aina hyvän asianajajatavan vastaista menettelyä.

Lautakunnan seuraamuskäytännössä vastaus- ja totuudessapysymisvelvollisuuden rikkomiseen on suhtauduttu vakavasti. Seuraamukseksi on pääsääntöisesti määrätty vähintään varoitus.

TO 2 § 2 ja 50 §: Asianajajakunnan arvon alentaminen ja asianajajan vastaus- ja totuudessapysymisvelvollisuus

Kantelija oli moittinut asianajajaa siitä, että tämä oli esiintynyt käräjäoikeudessa asiaa käsiteltäessä päihtyneenä, mistä oli ollut seurauksena, että juttu oli hävitty. Valvontalautakunnan

pyydettyä asianajajalta vastausta ei asianajaja ollut sitä useista kehotuksista huolimatta antanut. Asianajaja ei myöskään ollut myötävaikuttanut hänen toimistoonsa määrätyn tarkastuksen suorittamiseen ja hänet oli myöhemmin poistettu asianajajaluettelosta. Valvontalautakunta katsoi, että hoitaessaan toimeksiantoa oikeudenkäynnissä päihtyneenä asianajaja oli menetellyt tavalla, joka heikensi yleisön luottamusta asianajajakuntaan koko ammattikunta sekä heikensi sen nauttimaan julkista arvostusta. Asianajaja oli myös laiminlyönyt useista kehotuksista huolimatta antaa vastaustaan valvontalautakunnan hänelle esittämiin tiedusteluihin ja pyyntöihin sekä laiminlyönyt myötävaikuttaa hänen asianajotoimistossaan tehtävän toimiston yleistarkastuksen suorittamiseen. Valvontalautakunta katsoi asianajajan menettelleen hyvän asianajajatavan vastaisesti ja hän olisi ansainnut kurinpidollisena seuraamuksena tulla erotetuksi liiton jäsenyydestä, mikäli hän olisi vielä liiton jäsen.

TO 22 § 1 ja 50 §: Huolellisuusvelvollisuus ja asianajajan vastaus- ja totuudessapysymisvelvollisuus.

Valvontalautakunta katsoi asianajajan viivyttelleen kesällä 2003 annetun pesänselvitystä koskevan toimeksiannon hoitamisessa ja sekä valvontalautakunnan häneltä asiassa pyytämän vastauksen toimittamisessa. Vastaus oli saapunut valvontalautakunnalle uudessakin vastauskehotuksessa asetetun määräajan jälkeen. Asianajaja oli myös menettänyt huolimattomasti laiminlyödessään toimittaa kantelijalle tämän maksettavaksi kuuluvan kiinteistöverolipun ja huolehtia siitä, että pesänselvityksestä aiheutuneita kuluja ei peritä kantelijan tililtä. Asianajajan viivyttely pesänselvityksessä katsottiin erityisen moitittavaksi siitä syystä, että toimeksianto ei ollut ollut työläs ja että asianajaja ei ollut saattanut asiaa päätökseen edes valvontalautakunnalle ilmoittamassaan määräajassa vaan vasta valvontalautakunnassa järjestettyä suullista kuulemistä edeltävänä päivänä. Seuraamuksesta suoritettussa äänestyksessä enemmistöön kuuluneet valvontalautakunnan jäsenet katsoivat nämä seikat niin raskauttaviksi, että varoitusta ei voitu pitää riittävänä seuraamuksena asianajajan menettelystä, vaan hänen makset-

tavakseen määrättiin seuraamusmaksu. Vähemmistöön jääneet jäsenet katsoivat, että asianajajan menettelyyn ei ollut liittynyt raskauttavia seikkoja ja että varoitusta oli pidettävä riittävänä seuraamuksena. Seuraamusmaksu 500 € (äänestys 5–4).

TO 50 §: Asianajajan vastaus- ja totuudessapysymisvelvollisuus

Asianajaja ei ollut vastannut kantelijan kirjeeseen eikä ollut palauttanut kirjettä pyynnöstä huolimatta takaisin. Asianajaja ei myöskään ollut useista kirjallisista ja suullisista pyynnöistä huolimatta vastannut lainkaan kanteluun. Kun valvontalautakunta oli määrännyt asianajajan toimiston tarkastettavaksi, ei asianajaja ollut edes haastemiesten tavoitettavissa tarkastusajankohdan ilmoittamista varten. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan lakisääteinen velvollisuus oli alistua valvontaan ja että asianajaja oli toiminnallaan tehnyt valvonnan toteuttamisen mahdottomaksi. Asianajajista annetun lain 3 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan asianajajaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka on rehelliseksi tunnettu ja muilta ominaisuuksiltaan ja elämäntavoiltaan sopiva harjoittamaan asianajajan tointa. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajaa ei voitu pitää ominaisuuksiltaan sopivana harjoittamaan asianajajan tointa ja määräsi asianajajan erotettavaksi asianajajayhdistyksestä.

2.3 ASIANAJAJAN ESTEELLISYYS (TO 2 § 2 ja 11–17 §§)

2.3.1 Tapaohjeiden varsinaista esteellisyttä koskevat säännöt (TO 11–17 §§)

Asianajajan riippumattomuutta ja lojaalisuusvelvollisuutta päämiestään kohtaan vahvistavia tapaohjeiden esteellisyssäännöksiä koskevat valvontatapaukset eivät ole aikaisempiin vuosiin verrattuna olennaisesti vähentyneet. Niissä esille tulleet erilaisia ristiriitaisia intressejä koskevat tilanteet ovat usein monimuotoisia ja vaihtelevia ja vaikeita ratkaista.

Hyvän asianajajattavan sisältöä ei ole tyhjentävästi kirjattu tapaohjeisiin. Se kehittyy erityisesti esteellisyytilanteiden osalta jatkuvasti ja on osaksi vielä tutkimatonta. Tapaohjeet eivät aina anna valmista vastausta konkreettiseen esteellisyysepäilyyn aiheuttaneeseen tilanteeseen. Hyvän ohjeena voidaan pitää seuraavaa sääntöä: Jos asianajaja miettii, onko hän esteellinen, niin yleensä hän on.

Asianajaja on esteellisyyden uhkaa luovien tilanteiden lisääntymisestä huolimatta aina itse velvollinen pitämään huolen siitä, että hän noudattaa tapaohjeiden ja asianajajaetiikan peruseriaatteista johdettuja esteellisyyssäntöjä. Nämä asianajajaettiset säännöt asettavat asianajajalle yleensä pitemmälle menevän riippumattomuusvelvollisuuden kuin lain määräykset. Siten esim. oman päämiehen antama suostumus siihen, että asianajaja voi tapaohjeiden aiheuttamasta esteellisyydestään huolimatta hoitaa tämän asiaa, ei ilman muuta poista jääviyden aiheuttamaa ammattieettistä vastuuta (esim. KPL 27.11.1998 § 39, vuoden 1998 valvontakertomus s. 36). Sekään, että tuomioistuimien katsottu asianajajan oikeudellisesti jäävittömäksi sen määräämään tehtävään, ei välttämättä vapautta asianajajaa noudattamasta hyvän asianajajattavan sisältämiä esteellisyyssnormeja, jotka saatavat olla tiukemmat kuin tuomioistuimen noudattamat normit.

Kurinpitolautakunnan ja valvontalautakunnan ratkaisukäytännössä esteellisyys on pääsääntöisesti johtanut varoituksen määräämiseen. Lautakunta määräsi vuonna 2006 yhteensä 27 varoitusta, mikä on 8 % kaikista ratkaistuista asioista. Varoituksista 8 eli noin 29 % määrättiin esteellisyydestä. Lisäksi yhdessä valvonta-asiassa määrättiin seuraamusmaksu ja yhdessä valvonta-asiassa huomautus esteellisyyden johdosta.

2.3.2 Tapaohjeiden 2 § 2

Valvontalautakunta kiinnittää asianajajien esteettömyyden arvioinnin kannalta huomiota lisäksi siihen, että hyvää asianajajattapaa koskevien ohjeiden 2 § 2 momentin mukaan asianajajan tulee välttää kaikkea, mikä saattaa alentaa asianajajakunnan arvoa ja vähentää luottamusta

asianajajakuntaan. Tämän vuoksi esteellisyysepäilyyn aiheuttaneessa tilanteessa on usein otettava huomioon myös se, mitä epäilyjä käsillä oleva järjestely saattaa herättää ulkopuolisen tarkkailijan mielessä. Vaikka asianajaja itse katsoisikin olevansa esteetön, tosiasioita tuntemattomalle tilanne saattaa näyttää sellaiselta, jossa asianajaja ei voi toimia itsenäisesti ja ulkopuolisista tahoista riippumattomana. Myös tällaisissa asianajajakunnan yleistä luotettavuutta ja arvontoa heikentävissä tilanteissa toimeksianto tulisi torjua.

Valvontalautakunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota myös siihen, että mm. Euroopan ihmisoikeussopimuksen soveltamisen myötä vaatimus siitä, että esteettömänä toimivan tulee myös näyttää puolueettomalta, on tullut viime vuosina entistä painokkaammin esille muillakin yhteiskunnallisilla toiminta-alueilla. Näin on tapahtunut esimerkiksi tuomareiden ja virkamiesten esteellisyyssajattelun yhteydessä.

Seuraavassa muutamia valvontalautakunnan esteellisyyssratkaisuja.

ESTEELLISYYS TOIMEKSIANTOSUHTEESSA TO 13 §

TO 13 ja 14 §: Väitettyjen vastapuolten avustaminen

Asianajaja oli avustanut X:ää X:n enon kuolinpesän jaossa. Myös kantelija, joka oli X:n veli, oli kuolinpesän osakas. X oli tullut kuolinpesän osakkaaksi äitinsä luovuttua perinnöstä lastensa hyväksi. Kuolinpesän omaisuus muodostui lähinnä maatalouskiinteistöistä. Kantelijan vanhemmat oli tuomittu aikaisemmin avioeroon, mutta ositus oli heidän välillään toimittamatta. Kantelijan isä Y pyysi asianajajaa avustamaan itseään hänen ja entisen puolisonsa, siis kantelijan ja X:n äidin, välisessä osituksessa. Kantelija katsoi, että asianajaja oli esteellinen avustamaan ensin hänen veljeään perintöasiassa ja sitten hänen isäänsä ositusasiassa. Valvontalautakunta totesi, että Y oli pyytänyt asianajajaa avustajakseen tietoisena siitä, että tämä oli myös X:n avustaja. Myös molemmat päämiehet olivat olleet asiasta tietoisia. X ei ollut asianosainen Y:n ja tämän entisen puolison ositusta koskevassa asiassa. Y puolestaan ei ollut kantelussa

tarkoitettuna kuolinpesän osakas. Näin ollen he eivät olleet toistensa vastapuolia. Myöskään se seikka, että osituksen ja perinnönjaon lopputulokset haluttiin sovintoa tavoitellen arvioida kokonaisuutena, ei tehnyt heistä vastapuolia. Valvontalautakunta ei havainnut asianajajan toimineen hyvän asianajajatavan vastaisesti. Ei seuraamusta.

TO 13 § 1: Päämiehen vastapuolen avustaminen

Asianajaja oli vuonna 2005 avustanut päämiestään koulutusavustusta koskevassa riita-asiasa. Hänen entinen yhtiökumppaninsa, jonka kanssa yhtiökumppanuus oli päättynyt vuonna 2000, oli vuosina 1993 ja 1996 avustanut asianajajan päämiehen vastapuolta lapsen elatusta koskevassa asiassa. Vuonna 2005 vireille tullut riita-asia koski aikaisemman elatusapuriidan tarkoittaman lapsen koulutusavustusta. Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden mukaan samaistetaan asianajaja ja hänen yhtiökumppaninsa. Asianajaja on velvollinen torjumaan toimeksiantannon, jossa hän tai hänen yhtiökumppaninsa on aikaisemmin avustanut vastapuolta samassa tai muussa asiassa, jossa tietoon tulleilla seikoilla saattaa olla merkitystä tarjotun tehtävän hoitamiseksi. Valvontalautakunta katsoi, että kun kyse oli saman lapsen toisaalta elatusapua koskevasta asiasta ja toisaalta koulutustukea koskevasta asiasta, niin edellisessä asiassa tietoon tulleilla seikoilla saattoi olla merkitystä koulutusavustusta koskevan asian hoitamiseksi. Asianajajan olisi tullut torjua koulutusavustusta koskeva toimeksianto. Varoitus.

TO 13 §: Asunto-osaakeyhtiö

Asianajaja toimi kahden talon paritaloyhtiössä toisen talon osakkaiden asiamiehenä riita-asiasa, jossa kantelija oli noston vahingonkorvauskanteen asianajajan päämiehiä vastaan. Asianajaja oli toimittanut lääninhallitukseen hakemuksen, jossa päämiehet oikeutettaisiin kutsumaan yhtiökokous koolle. Asianajaja oli myöhemmin toiminut sihteerinä saman asunto-osaakeyhtiön yhtiökokouksessa ja laskuttanut asunto-osaakeyhtiötä lääninhallitukseen tehdyn hakemuksen edellyttäenistä toimenpiteistä, varsinaisen yhtiökokouksen koollekutsumisesta ja yhtiökokouksen sihteerin tehtävistä. Valvonta-

lautakunta totesi, että asianajaja oli laskuttanut toimimisestaan asunto-osaakeyhtiön yhtiökokouksen sihteerinä asunto-osaakeyhtiötä, joka oli ollut lääninhallituksessa käsitellyssä asianajajan vireille panemassa yhtiökokouksen koollekutsumista koskevassa hakemusasiassa hänen päämiestensä vastapuoli. Asianajaja oli laskuttaessaan taloyhtiötä katsonut yhtiön toimeksiantajakseen. Toimiessaan molempien asianosaisten ja toistensa vastapuolten asiamiehenä asianajaja oli ollut esteellinen. Valvontalautakunta totesi, että sinänsä toimiminen yhtiökokouksen sihteerinä ei tehnyt asianajajaa esteelliseksi, mutta nyt kysymyksessä olevassa tilanteessa asianajajan toimeksiantajat olivat olleet toistensa vastapuolia. Valvontalautakunnan vakiintuneen ratkaisukäytännön mukaisesti seuraamuksena asianajajan esteellisyyttä koskevien säännösten vastaisesta menettelystä oli yleensä määrätty varoitus. Koska asianajaja oli toiminut ainoastaan yhtiökokouksen sihteerinä, valvontalautakunta katsoi, että huomautusta oli pidettävä riittävänä kurinpidollisena seuraamuksena. Huomautus.

TO 2 § 2 ja 13 §: Oma etu

Asianajajaa moitittiin siitä, että tämä oli estänyt kantelijaa ostamasta asianajajan eräältä sukulaiselta tämän omistamaa kiinteistöä tekemällä itse kyseisen sukulaisen kanssa maanvuokrasopimuksen sadaksi vuodeksi ehdoin, jotka kantelijan mukaan olivat olleet huonommat kuin mitä kantelija olisi itse tarjonnut. Edelleen asianajaja oli naapurikiinteistön omistajana pannut yksityistietoimituksen vireille saadakseen kulkuyhteyden omalle kiinteistölleen mm. vuokratun tilan kautta. Asianajaja oli toiminut kyseisen yksityistietoimituksen loppukokouksessa mainitun sukulaisen edustajana ja toiminut samaa yksityistietoimitusta koskevassa maa- ja metsätalouden isännöitsijätoimiston oikeudenkäyntiasiamiehenä. Kantelijan mukaan vaikka asianajaja ei ollutkaan sukulaisen uskottu mies tai edunvalvoja, oli hän kuitenkin virallisissa yhteyksissä ilmoittanut toimivansa tämän asiamiehenä. Kantelijan mukaan sukulainen oli sairas ja ymmärtämätön.

Asianajajan mukaan kysymyksessä ei ollut asianajajatoimeksianto. Koska asianajaja oli hyväksytty asianajajaksi vasta kesken kantelukirjoituksessa väitettyjen tapahtumien, kohdis-

tettiin tuota edeltävältä ajalta kantelussa tarkoitettut toimet asianajajan valvonnasta tuolloin vastanneeseen asianajajaan. Valvontalautakunta totesi, että asianajajan suorittamat tehtävät asiakkaansa puolesta täyttivät asianajotoimeksiannon tunnusmerkit ja muodostivat toimeksiannosuhteen siitä huolimatta, oliko niistä peritty palkkiota vai ei, erityisesti, kun vuokrasopimus oli allekirjoitettu asianajotoimistossa, tehty sen lomakkeelle ja sen henkilökunta oli toiminut todistajina. Valvontalautakunta ei havainnut, että asianajaja olisi toiminut vastoin päämiehensä tahtoa tai johtanut tätä harhaan edustaessaan tätä maanmittaustoimituksessa ja sitä seuranneessa oikeudenkäynnissä maa-oikeudessa. Sen sijaan oli kiistatonta, että asianajajalla oli ollut asiassa omaa etua, joka oli saattanut olla ristiriidassa päämiehen edun kanssa. Päämiehen henkisen terveydentilan suhteen oli esitetty epäilyjä joista asianajajakin oli ollut tietoinen. Päämiehen, joka oli luottanut asianajajaan neuvonantajanaan, mahdollisuudet arvioida maanmittaustoimituksen merkitystä omalta kannaltaan olivat saattaneet olla rajoitetut. Asiassa ei ollut edes väitetty, että asianajaja olisi ehdottanut päämiehelle, että hän kääntyy asiassa toisen, esteettömän oikeudellisen neuvonantajan puoleen. Valvontalautakunta katsoi, että molempien asianajajien olisi tullut ilmoittaa päämiehelle toisen asianajajan esteellisyydestä edustaa tätä maanmittaustoimituksessa, jossa hänellä itsellään hakijana on ollut etua, joka on ollut ristiriidassa päämiehen edun kanssa. Asiassa oli lisäksi huomioitava, että asianajajan päämies maanmittaustoimituksessa muodollisesti oli ollut asianajajan vastapuolena oikeudenkäynnissä. Asianajajien olisi tullut ilmoittaa päämiehelle asianajajatoimiston esteellisyydestä neuvoa tätä vuokrasopimusta koskevassa asiassa, sen vuoksi, että toinen asianajaja oli aikaisemmin suorittanut asianajajotoimeksiannoiksi katsottavia tehtäviä päämiehen puolesta ja erityisesti sen vuoksi, että päämies oli pitänyt toista asianajajaa asiamiehenään ja edunvalvojanaan. Valvonnasta vastaavan asianajajan olisi tullut valvoa, että hänen asianajajatoimistonsa palveluksessa oleva avustava lakimies ei toimi esteellisenä ja että vastapuolen edunvalvonta näissä olosuhteissa tapahtui asianmukaisesti. Molemmille seuraamuksena varoitus. Ratkaisu ei ole lainvoimainen.

TO 13 §: Entinen päämies

Asianajaja toimi kantelijayhtiön entisen lakimiehen avustajana lakimiehen ja kantelijayhtiön välisessä työsuhteen irtisanomista/purkamista koskevassa riita-asiassa. Kantelija katsoi, että asianajaja oli esteellinen toimimaan lakimiehen avustajana työsuhteriidassa, koska asianajaja oli aiemmin vuosina 1999–2005 toiminut kantelijayhtiön, sen lähipiirien ja yhtiön entisen hallituksen puheenjohtajan asiamiehenä lukuisissa eri toimeksiannoissa. Asianajaja oli hoitanut kymmeniä kantelijan toimeksiantoja useiden vuosien ajan ja että kantelija oli suorittanut asianajajan viimeisimmän laskun tämän jo hoitaessa toimeksiantoa kantelijaa vastaan. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan oli pitänyt saada kantelijan toimeksiantoja vuosikausia hoitaessaan sellaisia tietoja, joilla saattoi olla merkitystä tarjotun tehtävän hoitamiseksi, minkä vuoksi asianajajan olisi pitänyt torjua tarjottu toimeksianto. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli ollut esteellinen. Varoitus.

TO 13 §: Asunto-osakeyhtiö

Asianajaja oli toiminut asunto-osakeyhtiön asiamiehenä oikeudenkäynnissä, jossa kantelijat, jotka olivat asunto-osakeyhtiön osakkaita, vaativat yhtiöltä vahingonkorvausta. Koska asianajaja oli edustamansa asunto-osakeyhtiön osakkeenomistaja, olivat kantelijat katsoneet hänen olleen esteellinen toimimaan asunto-osakeyhtiön ja näin ollen myös heidän asiamiehenään. Valvontalautakunta ei katsonut asianajajan osakkuuden asunto-osakeyhtiössä muodostavan esteellisyyttä toimia yhtiön asiamiehenä. Ei seuraamusta.

TO 13 § ja 14 §: Molempien avustaminen

Kantelijat olivat moittineet asianajajaa mm. siitä, että tämä oli menetellyt hyvän asianajajataavan vastaisesti laatiessaan erään lahjakirjan. Asianajaja oli ollut esteellinen hoitamaan lahjoitusasiaa, koska oli ollut sekä lahjanantajan että lahjansaajan asiamies. Asianajaja oli avustanut lahjansaajaa perunkirjoituksessa. Lahjansaajan avustamisesta perunkirjoituksessa valvontalautakunta totesi, ettei lahjoitusoikeustoimi ollut sellainen oikeustoimi, jossa asianosaiset olisivat olleet tapaohjeiden tarkoittamalla tavalla vastapuolia. Näin ollen asianajaja ei ollut esteellinen

toimimaan myöhemmin lahjansaajan asiamiehenä perunkirjoituksessa. Esteellisyysväitteen osalta valvontalautakunta totesi, että asianajaja oli ilmoittanut avustaneensa asiassa vain lahjantantajan. Valvontalautakunta totesi, että asianajaja sai avustaa sopimuksen teossa kahta tai useampaa henkilöä, milloin kaikki pyysivät häntä antamaan apuaan. Ei seuraamusta.

TO 13 §: Asunto-osakeyhtiö

Kantelija oli osakkaana neljästä huoneistosta koostuvassa asunto-osakeyhtiössä. Asianajaja oli toiminut kahdessa eri yhtiökokouksessa erään toisen huoneiston osakkeenomistajien avustajana ja yhtiökokousten puheenjohtajana. Asianajaja oli tämän jälkeen toiminut asunto-osakeyhtiön asiamiehenä kantelijan ja yhtiön välisissä riita-asioissa mm. kärjäoikeudessa. Asianajaja oli katsonut, ettei ollut esteellinen hoitamaan asunto-osakeyhtiön asiamiehenä toimeksiantoa, koska yhtiön ja muiden osakkaiden kuin kantelijan edut olivat olleet yhtenevät. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja ei ollut voinut toimia asunto-osakeyhtiön yhtiökokouksen puheenjohtajana taikka yhtiön asiamiehenä hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 13 §:n 2 momentin edellyttämin tavoin vapaana sivuvaikutteista. Asianajajan olisi tämän vuoksi tullut torjua toimeksianto ryhtyä yhtiökokouksen puheenjohtajaksi ja osakeyhtiön asiamieheksi. Varoitus. Hovioikeus ei muuttanut valvontalautakunnan ratkaisua.

TO 13 §: Saman toimiston asianajaja vastapuolen avustajana

Asianajaja oli toiminut selvitystilassa olevan yhtiön asiamiehenä yhtiökokouksen päätösten moittimista koskeneessa asiassa ja avustajana yhtiökokouksen jatkokokouksessa. Asianajajan kanssa samassa asianajotoimistossa työskentelevä asianajaja oli ennen asianajajan saamaa toimeksiantoa ryhtynyt toimimaan kärjäoikeudessa vireille tulleessa törkeää kavallusta koskevassa asiassa vastaajana olevan edellä mainitun yhtiön enemmistöosakkaan avustajana asiassa, jossa osakkeenomistajana oleva kantelija ja yhtiö olivat asianomistajina. Syytteen mukaan enemmistöosakas oli yhtiön ainoana hallituksen jäsenenä anastanut yhtiön omaisuutta, jolloin

yhtiön ja sen osakkeiden arvo oli vähentynyt. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä oli esteellinen toimimaan selvitystilassa olevan yhtiön asiamiehenä. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan kanssa samassa toimistossa työskentelevän asianajajan toimineminen enemmistöosakkaan avustajana rikosasiassa oli sellainen seikka, jonka perusteella asianajajan olisi tullut torjua toimeksianto toimia selvitystilassa olevan yhtiön avustajana. Varoitus.

TO 13 § ja 15 §: Saman toimiston asianajaja vastapuolen avustajana

Asianajaja oli toiminut kärjäoikeudessa vireille tulleessa törkeää kavallusta koskevassa asiassa vastaajana olevan erään yhtiön enemmistöosakkaan avustajana asiassa, jossa kyseisen yhtiön osakkeenomistajana oleva kantelija ja yhtiö olivat asianomistajina. Syytteen mukaan enemmistöosakas oli yhtiön ainoana hallituksen jäsenenä anastanut yhtiön omaisuutta, jolloin yhtiön ja sen osakkeiden arvo oli vähentynyt. Asianajajan kanssa samassa asianajotoimistossa työskentelevä asianajaja oli rikosasian vireilletulon jälkeen ryhtynyt toimimaan selvitystilassa olevan yhtiön selvitysmiehen avustajana yhtiökokouksessa ja yhtiökokousten päätösten moittimista koskevassa asiassa. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä ei luopunut rikosasian hoitamisesta, vaikka hän oli tullut esteelliseksi tehtävään samassa toimistossa työskentelevän asianajajan ryhdyttyä toimiaan yhtiön selvitysmiehen asiamiehen. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan kanssa samassa toimistossa työskentelevän asianajajan toiminta yhtiön selvitysmiehen avustajana oli sellainen seikka, jonka vuoksi asianajajan olisi tullut luopua toimimasta enemmistöosakkaan avustajana rikosasiassa. Varoitus.

TO 13 §: Asianajaja vastapuolen avustajana

Julkinen oikeusavustaja oli avustanut asianomistajaa rikosjutussa kantelijaa vastaan. Sama oikeusaputoimisto oli aikaisemmin avustanut kantelijaa lapsen huoltoa koskevassa riita-asiasa, jossa rikosjutun asianomistaja oli asianosainen. Valvontalautakunta katsoi, ettei julkinen oikeusavustaja ollut voinut saada vuonna 1998 päättyneestä lapsen huoltoriidasta sellaisia

tietoja, joilla olisi ollut merkitystä rikosoikeudenkäynnin hoitamisessa. Jutut olivat luonteiltaan ja oikeussuhteiltaan erilaisia ja huoltojutun relevantit tapahtumat olivat tapahtuneet ennen rikosjutun syytteessä mainittua tekoaikaa. Ei seuraamusta.

TO 13 §: Perunkirjoituksen uskottu mies

Asianajaja oli vuonna 1999 laatinut kantelijoiden isän jälkeisen perunkirjan ja avustanut leskeä ja vainajan toisesta avioliitosta olevaa poikaa kuolinpesän pesänselvityksessä ja perinnönjaossa. Kuolinpesään oli määrätty pesänselvittäjä ja -jakaja. Kantelijoiden mielestä asianajaja oli esteellinen toimimaan lesken ja hänen poikansa asiamiehenä pesänselvityksessä ja perinnönjaossa, koska asianajaja oli uskottuna miehenä toimittanut perunkirjoituksen. Valvontalautakunta totesi, että koska uskottu mies ei perunkirjoituksessa edustanut ketään kuolinpesän osakasta eikä uskottu mies pääsääntöisesti tehtävässään saanut tietoja, joista olisi perinnönjaossa hyötyä jotakuta pesänosakasta vastaan, uskottuna miehenä toimiminen ei ollut este toimia jonkun kuolinpesän osakkaan avustajana pesänselvityksessä ja perinnönjaossa. Ei seuraamusta.

TO 13 ja 15 §: Toimiston asianmukainen järjestäminen

Asianajaja oli erään yhdistyksen julkaisussa ilmoittanut antavansa maksutonta neuvontaa yhdistyksen jäsenille kiinteistöjuridiikan asioissa ja oli puhelimitse antanut neuvoja kantelijoille eräässä rakennusvalvonta-asiassa. Asianajaja oli kuitenkin myöhemmin samassa asiassa suoritus- katselmuksessa toiminut kantelijoiden vastapuolen asiamiehenä. Valvontalautakunta katsoi asianajajan laiminlyöneen toimistonsa asianmukaisen järjestämisen, koska ei ollut pitänyt asianmukaista luetteloa diarimerkintöineen asianajajana suorittamistaan toimista eli siitä, kenelle antoi puhelinneuvontaa. Asianajaja ei näin ollen ollut myöskään voinut tarkistaa mahdollista esteellisyyttään asiassa ottaessaan vastapuolen toimeksiannon vastaan. Asianajaja oli tullut asiassa esteelliseksi annettuaan oikeudellisia neuvoja kantelijoille riippumatta siitä, oliko hän laskuttanut kantelijoita. Varoitus. Ratkaisu ei ole lainvoimainen.

TO 13 §: Toimeksiantosuhteen syntyminen; oikeusapupäätös

Asianajaja oli julkisena oikeusavustajana hyväksynyt kantelijoiden vastapuolta koskevan oikeusapupäätöksen. Vastapuolta oli avustanut oikeusaputoimiston ulkopuolinen lakimies. Asianajajan mukaan taloudellisista oloista tehtävä selvitys tarkoitti tulojen ja varojen ilmoittamista ja kontrolloimista. Kun selvitys tehtiin yksityisen lakimiehen määräämiseksi avustajaksi, ei oikeusaputoimiston ja hakijan välille ollut muodostunut toimeksiantosuhdetta. Taloudellista selvitystä laadittaessa ei perehdytty itse oikeusjutun laatuun. Vastapuolen tulojen tietäminen ei tehnyt julkista oikeusavustajaa esteelliseksi toimimaan toisen osapuolen avustajana. Valvontalautakunta totesi, että tehdessään oikeusapupäätöksen oikeusaputoimiston ja hakijan välille ei ollut muodostunut toimeksiantosuhdetta eikä oikeusapupäätöksen hyväksyminen ja siihen kuullut vastapuolen taloudellisten asioiden selvittäminen tehnyt julkista oikeusavustajaa esteelliseksi toimimaan kantelijoiden avustajana. Ei seuraamusta.

ESTEELLISYYS MÄÄRÄYKSENVARAISESSA TEHTÄVÄSSÄ TO 13 §

TO 13 §: Pesänselvittäjä ja -jakaja.

Asianajaja oli toiminut kantelijan äidin ja isän kuolinpesien pesänselvittäjänä ja -jakajana. Kantelija haki asianajajan vapauttamista tehtävästä katsoen, että asianajaja oli esteellinen, koska saman asianajotoimiston toinen asianajaja toimi kantelijan ajamassa kiinteistökauppaa koskevassa asiassa vastaajan avustajana. Käräjäoikeus katsoi, ettei asianajaja ollut esteellinen pesänselvittäjän ja -jakajan tehtävään, mutta osakkaan luottamuspuolan vuoksi vapautti tämän kantelijan hakemuksen mukaisesti. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä oli ollut esteellinen tehtävään. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli määrätty pesänselvittäjäksi ja -jakajaksi kuolinpesään, jossa kantelija oli osakkaana. Pesänselvittäjän ja -jakajan tehtävänä oli puolueettomana toimijana selvittää ja jakaa kuolinpesä. Asianajajan yhtiökumppani oli pesänselvittäjä- ja jakajamääräyksen jälkeen ottanut vastaan toimeksiannon, jossa hän avusti

kantelijan vastapuolta rakennusvirhettä koskevassa asiassa. Valvontalautakunta katsoi, ettei asianajaja kyseisessä tilanteessa, jossa yhden osakkaan vastapuolta riita-asiassa avusti asianajajan yhtiökumppani, ollut voinut puolueettomasti selvittää ja jakaa kuolinpesiä. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli tullut esteelliseksi siitä alkaen, kun hänen yhtiökumppaninsa oli ottanut vastaan toimeksiannon avustaa osakkaan vastapuolta. Esteellisyyttä ei poistanut se, että asianajaja ei ollut tiennyt yhtiökumppaninsa toimeksiannosta. Varoitus.

TO 13 §: Pesänselvittäjä ja -jakaja

Asianajaja toimi pesänselvittäjänä ja -jakajana kuolinpesässä. Kantelijan mukaan asianajaja tuli tehtävään määräämisen jälkeen esteelliseksi kun alkuperäisen pesänosakkaan kuoltua hänen tilalleen pesän osakkaaksi oli tullut tämän poika, joka oli paitsi asianajajan ystävä, toimi myös mm. samassa kuorossa ja Lions Clubissa kuin asianajaja. Valvontalautakunta totesi, että käräjäoikeus oli arvioinut asianajajan esteettömyyttä ja sopivuutta tehtäviin erään pesän osakkaan väitteiden perusteella eikä valvontalautakunnalla ollut aihetta arvioida tilannetta toisin kuin käräjäoikeus oli tehnyt. Myöskään kantelijan kantelussaan esittämät seikat eivät olleet muodostaneet sellaista sivuvaikutetta, joka ilmeisesti estäisi asianajajaa hoitamasta tehtäväänsä asianmukaisesti. Ei seuraamusta.

TO 13 §: Konkurssipesänhoitaja

Asianajaja oli laatinut konkurssihakemuksen, jossa häntä itseään oli esitetty konkurssipesän pesänhoitajaksi ja jonka hakemuksen liitteessä asianajaja vakuutti, ettei hänen tiedossaan ollut sellaisia seikkoja, jotka tekisivät hänet esteelliseksi toimimaan pesänhoitajana. Asianajajan isä oli velallisyhtiön hallituksen puheenjohtaja ja myös yhtiön toiseksi suurimman velkojan hallituksen varsinainen jäsen. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan olisi tullut kummankin yllämainitun seikan perusteella esteellisenä kieltäytyä pesänhoitajan tehtävän vastaanottamisesta. Koska esteellisyys oli tässä ollut niin selvä ja se oli ollut ilmeisen lainsäädännön vastainen, valvontalautakunta katsoi, ettei varoitusta voitu pitää riittävänä seuraamuksena. Seuraamuskoko 3 000 €.

2.4 ASIANAJAJAN HUOLELLISUUSVELVOLLISUUS

Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 22 §:n 1 momentin mukaan toimeksiannot on hoidettava huolellisesti, täsmällisesti ja tarpeellista joutuisuudella sekä päämiehelle tarpeettomia kustannuksia aiheuttamatta.

Valvontalautakunnan ratkaisuisissa huolellisuusvelvollisuutta koskevaa tapaohjetta on sovellettu esimerkiksi asianajajan viivytystä, virheellisten oikeudellisten neuvojen antamista ja määräaikojen tai toimenpiteiden laiminlyöntejä koskevissa asioissa. Seuraamuksena on yleensä määrätty huomautus ja vakavammissa tapauksissa varoitus.

TO 22 § 1: Huolellisuusvelvollisuus

Asianajajalle annettua määräaikaa hakemuksen täydentämiselle oli pidennetty useita kertoja. Asianajajan mukaan pidennyksiä oli täytynyt pyytää toimiston työtilanteesta johtuen. Lopulta käräjäoikeus oli ilmoittanut, että asia ratkaistaan tiettyinä päivinä ja jättänyt hakemuksen tutkimatta. Valvontalautakunta katsoi, ettei asianajaja ollut selvittänyt, että käräjäoikeuden pyytämän täydennyksen (sukuselvitys) esittäminen olisi ollut hänestä riippumattomista syistä mahdotonta. Muut työkiireet eivät olleet hyväksyttävä peruste asetetun määräajan noudattamatta jättämiselle. Huomautus.

TO 2 § 2 ja 18 §: Huolellisuusvelvollisuus ja lojaalisuusvelvollisuus

Asianajaja oli hoitanut useita oikeusturva-asioita, joissa hänen päämiehellään oli ollut oikeusturvavakuutus eräässä vakuutusyhtiössä. Vakuutusyhtiön mukaan erään oikeusturva-asian laskutuksen yhteydessä oli ilmennyt, että asianajotoimistoa ei ollut merkitty veron ennakkoperintärekisteriin. Vakuutusyhtiö oli maksanut korvauksia asianajotoimistolle muissakin oikeusturva-asioissa, joista osassa korvauksia oli suoritettu tekemättä niistä ennakonpidätystä. Liiton kurinpitolautakunta oli aikaisemmin katsonut hyvän asianajajatavan vastaiseksi sen, että asianajaja tai asianajotoimisto, joka ei ole ennakkoperintärekisterissä, laskuttaa asiakastaan kertomatta avoimesti asiakkaan velvollisuudesta

suorittaa ennakoperintärekisteriin merkitsemättä olevalle elinkeinonharjoittajalle maksamistaan palkkioista ennakonpidätys. Valvontalautakunta totesi, että ennakonpidätyksen toimittamatta jättäminen saattoi aiheuttaa asiakkaalle pidättämättä jääneiden verojen maksuvelvollisuuden, veronkorotuksen ja muita haitallisia seuraamuksia, mikäli asiakas tai oikeusturvavakuutusyhtiö maksaa bruttomääräisenä ilman ennakonpidätystä sellaisen asianajajan laskun, jota ei ole merkitty ennakoperintärekisteriin. Tämän vuoksi asianajajan olisi tullut ilmoittaa ennakonpidätysvelvollisuudesta kantelijayhtiölle silloin, kun se oli olemassa. Varoitus.

TO 2 §1 ja 22 § 1:

Huolellisuusvelvollisuus

Asianajaja oli määrätty puolustajaksi eräaseen rikosjuttuun. Kantelija moitti asianajajan työn laatua ja huolellisuutta. Asiaa käsitellyt hovioikeus oli asianajajan päämiestä koskeneessa tuomioissa alentanut asianajajan palkkiota 20 %:lla työn laadun perusteella perustellen ratkaisunsa seikkaperäisesti. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja ei ollut toimiessaan päämiehensä puolustajana tunnollisesti täyttänyt hänelle uskottua tehtävää eikä ollut hoitanut toimiesiansiota huolellisesti ja täsmällisesti. Asianajaja oli menetellyt tältä osin velvolluuksiensa ja hyvän asianajajatavan vastaisesti. Varoitus.

TO 2 § 1 ja 22 § 1:

Huolellisuusvelvollisuus

Asianajaja oli avustanut päämiestään toisella käräjäoikeuspaikkakunnalla pidetyssä oikeudenkäynnissä. Haastehakemuksen mukaan käsittely alkaisi klo 11. Käsittelypäivän aamuna asianajaja otti yhteyttä käräjäpäivystäjään tiedustellakseen juttulistan tilannetta ja pyysi käräjäpäivystäjää selvittämään milloin hänen juttunsa käsittely aloitettaisiin. Käräjäpäivystäjä ei ollut ottanut yhteyttä asianajajaan ja, kun asianajaja oli myöhemmin uudelleen soittanut käräjäoikeuteen, oli hän kuullut, että hänen juttunsa edellä oli enää yksi asia. Asianajaja oli ilmoittanut lähtevänsä heti tulemaan paikalle ja pyysi käräjäpäivystäjää ilmoittamaan puheenjohtajalle, että asianajaja oli tulossa käsittelyyn. Asianajaja ei kuitenkaan ollut löytänyt käräjäoikeutta ja saapui käsittelyyn siinä vaiheessa, kun asia oli

päätösharkintavaiheessa. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli pyrkinyt käräjäpäivystäjälle soittamalla saamaan selville asiansa käsittelyajan. Vaikka asianajajan näkemyksen mukaan hänen käräjäpaikalta myöhästymisensä syy olisi ollut se, että käräjäpäivystäjä ei olisi häntä hälyttänyt ajoissa, oli asianajajan huolellisuusvelvollisuuden mukaista huolehtia siitä, että hän on etukäteen ilmoitettuna ajankohtana käräjäpaikalla. Laiminlyömällä saapua käsittelyajankohtana käräjäpaikalle oli asianajaja menetellyt velvolluuksiensa ja hyvän asianajajatavan vastaisesti. Huomautus.

TO 18 § ja 22 § 1: Lojalisuus- ja huolellisuusvelvollisuus

Asianajaja oli laajassa riita-asiassa kantajan asiamiehenä jättänyt haastehakemuksen vuonna 2004. Asiaa oli valmisteluistunnon ja kirjallisten lausumien jälkeen ollut tarkoitus jatkaa pääkäsitelyssä syksyllä 2005. Päivää ennen aiottua pääkäsitelyä asianajaja peruutti päämiehensä puolesta kanteen ja asianajajan päämiehen mukaan ilman hänen lupaansa. Vastauksessaan asianajaja kertoi keskustelleensa päämiehensä kanssa kanteen peruuttamisesta puuttuvan todistelun takia. Valvontalautakunta katsoi, että pitkään viireillä olleen kanteen peruuttaminen oli niin merkittävä toimi, että asianajajan olisi todistettavalla tavalla huolellisesti varmistauduttava päämiehensä kannasta asiaan. Valvontalautakunnan käytettävissä olleen aineiston perusteella näin ei ollut tapahtunut. Kun näyttö asiassa oli riippunut merkittävästi todistajalausunnoista, olisi asianajajalla ollut tapaohjeissa tarkoitettu erityinen aihe ottaa yhteyttä todistajiin jo asian valmistelun aikaisemmassa vaiheessa. Asianajaja ei siten ollut hoitanut hänelle uskottua asiaa riittäväällä huolellisuudella. Huomautus.

TO 22 § 1 ja 25 §: Huolellisuusvelvollisuus ja julkinen oikeusapu

Asianajaja oli avustanut päämiestään lasten tapaamisoikeutta ja elatusavun vahvistamista koskevassa asiassa. Päämies moitti asianajajaa, ettei tämä ollut informoinut häntä lapsen oikeudesta saada elatusapua asiassa. Asianajaja myönsi, että asiassa oli alusta alkaen ollut kysymys sekä tapaamisoikeudesta että elatuksesta. Hän ei kuitenkaan osoittanut antaneensa kantelijalle

tietoja oikeusavun mahdollisuudesta ennen muutoksenhakuvaihetta. Valvontalautakunta katsoi, että näin menetellessään asianajaja oli toiminut hyvän asianajajatavan vastaisesti. Elatusapua koskeva vaatimus oli esitetty tapaamis-oikeutta koskevan riidan tultua vireille. Sen käräjä-oikeuskäsittelyn aikana kantelijalle ei ollut haettu oikeusapua. Asianajaja oli myöhemmin toimittanut hänelle muutoksenhakua varten täytetyn hakemuksen. Asianajaja ei ollut muutoksenhakuvaiheeseen liittyvä taannehtivuusrajoitus huomiioon ottaen osoittanut perusteltua syytä jättää hakemus tekemättä aikaisemmin. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli toiminut hyvän asianajajatavan vastaisesti. Huomautus.

TO 22 § 1: Huolellisuusvelvollisuus (viivyttely). Työkiireet.

Kuolinpesän pesänselvittäjäksi ja -jakajaksi määrättyä asianajajaa moitittiin viivyttelystä perinnönjaon loppuun saattamisessa. Asianajaja oli määrätty pesänselvittäjäksi ja -jakajaksi keväällä 2003. Marraskuussa 2003 kantelija oli tiedustellut pesänselvityksen vaihetta ja pesänselvitys oli pysähdyksissä joulukuuhun 2004, jolloin asianajaja oli laatinut jakoehdotuksen. Tämän jälkeen perinnönjakoasiassa ei ollut tapahtunut mitään. Asianajaja myönsi, että perinnönjaon loppuun saattaminen oli viivästynyt hänen työkiireittensä vuoksi. Valvontalautakunta toteusi, että asiassa esitetyn perinnönjakokokouksen pöytäkirjan perusteella kuolinpesä oli laajuutensa ja osakkaiden lukumäärän osalta tavanomainen. Saadun selvityksen perusteella asianajaja ei kuitenkaan ollut suorittanut asiassa jatko-toimenpiteitä toimitettuaan jakoehdotuksen kuolinpesän osakkaille syys-lokakuussa 2004. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli aiheettomasti pitkittänyt pesänjaon loppuun saattamista. Huomautus.

TO 1 § ja 22 § 1: Oma etu, huolellisuusvelvollisuus

Asianajaja oli toiminut käräjäoikeuden määräämänä pesänselvittäjänä ja -jakajana eräissä kuolinpesissä. Kantelija moitti asianajajaa erilaisista seikoista. Asianajaja oli ilmoittanut kaikille odotavansa päätöstä itseään koskevassa valvontasiassa ennen oman jakoratkaisunsa antamista. Valvontalautakunta katsoi, että väitetystä

esteellisyytilanteessa asianajajalle olisi ollut perusteltu syy odottaa valvontalautakunnan ratkaisua sen suhteen oliko asianajaja esteellinen toimimaan pesässä pesänselvittäjänä ja -jakajana ja mahdollisesti hakea vapautusta tehtävästään tuomioistuimelta. Valvontalautakunta kuitenkin katsoi, ettei asiassa ollut kysymys asianajajan esteellisyydestä tehtävään. Asianajaja oli antanut oman asiansa vaikuttaa asianajotehtävän suorittamiseen jäädessään odottamaan valvonta-asian ratkaisua ennen jakopäätöksen tekemistä. Asianajaja ei ollut toiminut tarpeellisella joutuisuudella perinnönjakoasiassa. Huomautus.

TO 22 §: Huolellisuusvelvollisuus

Asianajaja oli avustanut päämiestänsä lapsikaappausasiassa, jossa päämiehen ja hänen entisen puolisonsa yhteinen lapsi oli hovioikeuden päätöksellä palautettu vastapuolelle Ruotsiin. Asianajaja oli valittanut päätöksestä korkeimpaan oikeuteen. Korkein oikeus totesi ratkaisussaan muun muassa, että hakemus lapsen palauttamista koskevalta osalta oli oikeudellisesti perusteeton, koska lapsi oli jo ennen muutoksenhakemuksen tekemistä palautettu Ruotsiin, ja että vaatimukselle lapsen määräämisestä palautettavaksi Suomeen ei ollut oikeudellisia perusteita. Korkein oikeus katsoi muutoksenhakemuksen olleen selvästi perusteeton. Valvontalautakunta havaitsi, että asianajaja oli päämiehensä puolesta esittänyt korkeimmassa oikeudessa useita vaatimuksia, jotka olivat olleet oikeudellisesti perusteettomia. Asianajaja ei ollut kaikilta osin hoitanut toimeksiantoa riittävän huolellisesti ja täsmällisesti. Huomautus. Hovioikeus ei muuttanut valvontalautakunnan ratkaisua.

TO 22 § 1: Viivyttely

Kantelija oli antanut 15.11.2004 asianajajalle vuosina 2001–2004 tapahtunutta työpaikkakiusaamista koskeneen toimeksiannon. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä viivytteli ja laiminlöi kantelijan toimeksiannon hoitamisen. Asiassa saadusta selvityksestä ilmeni, että asianajaja ei ollut katsonut toimeksiantoa kiireelliseksi eikä toimeksianto ollut edellyttänyt määräaikaan sidottuja toimenpiteitä. Asianajaja oli perehtynyt asiaan työkiireidensä helpotettua ja lähettänyt kantelijalle tammikuussa 2005 kirjeen, jossa kantelijaa kehoitettiin tekemään kantelu viran-

omaisten toiminnasta. Valvontalautakunta havaitsi, että kantelijan asia oli ollut asianajajan selvitettävänä yli vuoden. Asianajaja ei ollut toimeksiantannon hoidon aikana informoinut kantelijaa siitä, että asian tutkiminen viivästy kiireisen työtilanteen vuoksi. Asianajaja ei ollut hoitanut toimeksiantoa tarpeellisella joutuisuudella. Huomautus.

TO 22 § 1: Huolellisuusvelvollisuus

Asianajajan päämiehen ja kantelijan kesken oli ollut erimielisyyttä erään yhtiön osakkeiden omistuksesta ja asianajaja oli nostanut osakkeiden omistusta koskeneen kanteen yhtiön puolesta. Käräjäoikeus jätti kanteen puhevallan ja valtuutuksen puuttumisen vuoksi tutkimatta ja velvoitti asianajajan maksamaan kantelijan oikeudenkäyntikuluja, koska asianajaja oli nostanut kanteen yhtiön nimissä voimatta osoittaen, että hänellä oli tähän asianmukainen valtuutus yhtiöltä. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä oli esiintynyt käräjäoikeudessa yhtiön asiamiehenä, vaikka kantelija ei ollut antanut tähän valtuutusta. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli laittanut osakeyhtiön puolesta vireille käräjäoikeudessa jutun, jonka käräjäoikeus oli jättänyt tutkimatta, koska asianajaja ei ollut voinut osoittaa, että hänellä oli ollut siihen asianmukainen valtuutus. Tuomioistuimien oli veloitettava asianajajan suorittamaan ilmoittamansa päämiehen vastapuolen oikeudenkäyntikuluja, mitä oli pidettävä poikkeuksellisenä. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja ei ollut hoitanut toimeksiantoaan riittävän huolellisesti ja täsmällisesti ja oli tältä osin menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. Huomautus.

2.5 PESÄNSELVITTÄJÄN TAI -JAKAJAN YMS. TOIMINTA

Pesänselvittäjän, -jakajan tms. toimintaa koskeneissa kanteluissa kurinpidolliseen seuraamukseen johtaneet moitteet ovat lähes poikkeuksetta koskeneet viivyttelyä tehtävän suorittamisessa (TO 22 § 1). Asianajajaa on usein samalla moitittu yhteydenpitovelvollisuuden laiminlyönnistä pesän osakkaisiin nähden (TO 21 §) tai tehtävän huolimattomasta hoitamisesta. Yleinen

väite on myös muiden pesänosakkaiden suosiminen ja pesänselvittäjän ja -jakajan puolueellinen suhtautuminen ja toiminta.

Pesänselvittäjää ja -jakajaa koskevista kanteiluissa on usein moitittu myös jaon materiaalista sisältöä. Näiltä osin valvontalautakunta on todennut, ettei sillä ole toimivaltaa tutkia jaon materiaalisia kysymyksiä, vaan näiden tutkiminen kuuluu yleiselle tuomioistuimelle.

Pesänselvittäjää ja -jakajaa koskevien asioiden suhteellinen osuus kaikista ratkaistuista asioista oli kertomusvuonna säilynyt suunnilleen samana kuin vuonna 2005 eli ne muodostivat vajaan neljäsosan kaikista kanteluista. Lähes kolmanneksessa pesänjakajaa yms. koskevista kanteiluissa määrättiin kurinpidollinen seuraamus.

Laissa ei ole voitu asettaa pesänselvittämistä ja -jakamista koskevia määräaikoja pesien erilaisuuden vuoksi. Tästä syystä valvontalautakunnan on tapauskohtaisesti harkittava TO 22 § 1 momentin pohjalta, onko tehtävän pitkittymisen pesän laatu ja laajuus huomioon ottaen aiheutunut asianajajasta johtuvasta syystä. Mikäli pesänselvittäjän- tai jakajan tehtävää ei ole hoidettu tarpeellisella joutuisuudella eikä asianajaja ole esittänyt hyväksyttävää hänestä riippumattomaa syytä sen pitkittymiselle, kurinpidolliseksi seuraamukseksi on määrätty vähintään huomautus.

TO 3 § 2, 4 § 1, 22 ja 50 §: Viivyttely ym.

Asianajajaa moitittiin mm. siitä, että tämä oli toimiessaan pesänselvittäjänä ja -jakajana lähettänyt pesänselvityskokouksen pöytäkirjan 8 kuukautta 20 päivää kokouksen jälkeen. Asianajaja ei myöskään ollut vastannut kantelijoiden ja heidän asiamiehensä lähettämiin kirjeisiin, joissa oli tiedusteltu aikataulua pesän varojen jakamisesta. Asianajaja oli toimistonsa yhteystiedoissa ilmoittanut sähköpostiosoitteensa, mutta oli valvontalautakunnalle antamassaan vastauksessa todennut ettei sitä käyttänyt. Asianajaja oli jättänyt valvontalautakunnan tekemään lisätiedusteluun vastaamatta. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli laiminlyönyt hoitaa pesänselvitystä ja perinnönjakotoimitusta tarpeellisella joutuisuudella eikä viivyttelyä voitu pitää vähäisenä. Asianajaja oli myös jättänyt vastaamatta kirjeisiin. Kun asianajaja oli toimistonsa yhteystiedoissa ilmoittanut sähköpostiosoitteen, josta

hän oli itse ilmoittanut, ettei sitä käytä, katsoi valvontalautakunta, että asianajaja oli laiminlyönyt järjestää toimistonsa asianmukaisesti. Asianajaja oli vielä jättänyt vastaamatta valvontalautakunnan lisäselvityspyyntöön. Edellä kuvatulla tavalla menettelemällä asianajaja oli toiminut hyvän asianajajatavan vastaisesti ja laiminlyönyt velvollisuuksiaan asianajajana. Varoitus.

TO 22 §: Huolellisuusvelvollisuus

Asianajaja toimi käräjäoikeuden määräämänä uskottuna miehenä yhteisomistussuhteen purkamista koskevassa asiassa. Kantelijan mukaan asianajaja oli viivytellyt kiinteistön myyntiä mikä vuoksi hän ei kaupan tapahtuessa enää ollut kelpoinen myymään kiinteistöä. Asianajaja oli myöntänyt, että eräistä yhteisomistussuhteista annetun lain mukainen vuoden määräaika oli jäänyt häneltä huomaamatta. Valvontalautakunta katsoi, että toimittaessaan kiinteistön myynnin ja edustaessaan laatimassaan kauppa-kirjassa myyjä jo lakanneen uskotun miehen määräyksen perusteella asianajaja oli menetellyt huolimattomasti. Huomautus.

TO 22§: Viivyttely

Asianajaja oli määrätty pesänselvittäjäksi kantelijan vanhempien kuolinpesiin kesällä 2000. Alkusyksystä 2000 suorittamiensa toimenpiteiden jälkeen asianajajan seuraava kirjallinen toimenpide pesänselvityksessä oli tapahtunut tammikuussa 2005. Asianajaja ei ollut antanut asianmukaista selvitystä kuolinpesissä suorittamistaan toimenpiteistä ja oli laiminlyönyt vastata asianmukaisesti osakkaiden tiedusteluihin. Asianajaja oli myöntänyt pesänselvityksen kestäneen liian kauan mutta katsoi, ettei kuitenkaan ollut aiheuttanut kuolinpesille vahinkoa. Valvontalautakunta katsoi, ettei asianajaja ollut hoitanut tehtävänsä riittävän huolellisesti eikä tarpeellisella joutuisuudella ja oli lisäksi laiminlyönyt vastata tehtävää koskeviin tiedusteluihin asianmukaisesti ja viivytyksettä. Varoitus.

TO 21 § 1: Tiedonantovelvollisuus

Käräjäoikeus oli 2.6.2005 määrännyt asianajajan uskottuna miehenä myymään kantelijan ja toisen henkilön yhteisesti omistaman kesämökki-kiinteistön. Kiinteistö myytiin 13.10.2005 päivättyllä kauppa-kirjalla. Kantelija moitti asianajajaa

siitä, ettei tämä ollut informoinut kantelijaa kiinteistön myynnin edistymisestä. Asianajaja ei asian johdosta ollut yhteydessä kantelijaan kuin vasta kiinteistökauppaa edeltävänä päivänä. Valvontalautakunta katsoi, että vaikka asianajaja oli uskotuna miehenä itsenäisessä asemassa ja vaikka osamistajat eivät varsinaisesti olleet hänen päämiehiään, asianajajan olisi tullut sopivalla tavalla informoida osamistajia toimenpiteistään. Tiedonantovelvollisuuden täyttäminen olisi mahdollistanut sen, että kiinteistön omistajat olisivat muun muassa voineet harkita mahdollisuutta oman tarjouksen tekemiseen. Asianajaja oli laiminlyömyllä uskottuna miehenä hänelle kuuluvan informointivelvollisuuden menetellyt vastoin hyvää asianajajatapaa. Huomautus. Hovioikeus ei muuttanut valvontalautakunnan ratkaisua.

2.6 ASIANAJAJAN VELVOLLISUUS VASTATA KIRJEISIIN (TO 4 §) JA YHTEYDENPITOVELVOLLISUUS PÄÄMIEHEENSÄ (TO 21 §)

Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 4 § 1 momentin mukaan asianajaja on velvollinen viivytyksettä vastaamaan asianajotoiminnassa saamiinsa kirjeisiin ja muihin tiedusteluihin. Jos kirjeeseen ei voida heti vastata, on kirjeen saapuminen kiireellisesti vahvistettava ilmoituksin, että vastaus annetaan niin pian kuin se on mahdollista. Tapaohjeiden 21 § 1 momentin mukaan asianajajan on annettava sopivin tavoin tietoja päämiehelle tehtävän täyttämiseen liittyvistä seikoista sekä vastattava niitä koskeviin tiedusteluihin asianmukaisesti ja viivytyksettä.

Kantelukirjoituksissa on usein moitteita siitä, että asianajajan päämies tai kuolinpesän osakas ei ole mielestään saanut riittävästi tietoa siitä, missä vaiheessa asian käsittely on tai mitä hänen asialleen on tehty. Kantelija on yleensä samalla esittänyt epäilyjä siitä, että toimeksiannon hoitaminen on kokonaan laiminlyöty.

Asianmukainen yhteydenpito päämieheen sekä vastaaminen viivyttelämättä asian hoitoa koskeviin tiedusteluihin saattaa useissa tapauk-

sisä ehkäistä muutoin aiheettoman kantelun tekemisen ja säästää asianajajaa vastaamisen vaivalta ja työajan menetykseltä.

Mikäli asianajaja esim. sähköpostiviestillä tai muutoin todisteellisesti informoi päämiestään tai vastaa hänelle, on hänen huomattavasti helpompaa osoittaa, että on vastaamis- ja tiedonantovelvollisuutensa täyttäneet.

Valvontalautakunnan käsiteltävänä on ollut vuoden 2006 aikana sellaisia asianajajan oman päämiehen kantelusta vireille tulleita tai pesänselvittäjän ja/tai -jakajan menettelyä koskeneita kurinpitoasioita, joissa kantelija on perustellusti moittinut asianajajaa yhteydenpitovelvollisuuden laiminlyönnistä.

Kurinpidolliseksi seuraamukseksi yhteydenpito- ja vastausvelvollisuuden rikkomisesta on pääsääntöisesti määrätty huomautus. Seuraavassa referoidaan muutamia tällaisia valvontalautakunnan ratkaisuja.

TO 4 §: Kirjeisiin vastaaminen

Asianajaja oli toiminut kantelijoiden avustajana neljä vuotta aiemmin toimitettua perinnönjakoa koskeneessa asiassa. Perinnönjakoa ei voinut enää moittia ja asianajaja oli toimittanut käräjäoikeuteen haastehakemuksen perinnönjaon mitätöimiseksi sen vuoksi, että kantelijat eivät olleet saaneet lainhuutoa perinnönjakokirjalla saamaansa omaisuuteen, koska maistraatti ei ollut antanut perinnönjakoon suostumusta alaikäisten osakkaiden osalta. Haastehakemuksen toimittamisen jälkeen maistraatti teki päätöksen, jolla se hyväksyi vuonna 2001 toimitetun perinnönjaon. Perinnönjaon purkamiselle ei tämän johdosta enää ollut juridista perustetta, koska kantelijat saivat maistraatin päätöksen vuoksi lainhuudon kiinteistölleen. Kantelijat moittivat asianajajaa siitä, että tämä ei vastannut kantelijoiden soittopyyntöihin eikä kirjeisiin. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli, huomioon ottaen toimeksiannon luonne, vastannut yhteydenottoihin hyvän asianajajatavan edellyttämällä tavalla. Kantelija oli soittanut asianajajalle viikoittain toistaen samoja asioita, vaikka asianajaja oli ilmoittanut informoivansa kantelijaa, kun asiassa tapahtui jotain. Kantelijan jättämät viestit eivät olleet sellaisia, että ne olisivat edellyttäneet pikaista yhteydenottoa. Ei seuraamusta.

TO 4 §: Yhteydenottopyyntöihin vastaaminen

Kantelijan mukaan asianajaja oli mm. jättänyt toimeksiannon hoitamatta ja vastaamatta useisiin yhteydenottopyyntöihin. Asianajaja oli myöntänyt jättäneensä vastaamatta kantelijan toimeksiannon kestäessä ajoittain tekemiin yhteydenottopyyntöihin. Valvontalautakunta katsoi asianajajan viivyttelleen toimeksiannon hoitamisessa ja sen hoitamisesta luopumisessa sekä laiminlyöneen vastata viivytyksettä päämiehensä yhteydenottopyyntöihin. Varoitus (seuraamus useammasta moitteesta).

TO 21 § 1 ja 22 § 1: Tiedonanto- ja huolellisuusvelvollisuus

Asianajaja oli kantelijan asiamiehenä valittanut eräästä ympäristöluvasta hallinto-oikeuteen. Luvan oli myöntänyt erään kuntayhtymän ympäristöjaosto. Päämiehet olivat toimittaneet asianajajalle faksilla erään kunnan rakennus- ja tielautakunnan lausunnon, joka oli ainoa viranomaisen antama päämiehille edullinen kannanotto. Päämiesten faksisaatteessa ei nimenomaisesti edellytetty sitä, että asianajaja toimittaa asiakirjan hallinto-oikeudelle. Asianajaja oli kertomansa mukaan harkinnut, ettei lausunnon ollut merkitystä käsiteltävänä olevan valituksen kannalta, eikä toimittanut asiakirjaa hallinto-oikeudelle. Hän ei myöskään ilmoittanut asiasta päämiehille. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan olisi tullut lausunnon sisältö huomioon ottaen joko lähettää se hallinto-oikeudelle tai ilmoittaa päämiehilleen, ettei hän katsonut asiakirjalla olleen merkitystä asian ratkaisemisen kannalta ja että hän ei sen vuoksi toimittaisi asiakirjaa hallinto-oikeudelle. Huomautus.

TO 21 § 1: Tiedonantovelvollisuus

Asianajajaa oli moitittu siitä, ettei hän ollut useista tiedusteluista huolimatta vastannut päämiestensä tiedusteluihin laskutusperusteistaan ja laskun määrästä sekä kokonaiskustannusarviosta. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan on viivytyksettä vastattava päämiehensä tehtävän täyttämistä koskeviin tiedusteluihin. Asianajajalta ei ollut voitu edellyttää toimeksiannon luonne huomioiden (avustaminen kuolinpesässä) kokonaisarvion ilmoittamista etukäteen, mutta hänen olisi kuitenkin tullun

nimenomaisen tiedustelun johdosta ilmoittaa käyttämänsä veloituseruste ja siihen mennessä kertyneen veloituksen määrä. Huomautus.

2.7 SUHTAUTUMINEN TUOMIOISTUIMEEN, VASTAPUOLEEN SEKÄ KOLLEGOIHIN

Kertomusvuonna valvontalautakunnan käsiteltäväksi tuli muutamia asioita, joissa oli kysymys asianajajan asiattomasta tai loukkaavasta suhtautumistavasta asiaa käsittelevään tuomioistuimeen, asian vastapuoleen tai tämän avustajana toimineeseen kolleegaan. Asianajajan epäasiallinen esiintymistapa on aina omiaan vähentämään yleistä arvonantoa, joka asianajajille osana oikeudenhoidon järjestelmää kuuluu. Tämä asianajajakunnan arvostusta heikentävä vaikutus korostuu erityisesti silloin, kun asiaton esiintyminen tapahtuu oikeudenkäynnin yhteydessä tai tulee muussa tilanteessa laajemman piiriin tietoon. Asianajajan tulee asianajotehtävien hoitamisen lisäksi myös muulloin, esim. käymänsä yhteiskunnallisen keskustelun yhteydessä, pidättäytyä sellaisista ilmaisutavoista, jotka saattavat alentaa asianajajakunnan arvostusta ja yleisön sitä kohtaan tuntemaa luottamusta.

On myös hyvä muistaa, että hyvää asianajajatapaa koskevat ohjeet velvoittavat asianajajaa käyttäytymään ja toimimaan asianajajakunnan arvon mukaisesti myös vapaa-ajallaan.

2.7.1 Suhtautuminen tuomioistuimeen

Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 40 §:n mukaan asianajajan on osoitettava tuomioistuimelle tuomiovallan käyttäjänä kuuluvaa arvonantoa. Asianajaja ei saa pyrkiä vaikuttamaan tuomarin ratkaisuihin epäasiallisin keinoin eikä ennen asian ratkaisemista epäasiallisesti julkisuuteen vedoten pyrkiä luomaan päämiehensä asialle otollista mielialaa (ns. trial by newspaper-kielto). Tämä sääntö soveltuu myös muihin viranomaisiin kuin tuomioistuihin.

TO 2 § 2 ja 40 § 2 ja 3:

Epäasiallisin keinoin vaikuttaminen, epäasiallinen arvostelu

Asianajaja oli lähettänyt käräjäoikeuden laamannille tiedoksi ja toimenpiteitä varten useita kirjeitä tarkoituksenaan, että laamanni puuttuisi hallinnollisin keinoin erään käräjätuomarin menettelyyn ja katsoisi käräjätuomarin esteelliseksi käsittelemään rikosasiaa, jossa asianajaja oli avustanut vastaajaa. Asianajajan toimintaan oli liittynyt rikosilmoituksen tekeminen käräjätuomarin väitetystä virkarikoksesta sekä siihen liittyvä hovioikeudessa nostettu virkasyyte. Asianajaja oli lisäksi lähettänyt kirjeitä tuomioistuimen ulkopuolisille tahoille ja pyytänyt näitä epäsuorasti tai suoraan ryhtymään toimenpiteisiin riippumattomassa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa. Rikosasiassa annetun tuomion julistamisen jälkeen erässä ilta-päivälehdessä oli julkaistu uutinen, jossa asianajajan lausumaksi oli mainittu: "Se oli kosto!"

Valvontalautakunta totesi, että yhteydenotoilla käräjäoikeuden laamanniin, asian käsitelleen käräjätuomarin esimiehenä toimineeseen käräjätuomariin, oikeusministeriöön, valtiovarainministeriöön sekä eduskunnan oikeusasiamiehen asianajaja oli pyrkinyt vaikuttamaan tuomion ratkaisuun epäasiallisin keinoin ja menetellyt tavalla, mikä alentaa asianajajakunnan arvoa ja vähentää luottamusta asianajajakuntaan. Asianajaja oli pyrkinyt saamaan laamannin käsittelemään esteellisyysskysymystä, jonka käräjäoikeus oli jo aikaisemmin ratkaissut. Vaikka asianajajalle oli esittämiensä väitteiden ja vaatimusten tueksi ollut käytettävissään asiantuntijalausuntoja ja vaikka asianajajan päämiehen vaatimukset olivat osaksi menestyneet hovioikeudessa, olisi asianajajan tullut pitäytyä muutoksenhakuun liittyvissä toimissa laissa säädettyissä muutoksenhakutoimissa. Ilta-päivälehdhen toimittajalle antamallaan lausumilla asianajaja oli julkisesti saattanut tuomioistuimen työn ja ratkaisun epäasiallisen arvostelun kohteeksi. Seuraamuksen ankaruutta harkitessaan valvontalautakunta otti huomioon asianajajalle aikaisemmin määrättyä kurinpidolliset seuraamukset. Seuraamusmaksu 4 000 €.

TO 40 §: Tuomioistuimelle kuuluva arvonanto

Asianajaja oli lähettänyt korkeimman oikeuden presidentille kirjeitä, joissa hän arvosteli korkeimman oikeuden toimintaa ja pyysi korkeimman

oikeuden presidentiltä vastauksia useaan eri kysymykseen, jotka koskivat korkeimmassa oikeudessa vireillä ollutta asiaa ja siihen liittyneitä oikeuskysymyksiä. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan ei ollut soveliaasta menetellä asianajajan käyttämällä tavalla, koska se ei osoittanut tuomioistuimelle tuomiovallan käyttäjänä kuuluvaa arvonantoa. Huomautus. Hovioikeus ei muuttanut valvontalautakunnan asiassa antamaa ratkaisua.

2.7.2 Suhde vastapuoleen

Tapaohjeiden mukaan asianajaja ei saa asiaa ajaessaan sopimattomasti painostaa vastapuolta. Ennen oikeudellisiin toimenpiteisiin ryhtymistä asianajajan on myös ilmoitettava vastapuolelle päämiehensä vaatimuksista ja varattava vastapuolelle kohtuullinen harkinta-aika ja tilaisuus asian sovinnolliseen selvittämiseen paitsi, jos toimenpiteen siirtäminen aiheuttaisi päämiehelle oikeudenmenetyksen tai muuta vahinkoa.

Tapaohjeet kieltävät asianajajaa esittämästä tuomioistuimelle tai muulle viranomaiselle näyttöä sellaisista seikoista, jotka ovat omiaan saattamaan vastapuolen halveksimisen alaiseksi tai loukkaavien tai väheksyvien lausumien esittämisen vastapuolesta ellei se ole välttämätöntä asian hoitamiseksi tai muutoin päämiehen etujen valvomiseksi. Asianajajan on muutoinkin pidättäydyttävä toimenpiteistä tai lausumista, jotka ovat omiaan tarpeettomasti loukkaamaan tai ärsyttämään vastapuolta.

Suhtautumisessa vastapuoleen kantelut ja kautuivat pääasiassa niihin, joissa kantelija moitti asianajajaa joko siitä, että hänelle ei ollut ennen oikeudellisiin toimenpiteisiin ryhtymistä varattu tilaisuutta asian sovinnolliseen ratkaisuun ja niihin, joissa asianajajan väitettiin tarpeettomasti ärsyttäneen vastapuolta.

VARATTAVA TILAIUUS ASIAN SOVINNOLLISEEN RATKAISEMISEEN

TO 34 §: Ennen oikeudellisiin toimenpiteisiin ryhtymistä varattava vastapuolelle tilaisuus asian sovinnolliseen ratkaisemiseen

Asianajaja oli päämiehensä puolesta saattanut vireille potilasvahinkolakiin perustuvan korvau-

kanteen Potilasvakuutuskeskusta vastaan. Asianajajan mukaan hänen päämiehensä etu oli edellyttänyt kanteen vireille saattamista käymättä sovintoneuvotteluja, sillä asioiden käsittelyaika Potilasvakuutuskeskuksessa oli pitkä eikä hänen päämiehellään ollut mahdollisuutta saada oikeusapulain mukaan yksityistä avustajaa tämänkaltaisissa asioissa. Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 34 §:n mukaan ennen oikeudellisiin toimenpiteisiin ryhtymistä asianajajan on ilmoitettava vastapuolelle päämiehensä vaatimuksista ja varattava vastapuolelle kohtuullinen harkinta-aika ja tilaisuus asian sovinnolliseen selvittämiseen. Jos toimenpiteiden siirtäminen saattaa aiheuttaa päämiehelle oikeudenmenetyksen tai muuta vahinkoa tahi jos muutoin on erityistä syytä, saa asianajaja ilman edellä käypää ilmoitusta ryhtyä sellaisiin toimiin, jotka ovat tarpeen päämiehen edun vuoksi. Valvontalautakunta katsoi, että kanteen vireille saattamisen siirtäminen sovintoneuvottelujen käymisen vuoksi ei olisi saattanut aiheuttaa asianajajan päämiehelle oikeudenmenetyksiä tai muutakaan vahinkoa. Viranomaistoiminnan ja päätöksenteon käytännössä vaatiman ajan kesto tai se, että asianajajan päämies ei voi saada oikeusapulain mukaisen oikeusavun yhteydessä itselleen määrätyn yksityistä avustajaa yksinomaan vahinkoilmoituksen tekemistä varten, ei käsillä olevassa tilanteessa muodostanut erityistä syytä saattaa korvausvaatimus tuomioistuimen käsiteltäväksi ilman edeltäviä sovintoneuvotteluja. Asianajajan olisi ennen kanteen vireille saattamista tullut esittää Potilasvakuutuskeskukselle päämiehensä vaatimus ja sen perusteet asian sovinnolliseksi ratkaisemiseksi. Huomautus.

TO 34 §: Ennen oikeudellisiin toimenpiteisiin ryhtymistä varattava vastapuolelle tilaisuus asian sovinnolliseen ratkaisemiseen

Kantelija oli moittinut asianajajaa siitä, että tämä oli saattanut kantelijan maksettavaksi tuomitun oikeudenkäyntikulusaatavan perittäväksi ulosottoteitse varaamatta kantelijalle tilaisuutta sen vapaaehtoiseen suorittamiseen. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajalla ei ollut hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 34 §:n 2 momentin tarkoittamaa erityistä syytä ryhtyä edellä mainittuihin ulosottoimenpiteisiin. Kun

asianajaja saattoi saatavan perittäväksi ulosottoteitse 9.10.2005 ja hovioikeus oli asiassa antanut tuomionsa 28.9.2005, ei asianajaja ollut varannut kantelijalle kohtuullista aikaa maksun suorittamiseen vapaaehtoisesti. Huomautus.

TO 34 §: Ennen oikeudellisiin toimenpiteisiin ryhtymistä varattava vastapuolelle tilaisuus asian sovinnolliseen ratkaisemiseen (konkurssipesänhoitaja)

Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä oli tehnyt hänestä, joka oli konkurssipesän hoitaja ennen asianajajaa, perusteettoman ilmoituksen poliisille ja ennen toimenpiteisiin ryhtymistä laiminlyönyt ilmoittaa kantelijalle tutkintapyyntöstä ja jättänyt varaamatta kohtuullisen harkinta-ajan selvittää asia sovinnollisesti. Asiassa oli kysymys tehdystä tutkintapyyntöstä sen selvittämiseksi oliko pesästä kadonnut omaisuutta velkojien etua loukaten. Valvontalautakunta katsoi, että huomioon ottaen rikosasioitten luonne ja niiden selvittämisen turvaaminen, tutkintapyyntö rikosasiassa poliisiviranomaisille ei edellyttänyt yhteydenottoa vastapuoleen asian sovinnolliseksi selvittämiseksi. Asianajajan velvollisuuteen pesänhoitajana oli kuulunut valvoa konkurssipesän etua ja ryhtyä tarpeellisiksi katsomiinsa toimenpiteisiin tehtävän hoitamiseksi. Ei seuraamusta.

TO 34 §: Ennen oikeudellisiin toimenpiteisiin ryhtymistä varattava vastapuolelle tilaisuus asian sovinnolliseen ratkaisemiseen (Perintä varaamatta tilaisuutta saatavan vapaaehtoiseen suorittamiseen)

Asianajaja velkoi päämieheltään asianajolaskuaan käräjäoikeudessa, joka velvoitti asianajajan päämiehen suorittamaan palkkiosaatavan. Hovioikeus ei muuttanut käräjäoikeuden päätöstä eikä korkein oikeus myöntänyt valituslupaa. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että asianajaja oli saattanut kantelijan reklamaatiosta huolimatta vireille asianajotoimistonsa laskusaatavaa koskevan kanteen ja hovioikeuden asiassa antaman päätöksen ulosottoperintään varaamatta kantelijalle mahdollisuutta saatavan vapaaehtoiseen suorittamiseen. Asianajaja ilmoitti selvittäneensä kantelijan maksuhalukkuuden ennen

asian saattamista vireille käräjäoikeudessa ja käräjäoikeuden tuomion jälkeen varannut kantelijalle tilaisuuden maksaa saatava ilmoituksen, että muussa tapauksessa tuomio toimitetaan täytäntöönpanoviranomaisille. Valvontalautakunta katsoi, että hovioikeuden tuomio oli heti sen antamisen jälkeen täytäntöönpanokelpoinen, minkä vuoksi asianajaja ei ollut menetellyt moittivasti saattaessaan sen ulosottoiteitse täytäntöönpanotavaksi. Ei seuraamusta.

VASTAPUOLEN SOPIMATON PAINOSTAMINEN JA ÄRSYTTÄMINEN

Tapaohjeissa on kielletty vastapuolen tarpeeton loukkaaminen ja ärsyttäminen ja sopimaton painostaminen. Vaikka asianajajan tärkein tehtävä on ajaa päämiehensä etua asiassa, on asianajajan säilytettävä oma oikeudellisen asiantuntijan roolinsa eikä hänen tule lähteä mukaan asianosaisten riitoihin. Joissakin valvontalautakunnan käsiteltävänä olevissa asioissa oli havaittavissa, että asianajaja oli laiminlyönyt pysytellä tässä asiantuntijaroolissaan ja oli saattanut tarpeettomasti käyttää vastapuolesta tai muusta asianosaisesta ilmaisuja, jotka olivat saattaneet hänet epäasialliseen valoon ja ärsyttäneet vastapuolta. Tällaisesta epäasiallisesta käyttäytymisestä määrättiin pääsääntöisesti seuraamukseksi huomautus.

TO 33 §: Vastapuolen sopimaton painostaminen

Asianajaja oli toiminut kantelijan miesystävän entisen puolison avustajana asiassa, jossa asianajajan päämies katsoi kantelijan häirinneen mm. itseään puhelinsoitoilla ja tekstiviesteillä. Asianajaja oli kantelijalle lähettämässään kirjeessä todennut, että ellei kantelijan harjoittama vakava toisten ihmisten häirintä välittömästi loppuisi, kantelijaa kohtaan tultaisiin välittömästi hakemaan lähestymiskielto ja lisäksi asia saatettaisiin kantelijan työnantajan tietoon ottaen huomioon kantelijan työoikeudellinen ja yhteiskunnallinen asema. Valvontalautakunta totesi, että hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden mukaan asianajaja ei saanut asiaa ajessaan sopimattomasti painostaa vastapuolta. Tällaista oli muun muassa pätevättä syyttä vetoa-

minen vastapuolen työnantajaan tai sellaisella uhkaaminen. Huomautus.

TO 2 § 2 ja 36 §: Asianajajakunnan arvon alentaminen ja vastapuolen ärsyttäminen

Asianajaja oli avustanut kantelijan vastapuolta kantelijan ja tämän entisen vaimon yhteisten lasten asumista ym. koskeneessa asiassa. Kantelija oli moittinut asianajajaa siitä, että tämä oli antamassaan lausumassa esittänyt kantelijasta ja tämän veljestä paikkansapitämättömiä ja asiaan liittymättömiä väitteitä, jotka ovat olleet luonteeltaan kantelijaa ja tämän veljeä loukkaavia. Asianajaja oli todennut, että perheen alakäisen pojan ”perheen tytöistä poikkeavat negatiiviset luonteenpiirteet ja käytöshäiriöt ovat oletettavasti perinnöllisiä isän puolelta, kun samankaltaista käytöstä on ollut havaittavissa isässä ja tämän veljessä”. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan käräjäoikeudelle antamassa lausumassa esitetty väite lapsen mahdollisen käytöshäiriön periytymisestä hakemusasiassa asianosaisena olevalta kantelijalta ja tämän veljeltä ei ole ollut välttämätön asian hoitamiseksi. Se oli myös voinut olla omiaan tarpeettomasti loukkaamaan asianajajan päämiehen vastapuolta. Vastapuolen veljeä koskevat lausumat käräjäoikeudelle eivät liittyneet käsiteltävään asiaan. Huomautus.

TO 36 § 2: Vastapuolen ärsyttäminen

Asianajajaa moitittiin mm. siitä että tämä oli vastapuolen asiamiehenä tahallaan ärsyttänyt kantelijaa. Asianajajan mielestä hän ei ollut ärsyttänyt kantelijaa. Hän oli vain hoitanut toimeksiantoa päämiehensä edun mukaisesti. Valvontalautakunta katsoi, että valvonta-asiaan liitettyistä asianajajan kirjeistä käy ilmi, että asiassa käyty kirjeenvaihto oli ollut tiukkasanaisempaa kuin mihin oli totuttu. Myös valvontalautakunnalle osoitetuista asianajajan vastauksista kävi ilmi, että asianajaja oli tarpeettomasti käyttänyt kantelijasta ilmaisuja, jotka olivat saattaneet hänet epäasialliseen valoon. Huomautus.

TO 36 §: Vastapuolen loukkaaminen, AAL 5c § salassa pidettävien tietojen antaminen

Kantelijan mukaan asianajaja oli nimitellyt häntä epäasiallisella ja loukkaavalla tavalla kuvaamalla

kantelijaa sanalla ”aktiivinen” ja lisäksi loukannut asianajajan salassapitovelvollisuutta leivittämällä poliisille ja muille ulkopuolisille tietoja kantelijan vanhempien kuolinpesiä koskevista asioista. Valvontalautakunta katsoi, ettei asianajajan antama lausuma ollut laadultaan sellainen, että se olisi ollut omiaan loukkaamaan tai ärsyttämään kantelijaa. Valvontalautakunta katsoi myös, ettei poliisin rikosilmoituksen selostusosassa mainittu lausuma siitä, että asianajaja oli suositellut pesän antamista pesänjakajan hoitoon, ollut sellainen laissa tarkoitettu yksityisen tai perheen salaisuutta koskeva asia, jota asianajaja ei luvatta saanut ilmaista. Ei seuraamusta.

2.7.3 Suhtautuminen kolleegaan

Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 45 §:n mukaan asianajajan tulee osoittaa kollegoilleen huomaavaisuutta ja suopeutta. Kollegiaalisiin näkökohtiin nojautuminen ei kuitenkaan saa milloinkaan vahingoittaa päämiehen etuja.

Milloin vastapuoli käyttää asianajajaa, on asiasta aiheutuvat neuvottelut aina käytävä asianajajan kanssa eikä vastapuoleen saa olla suoraan yhteydessä ilman vastapuolen asianajajan suostumusta, paitsi milloin on kysymyksessä toimenpide, joka on kohdistettava vastapuoleen henkilökohtaisesti tai jos vastapuolena asianajajan poissaolo, laiminlyönti vastata kirjeeseen tai muu sellainen seikka antaa aiheen kääntyä suoraan vastapuolen puoleen. Tällöinkin vastapuolen asianajajalle tulee ilmoittaa, että hänet on sivuutettu.

Asianajajien välisiä erimielisyyksiä varten vahvistettujen sovitteluohjeiden (1.6.1962) mukaan milloin asianajajien kesken syntyy riitaa jostakin heidän asianajotoimintaansa koskevasta tai siihen liittyvästä kysymyksestä tai milloin asianajaja katsoo toisen asianajajan syllistyneen epäkollegiaaliseen tai muutoin hyvän asianajajatavan vastaiseen menettelyyn häntä kohtaan, on pyrittävä, ennen kuin asia saatetaan liiton hallituksen käsiteltäväksi, oikaisemaan mahdolliset väärinkäsitykset ja saattamaan asia ratkaisuun sovittelemalla sillä tavoin kuin ohjeissa tarkemmin määrätään. Lähtökohtana on, että asianajajat sopisivat keskinäiset erimielisyydet ja

vasta siinä tapauksessa, jos osapuolet eivät halua sovittelua asiaa keskenään tai sovittelu ei onnistu, asia tuodaan valvontalautakunnan käsiteltäväksi.

Vuosittain tulee muutamia asianajajien välisiä valvonta-asioita vireille. Osa onnistutaan ratkaisemaan asianajajien kesken, jolloin asian käsittely valvontalautakunnassa päättyy, mutta osa ratkaistaan valvontalautakunnassa samalla tavalla kuin muutkin valvonta-asiat.

Usein asianajajien välisissä erimielisyyksissä on ollut kysymys kielletystä vastapuolen sovintotarjoukseen vetoamisesta. Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 39 §:n mukaan asianajaja ei saa vastapuolen suostumuksetta oikeudenkäynnissä vedota tämän tekemään sovintotarjoukseen. Omaan sovintotarjoukseen asianajajalla sen sijaan on oikeus vedota.

TO 46 §: Kielto olla yhteydessä vastapuoleen ohi tämän asianajajan

Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä oli lähettänyt sähköpostiviestin suoraan hänelle, vaikka hänellä oli asianajaja avustajanaan. Asianajajan mukaan hän oli tehnyt tämän päämiehen pyynnöstä eikä kantelijan avustaja ollut osallistunut tätä kysymystä koskeneeseen asiaan. Kantelija oli itse vastannut asianajajan päämiehen yhteydenottoihin käyttämättä avustajaansa. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajalla ei ollut kantelijan tai hänen asianajajansa menettelyyn liittyvää tai muutakaan perustetta lähettää sähköpostiviestiä suoraan päämiehensä vastapuoleksi olevalle kantelijalle. Asiassa ei ollut merkitystä asianajajan päämiehen pyynnöllä tai sillä, että molemmat päämiehet olivat neuvotelleet kauppaan liittyvistä asioista myös keskenään. Asianajaja ei ollut ilmoittanut vastapuolen avustajalle, että tämä oli kirjeenvaihdon yhteydessä sivuutettu. Huomautus.

TO 39 §: Vastapuolen sovintotarjoukseen vetoaminen (valvontamenettely)

Asianajaja oli valvontalautakunnalle antamassaan vastauksessa viitannut kantelijoiden asianmiehen aikaisemmin tekemään sovintotarjoukseen koskien riidanalaisena ollutta asianajajan palkkion määrää. Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 39 §:ssä tarkoitettua säännöksen tarkoituksena oli, että sovintoneuvottelujen kariu-

duttua asianosaiset eivät saa vedota vastapuolen sovintotarjoukseen jätettäessä se muiden kuin asianosaisten ratkaistavaksi. Valvontalautakunta katsoi, että tässä asiassa asianosaisten sovintoneuvottelut palkkioriidasta eivät olleet päättyneet sovintoon ja kantelijat olivat saattaneet asian valvontalautakunnan ratkaistavaksi palkkioriiasta-asiana. Näiltä osin valvontalautakunnan palkkioriiitamenettely oli rinnastettavissa oikeudenkäyntiin siitä huolimatta, että asiassa annettu suositus ei ollut asianosaisia sitova. Valvontalautakunta katsoi tapaohjeiden 39 §:n tulevan sovellettavaksi myös valvontalautakunnan käsiteltävänä olevissa asioissa. Näin ollen asianajaja oli toiminut moitittavasti vedotessaan palkkioriidassa vastapuolen asiamiehen tekemään sovintotarjoukseen. Huomautus.

TO 10 § 1 ja 39 §: Nauhoituskielto ja vastapuolen sovintotarjoukseen vetoaminen

Kantelija, joka oli toinen asianajaja, moitti asianajajaa siitä, että tämä oli sähköpostitse ilmoittanut kantelijalle, että oli taltioinut heidän käymänsä puhelinkeskustelun. Puhelussa oli keskusteltu myös oikeudessa vireillä olleeseen asiaan liittyvästä sopimusratkaisusta. Asianajaja ei ollut etukäteen ilmoittanut nauhoittavansa keskustelun. Lisäksi asianajaja oli käräjäoikeudessa kantelukirjoituksen aikaan vireillä olleessa riita-asiaa esittänyt todisteina käydyistä sopimusneuvotteluista kantelijan hänelle kirjoittamia kirjeitä ja sähköpostiviestin. Asianajaja oli myöntänyt menetelleensä edellä kuvatulla tavalla, mutta katsonut sen olleen perusteltua, koska puhelimesta oli laadittu suullinen sopimuksen sisällöstä. Valvontalautakunta katsoi kiellon puhelinkeskustelun tallentamiseen vastapuolen tietämättä asianajajaa niin sitovaksi, ettei hänellä ole oikeutta käyttää itse suorittamaansa nauhoitusta todisteena oikeudenkäynnissä. Asianajaja oli suorittaessaan nauhoittamisen rikkonut hyvää asianajajatapaa. Asianajaja totesi, että vaikkakin oli hyvän asianajajataavan vastaista vedota osapuolten väliseen sovintoneuvotteluasiakirjaan siinä tarkoituksessa, että sillä pyrittiin vaikuttamaan tuomioistuimen antamaan ratkaisuun juuri siinä asiassa, mistä sovintoneuvotteluita on käyty, oli täysin eri asia

vedota sovintoneuvotteluasiakirjaan aivan muussa tarkoituksessa. Asianajajan mukaan itse sovintoesityksen olemassaolo tai sen puuttuminen asiakirjoista olivat olleet jokseenkin merkityksettömiä. Samassa asiakirjassa, joka sisälsi sovintoehdotuksen, oli ollut myös muita sellaisia asioita, jotka olivat tuoneet lisävalaistusta vireillä olevan oikeudenkäynnin riitakysymykseen. Koska ohje siitä, ettei asianajaja saa vastapuolen suostumuksetta oikeudenkäynnissä vedota tämän tekemään sovintoesitykseen on asianajajaa velvoittava eikä siitä ole poikkeuksia, oli asianajaja näin menetellessään toiminut moitittavasti. Varoitus.

2.8 MUITA TAPAUKSIA

2.8.1 Sijaisten käyttämistä koskeva ratkaisu

Käräjäoikeuden mukaan eräät käräjäoikeudessa asioivat asianajajat huomattavassa määrin käyttivät juttuja hoitaessaan sijaisia, joita he olivat pyytäneet saada asettaa sijaansa rikosasian vastaajan puolustajaksi, vaikka ensi vaiheessa olivat pyytäneet itsensä määräämistä puolustajaksi. Käräjäoikeus oli ilmaissut huolensa vastaajan oikeusturvan toteutumisesta, koska joissakin tilanteissa oli havaittu, että avustajaksi ilmoittautunut tapasi päämiehensä ensimmäisen kerran oikeussalissa eikä avustaja välttämättä tuntenut asiaa. Käräjäoikeus oli tässä yhteydessä maininnut mm. kahden asianajajan, A ja B, nimet. Hallitus päätti saattaa vireille asianajajia koskevat valvonta-asiat sen selvittämiseksi, olivatko he käyttäneet sijaisia siinä määrin ja sellaisella tavalla, että menettelyä olisi pidettävä hyvän asianajajatavan vastaisena.

Asianajaja A ilmoitti vastauksessaan, ettei hän ollut käyttänyt käräjäoikeudessa erityisen usein sijaista ja että hänen ymmärtääkseen käytetyillä sijaisilla oli ollut vastuuvakuutus. Sijaisia oli käytetty pääasiassa pienemmissä asioissa ja mikäli päämies oli ollut tavoitettavissa, tämän luvalla. Koska toimistoon oli palkattu uusi lakimies, tulisi sijaisten käytön tarve loppumaan lähes kokonaan.

Asianajaja B korosti, että sijaisten käyttö ei ollut etukäteen suunniteltua, vaan päällekkäisten oikeudenkäyntien johdosta pakon sanelemaa toimintaa. Nytemmin B oli palkannut toimistoonsa lisää henkilökuntaa eikä tarvetta sijaisten käyttöön enää ollut.

Valvontalautakunta katsoi, että sijaisten käyttö pääkäsittelyissä oli sinänsä lain ja hyvän asianajajatavan mukaista ja sallittavaa, mutta sen oli oltava tietyt ehdot täyttävää. Oikeusapulain ja oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain mukaisissa määräysenvaraisissa tehtävissä sijaisen käyttö edellytti tuomioistuimen lupaa. Asianajaja vastaa myös sijaisen toiminnasta ja siitä, että sijainen noudattaa hyvää asianajajatapaa. Uskollisuus- ja lojaalisuusvelvollisuus sekä velvoite informoida päämiestä tehtävän täyttämiseen liittyvistä seikoista edellyttivät, että asianajaja joutuessaan käyttämään sijaista etukäteen ilmoittaa tästä päämiehelleen ja hankkii päämiehen suostumuksen menettelyyn. Asianajajan tulee myös osoittaa tuomioistuimelle tuomiovallan käyttäjänä kuuluvaa arvonantoa ja, erityisesti silloin, kun asianajaja on saanut määräyksen rikosasian vastaajan puolustajaksi, on suotavaa pyytää, mikäli mahdollista, lupaa sijaisen käyttöön ennen pääkäsittelyä ja vain pakkotavista syistä vasta pääkäsittelyssä. Sijaista käyttäessään asianajajan tulee huolehtia siitä, että sijaisen vastuuvakuutus kattaa sijaisen suorittamat tehtävät. Valvontalautakunnan saaman selvityksen mukaan A:n sijaisille vuonna 2005 maksama palkkioiden määrä oli ollut noin 10 % hänen liikevaihdostaan ja B:n lähes 13 % hänen liikevaihdosta. Valvontalautakunta totesi, että mitään prosenttimääriäistä tai muutaakaan sijaisten käytön määrää osoittavaa rajaa ei ollut mahdollista asettaa, mutta kiinnitti kuitenkin huomiota siihen, että molempien kohdalla oli havaittavissa yhden miehen toimistolle varsin suuri sijaisten käytön määrä, joka saattoi johtaa valvontavastuussa olevan asianajajan kohdalla huolellisuusvelvollisuuden laiminlyöntiin.

Valvontalautakunta totesi, ettei sillä ollut käräjäoikeuden toimesta tai muutoin tuotu esille konkreettisia sijaisen käytön tilanteita, joiden osalta laiminlyöntejä olisi voinut havaita, mistä syystä valvontalautakunta ei havainnut A:n tai B:n menetelleen velvollisuuksiensa tai hyvän asianajajatavan vastaisesti. A oli pyrkinyt ilmoittamaan

päämiehelleen sijaisten käyttämisestä ja saamaan tämän hyväksynnän. Sen sijaan A ei ollut selvittänyt miten hän oli pyrkinyt varmistamaan sen, että sijaiset tunsivat hoidettavan asian ja pystyivät hoitamaan tehtävän hyvän asianajajatavan edellyttämällä tavalla.

B:llä oli ollut aiemmin kurinpito- ja valvontamenettelyssä sijaisten käyttöön liittyviä asioita, joista hänelle oli määrätty kurinpidollisia seuraamuksia. B:n vastausten perusteella oli ollut havaittavissa, ettei hän aina ollut pyrkinyt ilmoittamaan päämiehelleen sijaisen käyttämisestä ja saamaan tähän hyväksymistä eikä B ollut selvittänyt miten oli pyrkinyt varmistamaan, että sijaiset tunsivat hoidettavan asian ja pystyvät sen hoitamaan hyvän asianajajatavan edellyttämällä tavalla.

Valvontalautakunta kiinnitti A:n kohdalla huomiota ja B:n kohdalla vakavasti huomiota vastaisuuden varalle hyvän asianajajatavan edellyttämiin velvollisuuksiin sijaisen käytön yhteydessä ja korosti niiden tinkimättömän noudattamisen tärkeyttä. Laiminlyönnit sijaisten käytön yhteydessä kohdistuivat päämieheen, ne tapahtuivat oikeudenkäynnissä ja tulivat arvioiduksi myös menettelynä, joka saattoi alentaa asianajajakunnan arvoa ja vähentää luottamusta asianajajakuntaan. Ei seuraamusta.

2.8.2 Asianajajakunnan arvon alentaminen

Valvontalautakunta on useassa ratkaisussaan soveltanut TO 2 § 2 säännöstä jonka mukaan asianajajan tulee esiintyä asiallisesti ja moitteetomasti sekä niin hyvin tehtäviä suorittaessaan kuin muutoinkin välttää kaikkea, mikä saattaa alentaa asianajajakunnan arvoa ja vähentää luottamusta asianajajakuntaan. Usein säännöstä sovelletaan myös esteellisyysepäilyissä, jolloin pohdittavana on se, mitä epäilyjä käsillä oleva järjestely saattaa herättää ulkopuolisen mielessä ja miltä tilanne näyttää. Näissäkin tilanteissa kysymys on asianajajakunnan yleisen luotettavuuden ja arvonnannon ylläpitämisestä.

Yleensä säännöstä on sovellettu tilanteissa, joissa asianajaja on tuomittu jostain rikoksesta rangaistukseen tai hän on käyttäytynyt tavalla, jota ei voida pitää asianajajakunnan arvon mukaisena ja joka vähentää luottamusta asianajaja-

kuntaan. Esimerkkinä voidaan mainita ylisuurta laskutusta koskevat tapaukset. Kuten aikaisemmin on todettu, asianajajakunnan arvon mukainen käyttäytyminen koskee myös asianajajan vapaa-aikaa.

TO 2 § 2: Asianajajakunnan arvon alentaminen

Asianajaja, joka avusti toista puolisoista ositusasian neuvotteluissa, oli vaatinut, että vasta puolena ollut kantelija tulisi velvoittaa yksin vastaamaan pesänjakajan palkkiosta ja kuluista sen vuoksi, että tämä oli tehnyt asianajajasta kantelun Suomen Asianajajaliittoon. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli esittänyt lakiin perustumattoman vaatimuksen ja kytkenyt toisiinsa kaksi yhteenkuulumatonta seikkaa. Asianajajan menettelyn katsottiin saattavan alentaa asianajajakunnan arvoa ja vähentää luottamusta asianajajakuntaan. Varoitus.

TO 2 § 2: Asianajajakunnan arvon alentaminen

Hovioikeus oli lainvoimaisella tuomiollaan tuominnut asianajajan yhden vuoden neljän kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen avunannosta törkeään velallisen petokseen. Valvontalautakunta katsoi, että syyllistyessään rikokseen asianajaja oli samalla menetellyt tavalla, joka heikensi yleisön luottamusta asianajajakuntaan koko ammattikuntana, sekä heikensi sen nauttimaa julkista arvostusta. Asianajaja oli tämän vuoksi menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. Asianajajan syyksi luetun rikoksen luonnetta ja tuomioistuimen asianajajalle tuomitsemaa rangaistusta oli pidettävä niin raskauttavana seikkana, että muuta seuraamusta, kuin liiton jäsenyydestä erottamista ei voitaisi pitää riittävänä seuraamuksena. Asianajaja oli itse jo eronnut Suomen Asianajajaliiton jäsenyydestä.

TO 2 § 2: Asianajajakunnan arvon alentaminen

Käräjäoikeus oli tuominnut asianajajan sakkorangaistukseen parituksesta 1996–1997 ja hänet veloitettiin samalla korvaamaan valtiolle parituksen tuottamana taloudellisena hyötynä 50 000 markkaa. Hovioikeus ei antamallaan tuomiolla muuttanut käräjäoikeuden päätöstä muutoin kuin se alensi päiväsakon markkamäärää

eikä korkein oikeus myöntänyt asiassa valituslupaa. Kurinpitolautakunta oli aikaisemmin vuonna 2001 määrännyt asianajajalle menettelyn johdosta varoituksen. Asianajaja tuomittiin myöhemmin parituksesta 1997–2002 vankeusrangaistukseen. Hovioikeus muutti käräjäoikeuden päätöstä siten, että asianajaja tuomittiin avunannosta paritukseen kahdeksan kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen. Korkein oikeus muutti hovioikeuden päätöstä siten, että asianajaja tuomittiin parituksesta yhden vuoden ehdottomaan vankeusrangaistukseen ja korotti valtiolle menetettäväksi tuomitun rikoshyödyn määrää. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan syyksi luettu teko oli tapahtunut hänen asianajotoimintansa ulkopuolella. Hyvää asianajajatapaa koskevat ohjeet velvoittivat kuitenkin asianajajaa kaikissa tilanteissa menettelemään siten, että hänen toimintansa ei saattanut alentaa asianajajakunnan arvoa ja vähentää yleistä luottamusta asianajajakuntaan kokonaisuutena. Syyllistyessään paritusta koskevaan rikokseen asianajaja oli samalla menetellyt tavalla, joka heikensi yleisön luottamusta asianajajakuntaan koko ammattikuntana, sekä heikensi sen nauttimaa julkista arvostusta. Asianajaja oli eronnut Suomen Asianajajaliiton jäsenyydestä. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan syyksi luetun rikoksen luonnetta, tuomioistuimen asianajajalle tuomitsemaa rangaistusta ja asianajajan menettelyn toistuvuutta oli pidettävä niin raskauttavina seikkoina, että muuta seuraamusta kuin liiton jäsenyydestä erottamista ei voitu pitää riittävänä seuraamuksena.

TO 2 § 2: Asianajajakunnan arvon alentaminen

Asianajaja oli vuonna 1983 laatinut ja todistanut kantelijan äidin testamentin ja vuonna 1995 siihen lisäyksen. Vuonna 1983 hän oli lisäksi laatinut asiakirjan, jolla kantelijan veli oli luopunut perintöosuudestaan äitinsä jälkeen. Kantelijan äidin kuoltua vuonna 2005 asianajaja toimi kantelijan veljen avustajana testamenttiriidassa. Asianajajaa moitittiin siitä, että hän olisi laatinut mainitut asiakirjat tietoisena siitä, että kyse oli valeoikeustoimista. Valvontalautakunta totesi, että testamentti oli kuoleman varalta tehty asiakirja, jonka tekijä voi milloin tahansa peruuttaa. Näin ollen se kysymys, mikä oli testamentin

tekijän viimeinen tahto, ratkesi vasta kuoleman hetkellä. Asianajaja ei syyllistynyt moitittavaan menettelyyn testamenttia laadittaessa. Valvontalautakunta kuitenkin katsoi, että asianajaja oli myöntämällä olleensa mukana valeoikeustoimeksi katsomansa oikeustoimen tekemisessä ja esittämällä siihen liittyviä käsityksiä ja tietoja perittävän kuoleman jälkeen menetellyt tavalla, joka oli omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa. Huomautus.

TO 1 ja 2 §: Oma etu, asianajajakunnan arvon alentaminen

Kantelija moitti asianajajaa, joka oli toiminut erään kuolinpesän osakkaan asiamiehenä kuolinpesän pesänselvitykseen ja -jakoon liittyvässä asiassa, mm. siitä, että tämä oli laatimassaan sovintoehdotuksessa ilmoittanut edellyttävänsä, että kantelija peruuttaa Asianajajaliittoon asianajajasta tekemänsä kantelun. Asianajajan mukaan hänen päämiehensä oli pyytänyt asianajajaa esittämään, että kantelu peruutettaisiin. Valvontalautakunta katsoi, että kantelun peruuttamisvaatimus oli katsottava asianajajan itsensä esittämäksi vaatimukseksi ja tätä tuki asiassa toimitettu kirjallinen selvitys. Asianajajan oli vältettävä kaikkea, mikä saattoi alentaa asianajajakunnan arvoa ja vähentää luottamusta asianajajakuntaan. Asianajaja ei saanut sallia omien etujensa vaikuttava asianajotehtävän hoitamiseen. Mikäli asianajajan päämies vaatii asianajajaa ryhtymään toimenpiteisiin, jotka olivat lain tai tapaohjeiden vastaisia, tuli asianajajan torjua tällaisten toimien suorittaminen ja viime kädessä luopua toimeksiannon hoitamisesta. Vaatiessaan kantelijaa peruuttamaan häneen kohdistetun kantelun oli asianajaja ajanut asiassa omaa etuaan. Asianajaja oli päämiehensä asianajajana ja sovintoehdotuksen laatijana vastannut siitä, että sovintoesitys oli ollut lain ja hyvän asianajajatavan mukainen. Koska näin ei ollut, oli asianajaja menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. Varoitus. Ratkaisu ei ole lainvoimainen.

TO 2 § 2: Nedsättande för aktningen av advokatkåren

Enligt klaganden hade advokat försummat att innan rättsliga åtgärder vidtas skriftligen underätta motparten om sin huvudmans krav samt bereda motparten skälig tid för överläggning

samt tillfälle att träffa uppgörelse i godo. Advokat hade skickat en flyttningsupplagan per brev, som har varit daterat 4.5.2006, postats 5.5.2006 och som kommit fram 8.5.2006. I brev krävdes att klaganden skall flytta senast 7.5.2006. Advokat hade svarat, att hans uppdrag hade varit att ge en flyttningsupplagan till klaganden, som hade vägrat att flytta ut från en lägenhet. Inga ytterligare rättsliga åtgärder hade vidtagits av advokaten och detta innebar att tiden för förhandlingar teoretiskt sett fortfarande löpte. Tillsynsmyndigheten fann att det är rimligt att förutsätta att en advokat sätter ut en tidsfrist sålunda att motparten åtminstone har möjlighet att hörsamma kravet i tid. Advokats agerande ansågs till denna del inte ha varit sakligt och korrekt samt i enlighet med reglerna om god advokatsed. Anmärkning.

2.8.3 Toimiston järjestäminen

Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 3 § 2 momentin mukaan asianajajan tulee järjestää toimistonsa asianmukaisesti sekä huolellisesti ohjata ja valvoa toimistonsa henkilökunnan työtä ja huolehtia erityisesti siitä, että myös hänen avustajat lakimiehensä noudattavat hyvää asianajajatapaa.

Kun valvonta-asia kohdistuu toimiston lakimieheen, joka ei ole asianajaja, kohdistetaan valvontamenettely hänen valvonnastaan vastaavaan asianajajaan.

Toimiston asianmukaisesta järjestämisestä on ollut kysymys myös niissä ratkaisussa, joissa on laiminlyöty asiakasvaradiaarikirjan pitäminen, asianmukaisen vastuuvakuutuksen ottamisen laiminlyönti tai esimerkiksi palkkiohinnaston esilläpitäminen.

TO 3 § 2 ja 22 § 1: Toimiston muun henkilökunnan valvonta ja huolellisuusvelvollisuuden rikkominen

Kantelijan mukaan asianajaja ei lupauksistaan ja toistuvista pyynnöistä huolimatta ollut palauttanut kantelijalle eräitä asiakirjoja. Asianajajan mukaan asiakirjat olivat jääneet palauttamatta, koska toimiston muu henkilökunta oli arkistoinut ne väärään paikkaan toimiston arkistotiloissa. Asianajaja myönsi laiminlyöneensä toimiston

henkilökunnan valvonnan, minkä vuoksi asiakirjat oli arkistoitu väärään paikkaan. Asianajaja oli etsinyt asiakirjoja arkistosta valvontalautakunnalle vastauksensa antamista edeltävänä viikonloppuna ja löytänyt ne väärästä paikasta. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan olisi tullut suorittaa asiakirjojen etsintä välittömästi kantelijan nimenomaisesti pyydettyä asiakirjojen palauttamista. Koska asianajaja oli jättänyt asiakirjat palauttamatta ja laiminlyönyt ryhtyä aikaisemmin niiden etsimiseen toimistonsa arkistotiloissa, oli hän menetellyt hyvän asianajajan vastaisesti. Huomautus.

TO 3 § 2 ja 22 § 1: Valvontavelvollisuuden laiminlyönti

Asianajaja oli laiminlyönyt valvoa, että toimiston sihteeri toimittaa erään lääkärinlausunnon kääntäjäoikeuden lisäksi myös kantelijan avustajalle. Huomautus.

TO 3 § 2: Toimiston järjestäminen, asiakasvarojen diaarikirjan laiminlyönti

Asianajotoimiston tarkastuksen yhteydessä oli havaittu, ettei toimistolla ollut asiakasvarojen diaarikirjaa. Asiakasvarojen hoitoa koskevan ohjesäännön 6 §:n 2 momentin mukaan asianajaja on velvollinen pitämään erillistä juoksevien sivunumeroin varustettua diariokirjaa, josta ilmenevät kaikki ne toimeksiannot ja tehtävät, joihin liittyy asiakasvarojen hoitoa tai asianajajan haltuun luovutetun muun omaisuuden hoitamista, ne asiakasvarojen tilit, joihin asianajajalla on määräysvalta tai käyttöoikeus ja asianajajan haltuun luovutettu muu asiakkaan omaisuus. Valvontalautakunta totesi, että asianajajalla tulee aina olla valmius vieraiden varojen asianmukaiseen käsittelyyn, jonka vuoksi hän on velvollinen pitämään asiakasvarojen diaarikirjaa siinäkin tapauksessa, että hänen haltuunsa ei normaalitilanteessa tule asiakkaiden tai muiden varoja tai muuta asiakasomaisuutta. Huomautus.

TO 3 § 2: Asianajajien vastuuvakuutusta koskevat ohjeet, 1 ja 3 §: Vastuuvakuutuksen laiminlyönti

Asianajaja oli laiminlyönyt vastuuvakuutusvelvollisuutensa pitämällä voimassa varallisuusvahingon osalta määrältään liian alhaista vakuutusta. Varoitus.

2.8.4 Tosiasioita vastaamaton markkinointi

TO 5 § 1: Tosiasioita vastaamaton markkinointi

Asiassa oli kysymys siitä, oliko erään asianajotoimiston ulkomaan yhteistyön yhteydessä rikottu hyvää asianajajatapaa. Valvontalautakunta ei havainnut, että asianajotoimisto omistaisi toisen asianajotoimiston. Valvontalautakunta ei myöskään havainnut, että kumpikaan valvontasiassa vastaajana ollut asianajaja tai joku muu asianajotoimiston palveluksessa ollut asianajaja tai muu lakimies toimisi kahdessa toimistossa. Valvontalautakunta havaitsi, että asianajotoimisto toimi yhteistyössä ainakin kolmen ulkomailla toimivan asianajotoimiston kanssa. Toimistot olivat itsenäisiä ja järjestely perustui toimistojen välisiin sopimuksiin eikä siinä sinänsä ollut mitään moitittavaa. Valvontalautakunnan mukaan asianajotoimisto oli kuitenkin useassa kohdassa vuosikertomustaan eli palveluksiaan markkinoidessaan joko nimenomaisesti todennut, tai antanut ainakin ymmärtää, että se toimi myös näissä ulkomaissa, mikä ei tarkalleen ottaen pitänyt paikkaansa, koska kysymys oli eri toimistojen välisestä yhteistyöstä eikä samasta useassa eri maassa toimivasta toimistosta. Valvontalautakunta havaitsi, että asianajotoimiston tiedotukset eivät olleet sisällöltään täysin moitteettomia eivätkä ne olleet täysin vastanneet tosiasioita. Valvontalautakunta katsoi, että asianajat olivat menettelleet hyvän asianajajatavan vastaisesti. Huomautus.

TO 5 § 1: Tosiasioita vastaamaton markkinointi

Asianajaja oli asianajotoiminnan markkinoinnissa käyttänyt asianajotoimisto-nimikkeen ohella myös lakiasiantoinimisto-nimikettä. Puhelinluettelossa ilmoitettiin asianajajan toimiston nimenä "Lakiasiantoinimisto (Asianajajan nimi)" ja toimiston yhteystiedot. Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 3 §:n mukaan asianajotoimiston toiminimi ei saanut olla harhaanjohtava ja nimessä tuli esiintyä sana asianajotoimisto tai sen johdannainen. Valvontalautakunta ei pitänyt uskottavana, että asianajaja ei olisi ollut tietoinen puhelinluettelossa ilmoitetusta harhaanjohtavasta toiminimestä. Valvontalautakunta

katsoi, että asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti laiminlyömällä huolehtia siitä, että hänen toimistonsa nimi ilmoitettiin puhelinluettelossa totuudenmukaisella tavalla. Huomautus.

2.8.5 Muita ratkaisuja

TO 2 § 1, 18 §, 21 § 1, 23 § 1 ja 28 §: Sijaisen käyttäminen ilman päämiehen lupaa, valituksen toimittamatta jättäminen hovioikeuteen, laskun poikkeaminen toimeksiannosta

Asianajaja avusti kantelijoita asunto-osakeyhtiön hallituksen jäseniä vastaan ajatusriita-asia. Asianajajaa moitittiin siitä, että tämä oli ilman kantelijoiden lupaa lähettänyt kantelijoiden avustajaksi riita-asian valmisteluistuntoon ja pääkäsittelyyn erään varatuomarin, joka ei ollut Asianajajaliiton jäsen eikä ollut perehtynyt asiaan, asianajaja ei ollut laatinut asianmukaista valituskirjelmää hovioikeuteen, asianajajan laskutus oli ollut kohtuuttoman korkea ja osaksi perusteetonta ja että asianajaja oli monin eri tavoin laiminlyönyt tehtäviään oikeudenkäynnin yhteydessä mm. yhteydenpidossa nimettyihin todistajiin. Asianajaja kiisti moitteet. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli ilman päämiestensä suostumusta pyytänyt näiden avustajaksi ensin riita-asian valmisteluistuntoon ja sen jälkeen pääkäsittelyyn erään varatuomarin, joka ei ollut hänen toimistonsa palveluksessa eikä Asianajajaliiton jäsen. Asianajaja oli kertonut käyttäneensä varatuomaria "eräänlaisena alihankkijanaan". Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan lojaalisuusvelvollisuuteen päämiestään kohtaan kuului velvollisuus ilmoittaa päämiehelleen ja pyytää suostumus siihen, että toimeksiannon hoitamiseen kuuluva merkittävä tehtävä, esimerkiksi avustaminen riita-asian istunnossa, annetaan muun kuin asianajotoimiston palveluksessa olevan lakimiehen hoitettavaksi. Valvontalautakunta totesi myös, että asianajaja oli toimittanut valituskirjelmänä hovioikeuteen päämiesten itsensä tekemän, valituskirjelmän luonnokseksi laaditun kirjelmän sekä itse tekemänsä käräjäoikeudelle osoitetun lähete kirjeen, jossa oli myös lyhyesti käsitelty

valituksessa tarkoitettua asiaa ja perusteita kääntöoikeuden tuomion muuttamiseksi. Vakuutusyhtiölle osoitettuun laskuun oli kuitenkin merkitty toimenpiteenä valituskirjelmän laatiminen hovioikeuteen (2 h). Asianajajan menettelyn johdosta asianmukaisesti laadittu valituskirjelmä oli todellisuudessa jäänyt kokonaan toimittamatta hovioikeudelle. Vakuutusyhtiö oli kohtuullistanut asianajajan sinne oikeusturvasasiassa toimittamaa laskua 11.016,88 euron kokonaismäärästä 7.890,63 euroon. Valvontalautakunnan arvion mukaan palkkioveloitus oli toimenpiteisiin nähden ylittänyt kohtuullisena pidettävän määrän. Laskuun oli merkitty veloituksiksi myös asianajo valmisteluistunnossa ja pääkäsittelyssä. Laskusta ei ilmennyt, että asianajajan sijasta kantelijoita oli avustanut istunnossa asianajajan ”alihankkijana” käyttämä varatuomari. Lasku ei tältä osin vastannut todellisuutta. Seuraamusmaksu 8 000 €.

TO 16 §: Toimeksiannon päättäminen

Kantelija oli käynyt keskustelemassa vakuutusasiaa koskevasta toimeksiannosta. Keskustelun jälkeen julkinen oikeusavustaja oli saanut Eurooppalaisen Oikeusturvan Keskusliitto – EOK ry:ltä seuranta- ja valvontailmoituksen, jonka mukaan se valvoi, että oikeusaputoimiston ratkaisussa ja päätöksenteossa toteutettiin kantelijan lailliset oikeudet täysimääräisesti. Julkinen oikeusavustaja kieltäytyi ottamasta vastaan toimeksiantoa ilmeisen luottamuspulan vuoksi. Valvontalautakunta katsoi, ettei julkinen oikeusavustaja ollut menettänyt hyvän asianajajattavan vastaisesti kieltäytyessään toimeksiannon hoitamisesta. Ei seuraamusta.

TO 2 § 2 ja 16 §: Toimeksiannon päättäminen

Toimiston asianajaja oli ilmoittanut kantelijalle, että kun asiaa toimistossa hoitanut asianajaja lopetti työskentelynsä toimistossa, ei toimeksiantoa enää jatketa. Kantelijan mukaan toimeksiannon hoitaminen oli jäänyt pahasti kesken. Pyyntöistään huolimatta kantelija ei myöskään ollut saanut yksilöityjä laskuja. Asianajajan mukaan toimeksiannon päättämiseen oli ollut pätevä peruste ja kantelijalle oli jäänyt riittävän pitkä aika hankkia uusi avustaja (kaksi viikkoa). Toimeksiannon päättäminen ei ollut kohtuutonta.

Myös laskut olivat olleet riittävästi yksilöityjä. Valvontalautakunta katsoi, että toimeksiannon päättämislaitto tässä tapauksessa oli annettu kohtuullisella varoitusaikalla huomioiden, että akuutteja toimenpiteitä asioissa ei ollut osoitettu päättämishetkellä olleen tarpeen suorittaa. Sen sijaan valvontalautakunta ei havainnut muuta perusteltua syytä toimeksiantojen päättämiseen kuin se, että toimeksiantoja asianajotoimistossa hoitanut asianajaja oli irtisanoutunut toimiston palveluksesta ja lopettanut asianajajana. Valvontalautakunta katsoi, että toimiston avustavan asianajajan lopettaminen toimistossa tässä tapauksessa ei ollut sellainen erityinen syy, joka olisi oikeuttanut toimeksiantojen päättämiseen. Valvontalautakunta katsoi lisäksi, että asianajajan asiakkaan vaatimuksesta olisi tullut yksilöidä laskunsa toimenpiteet myös siten, että joko toimenpidekohtainen palkkioveloitus tai toimenpidekohtainen aikakirjaus käy ilmi laskusta. Huomautus. Ratkaisu ei ole lainvoimainen.

TO 7 §: Tutkimuksen tai lausunnon tilaaminen

Asianajaja oli pyytänyt saada kirjallisen selvityksen kantelijana toimineelta isännöitsijäyhtiöltä erään asunto-osakeyhtiön lunastusvaatimusasiassa. Kantelijayritys oli lähettänyt asianajajalle laskun isännöitsijäyhtiön antamasta selvityksestä ja suorittamista toimenpiteistä. Asianajaja oli reklamoinut laskusta ja katsonut, että hänen päämiehensä saatikka hänen asianajotoimistonsa eivät olleet velvollisia maksamaan kantelijayritykselle mitään. Kantelun mukaan asianajajan olisi tullut nimenomaan ilmoittaa, jos hän ei ota vastatakseen kantelijan palkkiosta, kun hän tilasi selvityksen. Valvontalautakunta totesi, että kun asianajaja pyytää päämiehensä puolesta asiantuntijaa suorittamaan tutkimuksen tai antamaan lausunnon tahtomatta ottaa vastatakseen asiantuntijan palkkioita tai kuluja, on asianajajan TO 7 §:n mukaan ilmoitettava asiantuntijalle, että tämän on perittävä palkkionsa ja kulunsa päämieheltä. Valvontalautakunta ei katsonut asianajajan tilanteen TO 7 §:ssä tarkoitettu tutkimusta tai lausuntoa eikä katsonut asianajajan menettelleen tältä osin hyvän asianajattavan vastaisesti. Asiaan vaikutti myös se, että asianajaja oli selvitystä pyytäessään ollut

siinä käsityksessä, että selvitys oli maksuton. Valvontalautakunta katsoi, että laskun kiistäminen ja maksamatta jättäminen ei ollut hyvän asianajajatavan vastaista, kun laskun kiistämisperusteet eivät olleet ilmeisen perusteettomat. Valvontalautakunta ei voinut valvonta-asiaa ottaa lopullisesti kantaa kantelijan laskun oikeellisuuteen. Ei seuraamusta.

TO 22 §: Oikeusturvaehtojen tutkiminen

Kantelija moitti asianajajaa mm. siitä, ettei tämä ollut informoinut kantelijaa riittävästi oikeusturvavakuutuksen ehdosta, jossa oikeusturvaetu oli voimassa vasta kun henkilö oli ollut tietyn ajan erään ammattiliiton jäsenenä. Asia oli tuotu

esille vasta niin myöhään, että kantelijalle oli jo aiheutunut asiassa taloudellista vahinkoa. Asianajaja katsoi, että asianajajan ei tarvinnut informoida päämiestään erilaisten vakuutusten ja niihin kuuluvien oikeusturvavakuutusten yksityiskohtaisista ehdoista. Asianajajan oli käytännössä mahdotonta tuntea kaikkien eri vakuutusten ja niihin mahdollisesti liittyvien oikeusturvavakuutusten reunaehtoja. Valvontalautakunta katsoi, että oikeusturvavakuutuksen reunaehtojen täyttymisen selvittelyyn ei ollut mitään syytä eikä perustetta. Joka tapauksessa kantelijalle ei ollut aiheutunut oikeusturvaedun epäämisen vuoksi asiassa minkäänlaisia kuluja. Ei seuraamusta.

3

Tilastotietoja valvonnasta

3.1 HALLITUKSEN YLEISVALVONTA

Hallituksen yleisvalvonta ja jäsenkelpoisuutta koskeva valvonta

Hallitus saattoi yleisvalvonta-oikeutensa perusteella vuonna 2006 vireille 15 valvonta-asiaa, joista 9 johti kurinpidollisen seuraamuksen määräämiseen. Suurin osa niistä koski sellaisia ylilaskutustilanteita, joita koskevassa palkkiorii- ta-asiassa valvontalautakunta oli suosittanut laskutuksen huomattavaa alentamista. Lisäksi hallitus saattoi vireille kaksi muun viranomaisen kuin oikeuskanslerin ilmoituksesta vireille tullutta asiaa, joista toinen johti seuraamuksen määräämiseen.

Vuonna 2004 suoritettujen asianajajien velkaantumistilanteen selvittämisen perusteella vuonna 2006 hallituksen seurattavana oli seitsemän (7) ulosoton kautta velkojaan suorittavan asianajajan velkatilanne. Vuoden 2006 päättyessä hallituksen käsiteltävänä oli enää yksi velkaantumisasiä.

3.2 RATKAISTUT VALVONTA-ASIA

Valvontalautakunta ratkaisi vuonna 2006 yhteensä 437 (vuonna 2005: 416) valvonta- ja palkkiorii- ta-asiaa, joista 42 jätettiin tutkimatta tai niiden käsittely lopetettiin. Aineellisesti ratkaistuista 395 asiasta 336 oli valvonta-asioita ja 59 palkkiorii- ta-asioita. Asianajaja oli kertomus-

vuoden lopulla 1.777 ja kaikki ratkaistut 395 asiaa muodostivat siten 22 % koko asianajaja- kunnasta. Vastaava suhdeluku oli 21 % vuonna 2005.

Valvontalautakunnan 3. jaosto kokoontui kertomusvuonna kuusi kertaa ja kaksi muuta jaostoa kumpikin viisi kertaa. Täysistunnon ko- kouksia järjestettiin kolme. Aineellisesti ratkais- tuista valvonta-asioista 20 (5 %) käsiteltiin täysistunnossa. Jaostojen kokouksissa ratkaisi- tiin aineellisesti keskimäärin 23 asiaa/kokous.

Ratkaistut valvonta-asiat vireilletulotaparyhmittäin

Aineellisesti ratkaistuista 335 valvonta-asiasta tuli vireille:

- Oman päämiehen kantelusta 114 (34 %)
- Vastapuolen tai tämän avustajan kantelusta 75 (22 %)
- Koski pesänselvittäjää ja -jakajaa tms. 77 (23 %)
- Liiton aloitteesta 17 (5 %)
- Oikeuskanslerin ilmoituksesta 4 (1 %)
- Toisen asianajajan tai viranomaisen kantelusta 7 (2 %)
- Muun tahon kantelusta 42 (13 %)

SEURAAMUKSET

Aineellisesti ratkaistuista 336 valvonta-asiasta valtaosa eli 242 kantelua (72 %) ei johtanut kurinpidollisen seuraamuksen määräämiseen. Huomautus määrättiin kurinpidolliseksi seura- amukseksi 59 tapauksessa (17 %) ja varoitus 27 tapauksessa (8 %). Valvontalautakunnan täys-

istunto määräsi neljässä (4) tapauksessa seuraamusmaksun ja erotti neljä (4) asianajajaa.

Seuraamusten jakaantuminen valvonta-asioiden vireilletulotavan perusteella

- Asianajajan oman päämiehen tekemistä kanteluista seuraamus määrättiin 13 tapauksessa (11 %)
- Vastapuolen tai tämän avustajan kanteluista 20 tapauksessa (26 %)
- Pesänselvittäjää ja -jakajaa tai muuta määräyksenvaraisen tehtävän hoitamista koskeneista kanteluista 21 tapauksessa (27 %)
- Liiton aloitteesta vireille tulleissa valvonta-asioissa 10 tapauksessa (58 %)
- Oikeuskanslerin ilmoituksesta vireille tulleissa asioissa 2 tapauksessa (50 %)
- Toisen asianajajan tai viranomaisen kantelusta vireille tulleissa valvonta-asioissa seuraamus määrättiin 4 tapauksessa (57 %)
- Muun tahon kantelusta vireille tulleissa asioissa 13 tapauksessa (31 %)

Seuraavassa esimerkkejä asianajajan menettelystä, joissa on määrätty kurinpidollinen seuraamus. On syytä pitää mielessä, että seuraamuksena vastaavankaltaisesta menettelystä ei automaattisesti seuraa esim. varoitus, vaan seuraamusta harkittaessa esimerkiksi varoituksen ja huomautuksen välillä otetaan huomioon esim. asian olosuhteet, huolimattomuuden aste, menettelyn toistuvuus ja aikaisemmin määrätty kurinpidolliset seuraamukset. Joissakin asioissa määrättävä seuraamus on siten vakiintunut, että niistä pääsääntöisesti määrätään seuraamukseksi esimerkiksi varoitus. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi esteellisyys ja vastuuvakuutuksen laiminlyönti.

Huomautus:

- kanteen nostaminen ilman asianmukaista valtuutusta
- viivyttely ja laiminlyönti informoida palkkioritamenttelystä
- laiminlyönti varmistua päämiehen tahdosta kanteen peruuttamisen suhteen, laiminlyönti ottaa todistajiin yhteyttä riittävän ajoissa

- mukana oleminen valeoikeustoimeksi tietämänsä oikeustoimen tekemisessä
- asianajajakunnan arvon alentaminen (vesiliikennejuopumus / törkeä rattijuopumus)
- toimiston lakimiehen/toimistohenkilökunnan valvonnan laiminlyönti
- vastapuolen sopimaton painostaminen
- valituslupahakemuksen tekemättä jättäminen
- laiminlyönti noudattaa oikeusapulakia koskevia säännöksiä
- tosiasioita vastaamaton markkinointi
- tiedusteluihin vastaamatta jättäminen
- kohtuuton laskutus
- viivyttely
- epäasiallinen käyttäytyminen
- asiakirjojen palauttamatta jättäminen
- laiminlyönti saapua ajoissa oikeudenkäyntiin
- liian lyhyen määrääjän antaminen vastapuolelle
- vastapuolen tarpeeton loukkaaminen
- laskun puutteellisuus, palkkion kohtuuttomuus
- ennen oikeudellisiin toimenpiteisiin ryhtymistä laiminlyönti varata mahdollisuuden sovinnolliseen selvittämiseen
- sirpalointi
- laiminlyönti osoittaa tuomioistuimelle sille kuuluvaa arvonantoa
- vastapuolen sovintotarjoukseen vetoaminen
- esteellisyys
- vastapuolen asianajajan ohittaminen

Varoitus:

- laiminlyönti toimittaa lausuma käräjäoikeuteen
- valvonta-asiaan vastaamisen laiminlyönti
- valvontavelvollisuuden laiminlyönti (esteellisyys)
- laiminlyönti ilmoittaa toimeksiannosta luopumisesta riittävän ajoissa, palkkion arvolisävero-osuuden riittävän selkeän ilmoittamisen laiminlyönti ja palkkion merkittävä korottaminen ennakkoon ilmoitetusta kustannusarviosta
- esteellisyys

- viivyttely ja kirjeisiin vastaamatta jättäminen, valvontalautakunnan lisäselvityspyyntöön vastaamatta jättäminen ja toimiston asianmukaisen järjestämisen laiminlyönti
- vastuuvakuutusvelvollisuuden laiminlyönti
- keskustelujen nauhoittaminen vastapuolelle kertomatta, sovintotarjoukseen vetoaminen
- asianajajakunnan arvon alentaminen
- omien etujen vaikuttaminen asianajotehtävän suorittamiseen, vähättelevä suhtautuminen kantelumahdollisuuteen
- palkkioennakon nostaminen pesästä ilman pesänosakkaiden suostumusta
- omasta virheellisestä menettelystä laskuttaminen
- kohtuuton laskutus

Seuraamusmaksu:

- pyrki yhteydenotolla laamanniin vaikuttamaan tuomioistuimen ratkaisuun epäasiallisin keinoin, asianajajakunnan arvon alentaminen, tuomioistuimen työn ja ratkaisun epäasiallinen arvostelu julkisesti
- sijaisten käyttö oikeudenkäynnissä ilman päämiehen lupaa, valituksen toimittamatta jättäminen hovioikeuteen ja laskun poikkeaminen toimeksiannosta
- esteellisyys
- viivyttely ja valvontalautakunnalle vastaamatta jättäminen

Erottaminen:

- päihtyneenä esiintyminen ja valvontalautakunnalle vastaamatta jättäminen
- laiminlyönti alistua valvontaan
- syyllistyminen rikokseen

ASIANAJOTOIMISTOJEN TARKASTUKSET, SUULLISET KÄSITTELYT VALVONTA-ASIOISSA JA ÄÄNESTYKSET

Vuonna 2006 suoritettiin neljä hallituksen määräämää tarkastusta, jotka liittyivät sijaisten käyttöön oikeudenkäynneissä. Yhdessä tapauksessa hallitus päätti käynnistää valvontamenettelyn ja määräsi samalla asianajotoimiston tarkastettavaksi kun asianajajan kanssa ei ollut

useista yrityksistä huolimatta saatu sovittua toimiston tarkastuksen ajankohtaa. Kertomusvuoden aikana ratkaistujen valvonta-asioiden yhteydessä ei suoritettu valvontalautakunnan määräämiä asianajotoimiston tarkastuksia.

Valvontalautakunta järjesti vuoden 2006 aikana ratkaistujen valvonta-asioiden käsittelyn yhteydessä kymmenen (10) suullista käsittelyä, joista yhdeksän tapahtui täysistunnossa ratkaistuissa asioissa. Palkkioriiita-asioiden käsittelyn yhteydessä ei järjestetty suullisia käsittelytilaisuuksia. Hallitus järjesti suullisen käsittelyn yhdessä kertomusvuoden päättyessä edelleen vireillä olevassa velkaantumisasiassa.

Valvontalautakunnan täysistunto äänesti yhdessä (1) ratkaisemista asioistaan. Jaostojen päätökset tehtiin yksimielisesti.

VALVONTA- JA PALKKIORIIITA-ASIOIDEN KESKIMÄÄRÄINEN KÄSITTELYAIKA

Valvonta- ja palkkioriiita-asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli vuonna 2006 viisi (5) kuukautta 18 päivää.

MUUTOKSENHAKU VALVONTA-ASIOISSA

Vuonna 2006 annetuista valvontalautakunnan ratkaisuista haettiin muutosta kymmenessä (10) tapauksessa. Muutosta haettiin valvontalautakunnan määräämiin huomautuksiin (4) ja varoituksiin (6).

Helsingin hovioikeuden ratkaisemat valitukset

Helsingin hovioikeus ratkaisi 23.2.2006 asianajajan valituksen ja poisti asianajajalle määrätyn huomautuksen. Toisessa Helsingin hovioikeuden ratkaisussa 22.8.2006 hovioikeus poisti niin ikään asianajajalle määrätyn huomautuksen. Oikeuskansleri haki asiassa muutoksenhakulupaa, mutta sitä ei myönnetty.

Hovioikeus on kertomusvuonna ratkaissut yhteensä kymmenen (11) asianajajan valitusta, jotka koskivat heille määrättyä huomautusta tai varoitusta. Kahta edellä mainittua ratkaisua lukuun ottamatta hovioikeus pysytti valvontalautakunnan asianajajalle määräämän seuraamuksen.

Ratkaisemattomat valitukset

Helsingin hovioikeudessa oli kertomusvuoden päättyessä vireillä neljä (4) asianajajan valitusta,

jotka koskivat valvontalautakunnan heille määräämää varoitusta tai huomautusta.

Kaikissa asioissa valittajana oli asianajaja. Oikeuskansleri ei ole valittanut kertaakaan valvontalautakunnan päätöksistä.

3.3 RATKAISTUT PALKKIORIITA-ASIAT

Valvontalautakunta ratkaisi aineellisesti 2006 yhteensä 59 palkkioriita-asiaa, joista 17:ssä (29 %) annettiin suositus palkkion alentamisesta. Palkkioriita-asioista 42:ssä (71 %) ei annettu suositusta.

Palkkioriidoista 37:ssä (62 %) hakijana oli asianajajan päämies. Päämiesten hakemuksista 9 kappaleessa annettiin suositus ja 28 palkkioriidas- sa ei annettu suositusta palkkion alentamiseksi.

Hakemuksista 22 (38 %) koski pesänselvittä- jän ja -jakajan tms. laskutusta. Näissä asioissa annettiin 8 suositusta ja 14 hakemuksista ei joh- tanut suosituksen antamiseen.

3.4 VIREILLE TULLEET ASIAT

Kertomusvuonna vireille tuli yhteensä 541 (vuonna 2005: 384) asiaa, joista 444 (vuonna 2005: 330) oli valvonta-asioita ja 97 (vuonna 2005: 54) palkkioriita-asioita. Vuoden 2006 päättyessä asianajajia oli 1 777, joten uusien asioiden määrä oli 30 % asianajajakunnasta. Vastaava suhdeluku oli vuonna 2005 22 %.

– Minna Melender

Vuosi	Aktien lukumäärä	Asianajajia	%
1990	164	966	17
1991	184	1.024	18
1992	243	1.069	23
1993	217	1.148	19
1994	225	1.200	19
1995	282	1.262	22,5
1996	235	1.334	18
1997	224	1.368	16
1998	246	1.428	17
1999	263	1.499	18
2000	292	1.539	19
2001	278	1.555	18
2002	349	1.600	22
2003	365	1.661	22
2004	390	1.735	22
2005	384	1.763	22
2006	541	1.777	30

4

Liiton toimisto

Kuvassa vasemmalta liiton valvonta-asioita hoitavat lakimiehet Tuuli Lahikainen, Minna Melender ja Elina Rimppi. Kuvasta puuttuu valvonta-assistentti Päivikki Hartikainen.

Minna Melender

lakimies
Täysistunto

Tuuli Lahikainen

lakimies
1. jaosto

Päivikki Hartikainen

valvonta-assistentti
2. jaosto

Elina Rimppi

lakimies
3. jaosto

Suomen Asianajajaliitto

Simonkatu 12 B 20

00100 Helsinki

puh. 09-6866 120 (vaihde)

faksi 09-6866 1299

sähköposti: etunimi.sukunimi@asianajajaliitto.fi

5

Sammanfattning

Styrelsen för Finlands Advokatförbund skall enligt 6 § lagen om advokater se till att advokaterna vid uppträdandet inför domstolarna eller övriga myndigheter samt även i övrig verksamhet uppfyller sina förpliktelser. Det grundläggande stadgandet om en advokats förpliktelser lyder: "Advokat skall redbart och samvetsgrant utföra honom anförtrodda uppdrag samt i all sin verksamhet iakttaga god advokatsed" (5 § 1 mom).

När ändringen av lagen om advokater trädde i kraft den 1.11.2004 grundades en särskild tillsynsnämnd för att handlägga och avgöra tillsynsärenden (7 c § 1 mom.). Tillsynsnämnden handlägger också arvodestvister och ger rekommendationer om advokatarvodenas skälighet. Vid bedömningen av de krav som god advokatsed i enskilda fall ställer på advokaten tillämpar tillsynsnämnden de vägledande reglerna om god advokatsed som godkänts vid förbundsmötet år 1972.

Tillsynsnämndens sammansättning

Tillsynsnämnden består av en ordförande och åtta andra medlemmar samt en personlig suppleant för var och en av de sistnämnda. Ordföranden samt fem av de övriga medlemmarna och deras suppleanter skall vara advokater. Tre av medlemmarna och deras suppleanter skall vara personer som inte hör till advokatkåren men som har avlagt juris kandidatexamen och är förtrogna med advokatverksamhet och dessutom med domaruppgifter eller med utbildning och forskning i juridik vid universitet. Tillsynsnämnden kan vara uppdelad i tre sektioner. Till-

synsnämnden bestämmer sektionernas sammansättning så att det i varje sektion ingår två advokater och därtill en person, som inte hör till advokatkåren.

Anhängiggörande av ett ärende

Ett tillsynsärende blir anhängigt när advokatförningens byrå mottar ett skriftligt klagomål gällande en advokat, en anmälan från justiekanslern eller en anmälan som en domstol har gjort i stöd av 15 kap. 10 a § i rättegångsbalken. Ett ärende blir också anhängigt när advokatförningens styrelse har beslutat att överföra ett ärende som har kommit till dess kännedom för behandling i tillsynsnämnden.

Behandling av tillsynsärenden

För styrelsens och tillsynsnämndens övervakning är advokaten skyldig att öppet och sanningenligt lämna de uppgifter som styrelsen behöver.

Tillsynsärenden behandlas i tillsynsnämndens sektioner eller i plenum. I plenum behandlas de ärenden som av tillsynsnämndens ordförandes bestämmelse skall behandlas där eller som sektionerna har överfört till plenum. Ärenden som gäller utslutning ur advokatförningen eller påförande av en påföljdsavgift avgörs alltid i plenum.

Tillsynsärenden behandlas i ett skriftligt förfarande. Beslut om att en advokat utsluts ur advokatförningen eller åläggs att betala påföljdsavgift kan dock fattas endast om muntlig förhandling har ordnats i ärendet. Tillsynsnämnden eller en sektion kan ordna muntlig

förhandling också i andra fall. Advokaten och klaganden skall kallas till den muntliga förhandlingen.

Advokaten skall ges tillfälle att bli hörd innan ett ärende avgörs. Advokaten skall öppet och sanningsenligt lämna de upplysningar och utredningar som har begärts. Klaganden skall beredas tillfälle att yttra sig med anledning av advokatens bemötande. Nämnden och sektionerna skall även i övrigt se till att saken blir i tillräcklig mån utredd.

För fullföljandet av den i 6 § 1 mom. lagen om advokater stadgade tillsynen av advokatkåren kan styrelsen eller tillsynsnämnden kan finna det nödvändigt, att en inspektion förrättas på advokatens byrå.

Enligt 7a § 3 mom. lagen om advokater handlar tillsynsnämndens medlemmar under domaransvar när de avgör tillsynsärenden. En styrelsemedlem eller den person som förrättat en inspektion får inte heller, enligt 6 § 1 mom. lagen om advokater, obehörigen röja sekretessbelagda uppgifter som de har fått kännedom om i samband med tillsynen.

Disciplinära påföljder

I 7 § lagen om advokater ingår stadganden om disciplinära påföljder som kan åläggas en advokat. Dessa påföljder är anmärkning, varning, påföljdsavgift och uteslutning ur advokatförbundet.

Fastän ärendet inte skulle ge anledning till en egentlig disciplinär åtgärd, kan i avgörandet fästas advokatens uppmärksamhet vid det korrekta förfarande med tanke på framtiden. Också på detta sätt kan förbundets styrelse och tillsynsnämnden styra advokaterna att följa god advokatsed.

Förfarandets offentlighet

Avgörandet i ett tillsynsärende och i en arvodes-tvist skall ges i form av en särskild handling. I handlingen skall anges mm. ärendeslaget och dagen för avgörandet, parternas och klagandens namn, de yrkanden som framställts och de bemötanden som avgivits i saken, motiveringen till avgörandet, de lagrum, de punkter i advokatföreningens stadgar och de anvisningar om

god advokatsed som har tillämpats i saken och avgörandets slutresultat.

I den offentliga dagbok som advokatföreningen skall föra över tillsynsärenden och arvodesvister skall antecknas uppgifter om klaganden eller sökanden, advokaten och vid behov advokatbolaget, ärendeslaget, dagen för avgörandet och slutresultatet. Av dagboken skall även framgå i vilken fas behandlingen av saken är.

Sökande av ändring i tillsynsnämnden avgörande

Enligt 10 § 2 mom. lagen om advokater har även justitiekanslern rätt att besvära sig över alla beslut som givits i tillsynsärenden. Däremot har annan myndighet eller klaganden inte rätt att söka ändring i beslut som givits i ett tillsynsärende. Advokaten kan enligt 10 § 1 mom. lagen om advokater anföra besvär hos Helsingfors hovrätt över de beslut, i vilka han har ålagts en disciplinär påföljd.

I tillsynsförfarandet kan tvistefrågor mellan advokaten och hans huvudman eller yrkanden som gäller privaträttsliga eller materiella frågor inte behandlas, ej heller t.ex. skadeståndskrav. Tvist om arvode bör huvudmannen anhängiggöra hos allmän domstol.

Statistiska uppgifter

Under berättelseåret sammanträdde tillsynsnämndens 3. sektion sex gånger och de andra sektionerna fem gånger. Plenum sammanträdde tre gånger. Antalet i sak slutligt avgjorda ärenden var 437.

Av ärendena var största delen, ca 72 procent, sådana som inte föranledde några åtgärder. I återstoden av ärendena föranledde klagomålen en disciplinär påföljd, av vilka 17 procent var anmärkningar och 8 procent varningar. Under berättelseåret beslöts om fyra uteslutningar och fyra påföljdsavgift.

Tiden för handläggningen av ett disciplinär ärende var i medeltal fem månader 18 dagar.

Justitiekanslern tillställdes i enlighet med 50 § i Advokatförbundets stadgar ett exemplar av samtliga beslut som fattats i tillsynsärenden och i arvodesvister.